

D I D A C I
JOSEPHI ABADII
MEXICANI

INTER ACADEMICOS ROBORETANOS

AGIOLOGI.

DE DEO, DEOQUE HOMINE
HEROICA.

EDITIO TERTIA POSTUMA

Ex Auctoris MSS. auctior, & correctior.

PARS SECUNDA.



CÆSENÆ MDCCLXXX.

Apud Gregorium Blasinium sub Signo Palladis
Superiorum Permissu.

D I D A C I
JOSEPHI ABA DII

MEXICANI

INTER ACADEMICOS ROBORETANOS

AGIOLOGI.

DE DEO, DEOQUE HOMINE

HEROICA.

EDITIO TERTIA POSTUMA

Ex Auctorit. MSS. auctoris, & correctoris.

PARS SECUNDA.



CASSENE MDCCCLXXX.

Abd. Gregorius Blatinus de Signo Palladis
Superiorum Tervis.



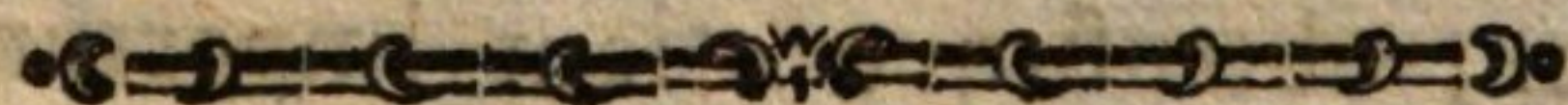
PARS SECUNDA.

DEUS HOMO.

Fecit potentiam in brachio suo.

Lucæ I. v. 51.

C A R M E N XXII.



Uando librabat terras, cælosque tetendit
Admiranda adeo mensura, pondereque usus
Omnipotens; jam majus opus tum mente fovebat
Arcana, fieri nemo quod posse putaret,

Non homo, non aliquis felicius incola cæli.

5

(a) Majus opus, cui majores impendere vires

A 2

De-

*Dispensatio sacramenti absconditi a sæculis in Deo. Ad
Eph. 3. v. 9.*

(a) *Supereminens magnitudo virtutis ejus in nos. Ad Eph. I. v. 19.*

Debebat, cui sollicitus, tot sæcula retro
 Jam proludebat, vel tum cum condidit orbem;
 Scilicet humano vestiri corpore, & alvo
 Virginis includi quem totus non capit orbis,
 Et fieri Puer, atque Infans DEUS ipse parabat.

10

(a) Ergone descendens cælo immutabile Numen,
 Mutabit vultus, pueri & puer induet artus,
 Ut nos, mortales, fragilesque? Stupescite cæli.

Jam quater implerat millenos orbibus orbes
 Sol, postquam nostri primi, infaustique Parentes
 Humanam secum stirpem, & genus omne suorum
 Nunquam lugenda satis involvere ruina.

15

(b) Femina causa mali tanti, cantamine vafri
 Serpentis, portentificoque implexa veneno,

20

(c) Quando inconcessa decerpfit ab arbore pomum
 Fœdifragum, obtrusitque etiam importuna Marito.

At Pater Omnipotens jamtum miseratus iniquam
 Stragem (quandoquidem totum subverterat orbem
 Femina) femineo ex utero, volventibus annis,

25

(d) Ultorem magnum promiserat, & fore Matrem,

Quæ

(a) Ergone credibile est, ut habitet Deus cum hominibus
 super terram? 2. Paral. 6. v. 18.

(b) Serpens Evam seduxit astutia. 2. ad Cor. 11. v. 3.

(c) Et tulit de fructu illius & comedit: deditque viro
 suo, qui comedit. Gen. 3. v. 6.

(d) Inimicitias ponam inter te, & mulierem, & semen
 tuum, & semen illius: ipsa conteret caput tuum. Ib. v. 15.

Quæ serpentinos victrix contunderet astus;

Quæ pede contereret caput exitiale *Draconis*.

Nec semel hoc. Iterum, atque iterum promissio facta

Magna hæc *Thariadæ* Patri: de femine quondam 30

Illius tandem venturum in luminis auras,

(a) Qui commune malum, stirpique hærentia damna

Verteret in melius, genitivaque signa, luemque

Antiquam ablueret, qui sanctum redderet orbem.

Jessiadæ hæc iterata eadem promissio Regi est 35

(b) Terque quaterque: thronum æternum, imperiumq. futurum

Venturi Regis, qui mirando ordine rerum

Jessiadæ Dominus, Rexque ipse, & Filius esset.

Et jam tempus erat promissa exsolvere. Virgo

Ipsa futura DEI Genitrix, contempta, humilisque 40

Ipsa sibi, hæc reputans tum forte oracla; beatam

Dicebat, Matremque DEI, quæcumque furura

Esset, adorabat, trepidans, submissaque vultu:

Insciaque ipsa suos admirabatur honores.

Ecce autem insolita circum late omnia complens 45

Luce, immortalem spirans de vertice odorem,

A 3

Im.

(a) In te benedicentur omnes cognationes terræ. Gen. 12.

v. 3. Benedicentur in semine tuo omnes gentes terræ.

Gen. 22. v. 18.

(b) Thronus David erit stabilis coram Domino in sempi-

ternum. 3. Reg. 2. v. 45. Ponam in sæculum sæculi

semen ejus, & thronum ejus sicut dies cæli. Ps. 88.

v. 30.

Improvifus adest coram celer actus ab alto

- (a) Angelus, e feptem primis, feptemque fupremis,
 Qui propius folio affiftunt, folioque propinquant
 Omnipotentis: & ille prior fic farier orfus: 50
 Salve ingens cæli decus, ingens gloria gentis
 Humanæ, in quam cæleftis, divinaque cælo
 Descendens, pleno cumulata eft Gratia cornu:
 Te DEUS adlegit cunctis de Matribus unam
 Inter quotquot erunt, quot funt, quot & ante fuerunt, 55
 Cui sobolem daret ipfe fuam. Castiffima fancto
 (b) Dona geres utero, & paries, qui Filius idem
 Excelfi Patris eft, nomenque vocabis IESUM.
 Ille Patris *David* fedem, imperiumque tenebit
 Æternum, imperium magnum, fine fine futurum. 60
 Audiit, & pavitans, penitusque exterrita Virgo:
 (c) Qui fieri hæc? Virum ego nullum. Nec plura loquuta;
 Con-

- (a) *Missus eft Angelus Gabriel a Deo ad Virginem desponsatam viro cui nomen erat Joseph de dōmo David, & nomen Virginis Maria. Et ingressus Angelus ad eam dixit: Ave gratia plena: Dominus tecum: Benedicta tu in mulieribus. Luc. I. a v. 26. ad 28.*
- (b) *Ecce concipies in utero, & paries filium, & vocabis nomen ejus Jesum. Hic erit magnus, & filius Altissimi vocabitur, & dabit illi Dominus Deus sedem David Patris ejus, & regnabit in dōmo Jacob in æternum, & regni ejus non erit finis. Ib. a v. 31. ad 33.*
- (c) *Dixit autem Maria ad Angelum: quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco. Ibid. v. 34.*

Conticuit. Roseo Alipotens hæc addidit ore:

(a) Exue, Diva, metus: sanctis te desuper auris
 Spiritus afflabit, requiescet Spiritus in te 65
 Sanctus, & omnipotente implebit viscera foetu.
 Sancta manens, intacta manens, gravidabere Verbo,
 Ingenitique Patris soboles, erit & tua proles.
 Ne dubita: nam vera audis: en sanguine juncta,
 Et cognata tibi *Elisabeth* jam mense laborat 70
 Sexto, fertque utero puerum, nova pignora Matris;
 Quamlibet infœcunda, etiamque effœta senili
 Ætate. Usque adeo nil non facile Omnipotenti est.

His firmata animum Regina, humilisque etiamnum
 (b) Ipsa sibi: Ecce ancilla, inquit, Domini: omnia fiant 75
 Ut dixti. Dixit vixdum, simul annuit illa;
 Totum sponte sua cælum inclinavit, ab altoque
 Ad nos descendit DEUS, Æternique Parentis
 Unica progenies, & inenarrabile Verbum.
 Qui Patri æquævus, fuit ante exordia rerum, 80
 Antequam quam ridens orbi lux prima niteret,
 Quem maria, & terræ, cælique volubilis orbes

A 4

Aucto-

(a) *Et respondens Angelus dixit ei: Spiritus Sanctus super-
 perveniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi:
 Ideoque, & quod nascetur ex te sanctum vocabitur filius
 Dei. Ibid. v. 35.*

(b) *Dixit autem Maria: Ecce ancilla Domini, fiat mi-
 hi secundum verbum tuum. Ibid. v. 38.
 Inclinauit cælos, & descendit. Ps. 17. v. 10.*

Auctorem agnoscunt, cui, quod sunt, omnia debent;
 Quique infinita maiestate omnia complet;
 Vult similis nostri fieri, & conjungere summis 85
 Infima, & in nobis habitare, & filius esse
 Feminae: & humanam, carnemque, animamque cooptans
 Ipse sibi, & pueri exiguos collectus in artus,
 Virginea totum se inclusit, & abdidit alvo.

Primi exemplo hominis, statura, & viribus æquis 90
 Vir fieri extemplo potuit: neque carcere cingi
 Materno, ullius neque Matris filius esse.
 Angustari utero tamen, ut nos, parvulus infans
 Maluit. At nos sopiti, & quasi sensibus orbi
 Tunc fuimus: neque tunc habiles sentire, neq. arcta 95
 Fastidire uteri claustra, aut horrere tenebras.
 Ille autem sensu vigil, excelsaque, Deoque
 Digna vel jamtum mente, & ratione vigeat:
 Haecenus & Vir erat jamtum: Infantemque, Virumque
 (a) Femina (quod Vates cecinit) circumdedit alvo. 100
 (b) O bene! Rorastis cæli jam, tuque tulisti
 Virgineo tellus de germine Servatorem!
 Exoptatus adest tot retro ætatibus ille
 Humano Vindex Generi promissus, & Ultor.

(a) Sic

(a) *Creavit Deus novum super terram. Femina circumdabit virum. Jer. 31. v. 22.*

(b) *Rorate cæli desuper, & nubes pluant justum: aperiatur terra, & germinet Salvatorem. Is. 45. v. 8.*

(a) Sic nos dilexit DEUS, ut parilem sibi prolem 105
Unigenam dederit, quo nil dare majus habebat.

(b) Qui tribus appendit digitis, & sustinet orbem,
Quas habet immensas vires huc contulit omnes,
Brachii & extenti huc congesta potentia tota est.

Conscia tu tanti mysterii, & æmula cæli 110

(c) Parva domus, semper jam deinde vocabere *Sancta*
Jure tuo. Totus te orbis, te *Vesper*, & *Ortus*,
Austerque, & *Boreas*, & te colet ultima tellus.
Litore ab extremo maris, ignoto procul orbe
Ex alio venient, properabuntque undique gentes 115
Portantes manibus vota, & donaria plenis.

(d) In terram vultu proni tua limina tangent,
Et pretiosa tibi cumulabunt munera Reges.
Cuncta cadent, & falce sua *Capitolia*, & urbes
Affliget: Mundi miracula proruet ætas 120
Omnia, relliquiasque etiam, cineresque vorabit
Ingluvie; at te suspiciet, venerabitur unam

Te;

(a) Sic enim Deus dilexit mundum, ut filium suum uni-
genitum daret. Jo. 3. v. 16.

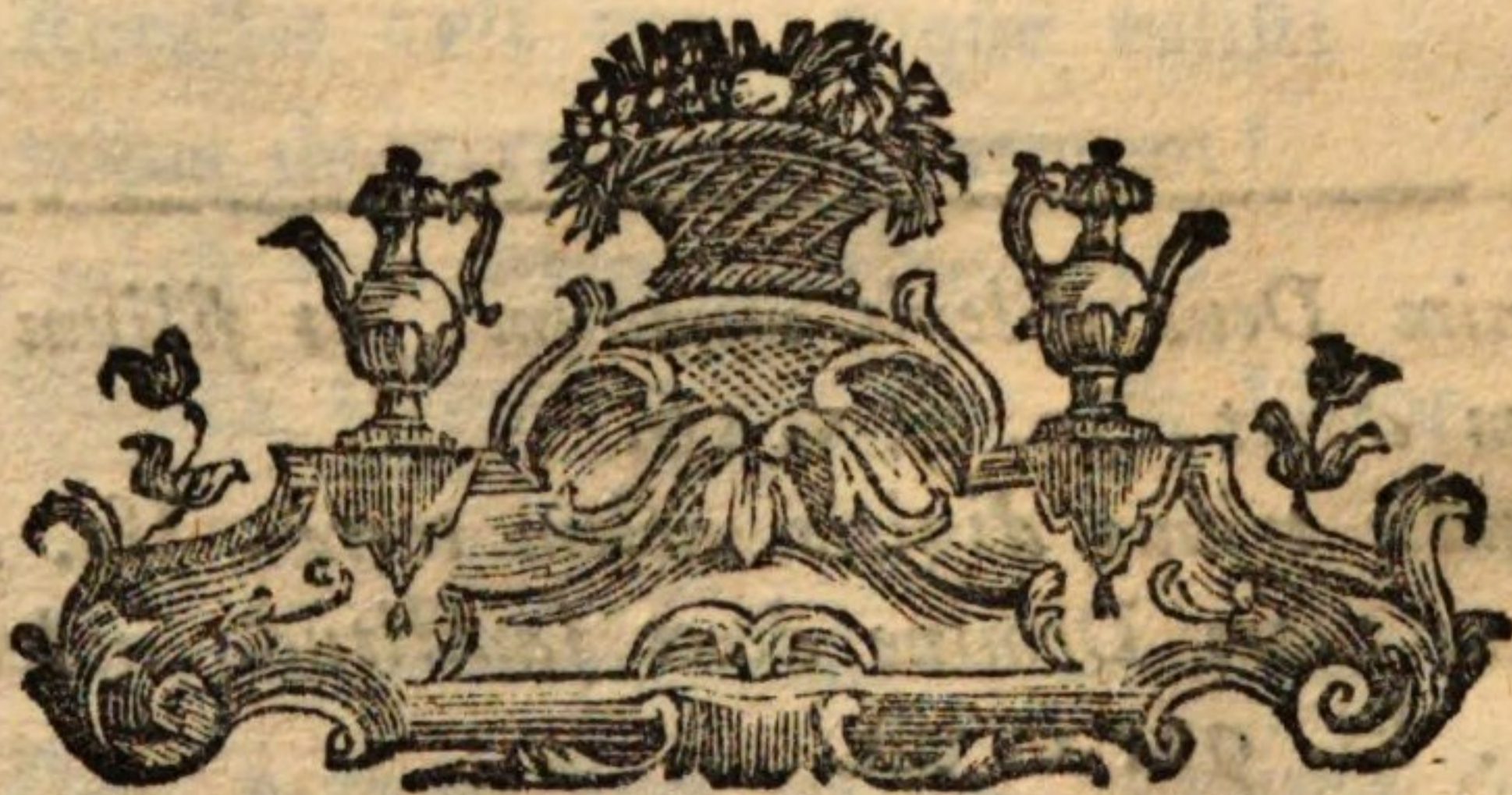
(b) Appendit tribus digitis molem terræ. Isa. 40. v. 12.

(c) Domum tuam Domine decet sanctitudo in longitudinem
dierum. Ps. 92. v. ult.

Nationes ex longinquo ad te venient, & munera deferen-
tes adorabunt in te Dominum. Tob. 13. v. 14.

(d) Et erunt Reges nutritii tui, & Reginae nutrices tue:
vultu in terram demisso adorabunt te. Isa. 49. v. 2 & 3.

Te; nec mordaci violare, aut tangere dente
 Audebit delens, consumensque omnia tempus.
 Quin avulsa tuis, abreptaque fundamentis, 125
 Aligerumque choris subtus tendentibus alas,
 Pennatis innixa humeris, & nubila tranans,
 Et mare velivolum, nimbosaque culmina, montes
 Subtus despiciens, iterumque, iterumque per auras,
 Perque iter infuetum, liquidumque per aera vecta, 130
 Ad maris *Adriaci* occiduum, atque hoc nomine felix
 Litus, frondosas *Piceni* ad litoris oras
 Consistens; oculos cæcis, auresque reduces
 Surdis, & vita defuncta cadavera vitæ
 Restitues, ac portentis impleveris orbem. 135
 Facta renarrabunt quæ suspendentur ad aras,
 Nequa dies memori portenta tot eximat ævo,
 Artis *Apelleæ* memores, pictæque tabellæ.



PRINCEPS PACIS.

Orietur in diebus ejus justitia, & abundantia pacis.

Psal. 71. v. 7.

CARMEN XXIII.

ET jam Luna suas novies pudibunda latebras
Intrarat, noviesque iterum se fulgida cælo
Extulerat, fratris totis tota obvia flammis;
Cum paritura venit quo oracula sancta vocabant
(a) In Bethlem Virgo. Ignorans hæc omnia Cæsar 5
Implebat, tuleratque edictum Augustus, ut orbis
Accenseretur. Compositus pace quierat
Totus in obsequium Pueri. Sopiverat arma,
Ne sua, ne circum streperent cunabula, jamque
(b) Pacis venturus Rex tranquillaverat orbem. 10
(c) Venerat & describi una cum conjuge sancta

In

-
- (a) Et tu Bethleem Ephrata parvulus es in millibus Juda:
ex te mihi egredietur qui sit dominator in Israel, &
egressus ejus ab initio, a diebus æternitatis. Mich. 5.
v. 2. Exiit edictum a Cæsare Augusto ut describeretur
universus orbis. Luc. 2. v. 1.
(b) Et erit iste pax. Mich. 5. Non sumet gens adversus
gentem gladium, & non discent ultra belligerare. Mi-
ch. 4. v. 3.
(c) Ascendit autem & Joseph a Galilea de civitate Na-
za-

In *Bethlem Joseph*: siquidem de sanguine *David*;
Deque antiquorum Regum stirpe ortus uterque.

Pauperie tamen obscuri, hospitioque recepti

(a) Nullo sunt. Quin reiecti, passimque repulsi,
Ut mos pauperibus fieri: aspernarier omnes.

15

Spelunca ima fuit silvestribus horrida dumis,
Atque intus topho, & viridi multo obsita musco:

Illuc Pastores, cælo densissimus imber

Cum ruit, accelerare gradum, abscondique solebant, 20

Tutarique gregem fera jam nocte bubulci,

Cum tandem fessi repetebant tecta, casasque.

Atque erat hospitium hoc cælo, hæc cunabula Regi

Regum venturo. Quam sunt contraria nostris,

Quamque arcana Dei, quantumque impervia nobis 25

Consilia! Umbriferas nox alta tetenderat alas,

Jamque fere cæli medium transcenderat axem,

Alta, manu, indicens, faciensque silentia terris;

Cum carne indutus manifeste apparuit Infans

Factus, qui *Verbum* Patris est, cum Regia Virgo, 30

(b) Virgo manens, nullo nixu, nullo ægra dolore,

Edi-

zaret in Judæam in civitatem David, quæ vocatur Bethleem: eo quod esset de domo, & familia David, ut profiteretur cum Maria desponsata sibi uxore prægnante.

Luc. 2. v. 4. & 5.

(a) *In propria venit, & sui eum non receperunt. Jo. 1. v. 11. Non erat eis locus in diversorio. Luc. 2. v. 7.*

(b) *Porta hæc clausa erit: non aperietur, & vir non transibit*

Edidit Infantem divinum, Hominemque, Deumque.
 Quam solet intemerata manens, illæsaque ubique,
 Quin & pura magis foetu, partuque futura,
 De cælo allapsam transfundere limpida lucem 35
 CrySTALLUS. Vos nascenti, vos plaudite sancto
 Aligeri Puero, Puerique applaudite Matri,
 Ac puero, & Matri mecum vos dicite carmen.
 Salve vera DEI soboles, & Virginis idem
 Proles. Præcipue nunc admirabile nomen, 40
 Consiliumque tuum, tuaque alta potentia nunc est,
 (a) Cum vili in stabulo, tanquam puer ultimus orbis,
 Nasceris ignotus: cum dat cunabula fœnum:
 Cum vix sunt panni, & puerilia lintea Matri;
 Nec satis ut non te crudelia frigora lædant: 45
 Cum tacitæ e teneris lacrimæ labuntur ocellis:
 Cum lac dulce trahens labris, & ab ubere pendens,
 Languidulus dormis, vagisque tenellulus Infans.
 Ut vult, nec possunt tam parvula brachia Matrem
 Amplecti! Ut Mater conatus dicere; vixdum 50
 Dimidiatam iterat vocem, balbutit & ore!
 Ut gremio infurgit ridens, pedibusque tenellis
 Infi.

sibit per eam: quoniam Dominus Deus Israel ingressus est per eam, eritque clausa. Ezech. 44. v. 2.

(a) *Parvulus enim natus est nobis, filius datus est nobis, & vocabitur nomen ejus Admirabilis, Consiliarius, Deus fortis. Isa. 9. v. 6.*

Insistens; Matri mille oscula dulcia figit!
 Hæret in obtutu Matris Puer; illa modestos
 Attollens oculos, oculis respondet amor.

55

- Salve Auctor, salve Rex pacis: te veniente
 Clauduntur belli portæ: dudum exsul ab orbe
 Alma redit tandem quam formosissima vultu
 (a) Pax: in vomerem, & in falcem conflabitur ensis
 Barbarus: in stabulo cum *Pardo* accumbet eodem 60
 (b) *Hædus*, cumque *Lupis* impune morabitur *Agnus*:
 Et simul una ibunt, simul herbida pascua carpent
 Innocui inter oves, interque armenta *Leones*.
 (c) Horrida pestiferis habitata draconibus antra;
 Et *Junci* & *Calami*, & *Nardi* beneolentis aristis 65
 Frondescent: vulgo *Assyrium* prorumpet *Amomum*,
 (d) De ruidis oleum faxis, & limpida mella
 Distillata fluent, & lactea flumina current.

Salve sancta Parens, sola & tu Virgo, Parenisque:
 Ancillam te humilem, non plus, tu te ipsa vocabas? 70
 Ute-

- (a) *Et conflabunt gladios suos in vomeres, & lanceas suas in falces. Isa. 2. v. 4.*
 (b) *Habitabit lupus cum agno, & pardus cum hædo accubabit: vitulus, & leo, & ovis simul morabuntur... Et leo sicut bos comedet paleas. Isa. II. v. 6. & 7.*
 (c) *In cubilibus, in quibus prius dracones habitabant, orietur viror Calami, & Junci. Isa. 35. v. 7.*
 (d) *Et erit in die illa: Stillabunt montes dulcedinem, & colles fluent lacte. Joel. 3. v. 18.*

Utere jam tandem, dulci utere nomine *Matris*.

Natura attonita, & confusa, alteque silente

Mater es: Auctori que tuo quam cœpit inire

Huic nostræ similem vitam Puero alma dedisti.

Exhaustit sese Omnipotens, Altissimus in te: 75

Quique potest nutu pulchros mage cudere Soles

Millenos alios, melioraque sidera, & orbes;

Nec poterit deinceps, nec jam conabitur unquam

Majorem te, nec meliorem sistere Matrem.

Salve iterum Mater divina, puerpera Virgo. 80

(a) Tu *Rubus* ille ardens illæsus: tu quoque es illud

(b) *Vellus* rore madens, circum sitientibus agris;

Rursus & intactum medio agro vellus ab imbre.

(c) Tu Domini excelsus *Mons* es, qui vertice cælum

Contingens, prætergrederis toto ordine magnos 85

Te super extollens, superansque cacumine montes.

(d) Tu *Spes*, tuque illa *Eliae Nubecula* parva,

Quæ totum subito cælum circumtulit alvo.

(e) Tu de *Jessæa* radice es mystica virga,

De qua prorupit tandem flos candidus ille, 90

(a) Quem

(a) Exod. 3. v. 3.

(b) Judic. 6. v. 37.

(c) *Erit in novissimis diebus preparatus mons Domini in vertice montium.* Isa. 2. v. 2.

(d) Reg. 18. v. 44.

(e) *Egredietur virga de radice Jesse, & flos de radice ejus ascendet.* Isa. 11. v. 1.

- (a) Quem suspirantes, votis, lacrimisque vocabant
Æterni colles, veteres, sanctique Parentes.
- (b) Tu Thalamus, de quo Dominus processit, & instar
Sponsi, mortalem non dedignatus amictum;
Humanam æterno sobolem sibi fœdere junxit. 95
- (c) Agnovit *Bos*, & rudis ipse agnovit *Asellus*
Numen: & officiosi procubuerunt, & anhelant
Ore, anima, argentem Puerum recreantque fovantque.
Pastores huc o celeres, plenisque canistris
(Quandoquidem ridet, fert & nunc omnia tellus) 100
Ferte citi flores, & circumfundite florem
Mexiceum, florum regem, florum decus ingens:
Nam gestat secum nostræ argumenta salutis,
Tergeminos alto capitatos vertice clavos,
Cuspide obarmatos imo, & ferrugine tinctos 105
Tristi: surgentem in medio arrectamque columnam
Marmoream: & quasi vibratum, intortumque flagellum.
Et spisse circumtextam, implexamque coronam:
Quinaque sanguineis magnis exstantia guttis
Vul.

- (a) *Desiderium collium æternorum*. Genesi 49. versiculo 26.
- (b) *Tanquam sponsus procedens de thalamo suo*. Ps. 18. vers. 5.
- (c) *Cognovit bos possessorem suum, & asinus præsepe Domini sui*. Isa. 1. v. 3.

Vulnera. Flos equidem Puero gratissimus hic est. 11

Interea canta tua tu, *Cumæa Sybilla*,

Carmina, quæ rerum ignarus male carmina torfit

Nescio quis; sed erat, memini, bonus ille Poeta:

„ *Magnus ab integro sæclorum nascitur ordo.*

„ *Jam nova progenies cælo descendit ab alto.* 115

„ *Te duce siqua manent sceleris vestigia nostri*

„ *Irrita, perpetua solvent formidine terras.*

„ *Occidet & serpens, & fallax herba veneni*

Occidet. Hæc rerum tantarum ignarus, & audax

Sacrilego rapuit furto, cantuque Poeta. 120

Tu Virgo, tu diva Parens, fera colla tumentem

Porro calcasti, contrivistique *draconem.*

Nec vero potuit *draco* teter, & improbus ille

Te morfu fœdare, tibive aspergere virus

Immane, & saniem horrendam, latebrosa venena, 125

Queis necdum natos mortales implicat omnes.

Dicite io! ingeminate & io! Male faucius *anguis*

Ad caput illisum pavitantes vix plicat orbes.

Ad mala, quæ nobis primæ hærent semina culpæ,

Tu Mater Virgo, tuus & dulcissimus Infans 130

Divina, & præsens estis medicina saluti.

Nobiscum DEUS est, cæloque æterna Parentis

Bis genita, & nova progenies descendit ab alto.

Servati, & memores hoc nos ab cardine rerum

Venturos deinceps, nostrosque putabimus annos, 135

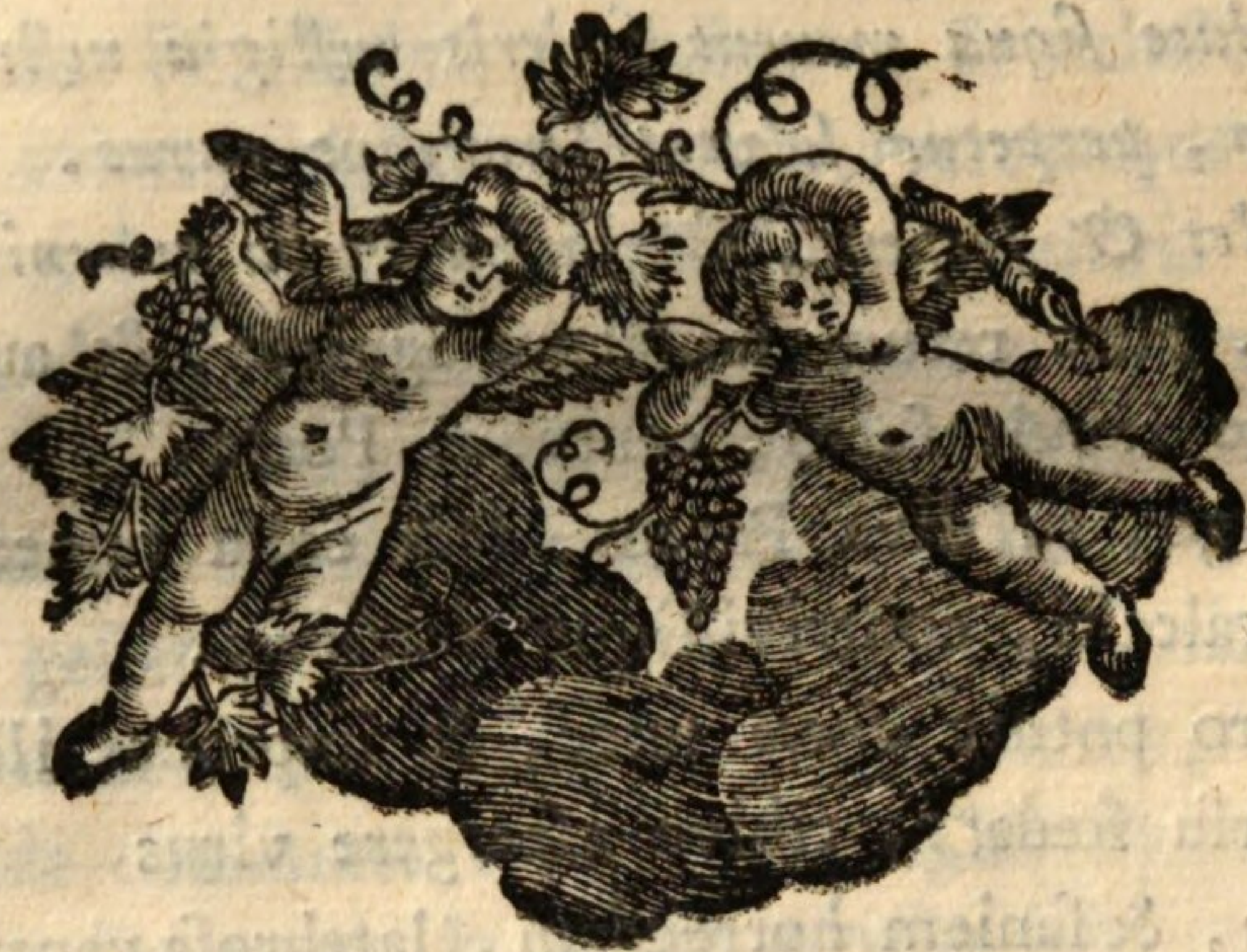
Et novus hinc oritur, sæclorum & vertitur ordo.

Pars II.

B

(a) Au.

(a) Aurea nunc ibit; subsidet decolor ætas.
 Ignotoque etiam surget gens aurea mundo.



S U.

(a) *Benedicentur in ipso omnes tribus terræ : omnes gentes magnificabunt eum . Psal. 71. vers. 17. Et dicam non populo meo , Populus meus es tu : Et ipse dicet, Deus meus es tu. Ose. 2. vers. ult.*

19

SUPER OMNE NOMEN.

*Donavit illi nomen, quod est super omne nomen, ut in
nomine JESU omne genuflectatur, cælestium,
terrestrium, & infernorum.*

Ad Philip. 2. v. 9. & 10.

C A R M E N X X I V.

ERgone tam tenero, primos & luminis haustus
Orso vix Puero quærendum sanguine nomen?
Ne puer o! ne tu antecape, & ne præripe tempus.
Cum ter plus denis jam tres exegeris annos,
Explebis tua vota, tuoque cruore madebis: 5
Atque etiam extincto tibi jam, postremus ab imo
Diffluet, immiti ferro actus, pectore sanguis.
Hæc Puer hæc equidem jamnum suspirat, & ardet;
Sed mora longa nimis visa est, & ponere gestit
Dura rudimenta, optatæ præludia mortis. 10
Et qui nec prisco ritu, nec lege tenetur;
Sponte tamen subdit sese, legique severæ
Obsequitur. Nonne exemplo instaurare videtur
Ipse suo legem hanc nobis? Delere parabat.
(a) Delevit: sanctis & nos, pro sanguine tingi 15
Jussit aquis, & virtutem, vimque addidit undis,
B 2 Ter.

(a) *Qua libertate Christus nos liberavit, Ad Gal. 4. v.
ult.*

Tergere manantem clam prima ab origine labem:
 Quæ tulit ille tener dura Infans vulnera, cultros
 Abstulit, amovit. Sed enim sibi parcere non vult;
 Sanguine quæsitum sibi vult & nomen IESU. 20

Nomen de cælo missum, quod nuntius Ales

(a) Ante etiam attulerat, divinus quam foret Infans
 Virginea inclusus divinæ Matris in alvo.

Qui prisca Heroes cognomina tanta tulere,
 Mystica (magnus honor!) fuerant proludia Dii 25
 Quondam venturi Infantis, qui munera solus
 Tam magni, ac prorsus divini nominis implet:

(b) Nam solus Puer hic salvos nos fecit IESUS;
 Nec fuit in Puero hoc vacuum, aut umbratile nomen:

Tu, Puer, Æterna Æterni es Sapiencia Patris, 30

(c) Splendorque, ac Virtus, prorsusque simillima Imago.

(d) Tu Primogenitus rerum: te propter eundem
 Eruta de nihilo sunt quæ sunt cumque creata.

(a) Na-

(a) Quod vocatum est ab Angelo, priusquam in utero
 conciperetur. Luc. 2. v. 21.

(b) Ipse enim salvum faciet populum suum. Matth. 1.
 vers. 21.

(c) Splendor gloriæ, & figura substantiæ ejus, portansque
 omnia verbo virtutis suæ. Ad Hebr. 1. v. 3.

(d) Primogenitus omnis creaturæ. Quoniam in ipso condi-
 ta sunt universa in cælis, & in terra, visibilia, &
 invisibilia.... omnia per ipsum, & in ipso creata sunt.
 Ad Coloss. 1. v. 15. & 16.

- (a) Nativo imperio tu es *Rex*, & *Legifer* orbis:
 (b) Tu *Via*, tu *Veri exemplar*, tu *Vita* perennis: 35
 (c) Tuque tenebrofi *Lux* es purissima Mundi.
 (d) Tu *Pastor bonus* es; tu idem mitissimus *Agnus*,
 Hostiaque, aversum nostra ob commissa Parentem
 Concilians, & mansuram per sæcula pacem.
 (e) *Sanctus Sanctorum* quoque tu, æternusque *Sacerdos*. 40
 (f) Tu quoque es *Emmanuel*, & *Adonai*: nomina magna,
 Quæ semel accumulât, simul aggerat omnia nomen
 Divinum, *JESUS*. Nil nomine dulcius hoc est.
 Dulce magis quam stipat apis quæ florea mella:
 Quam matutinus ros est sitientibus herbis: 45
 Quam sopor assiduo fessis, duroque labore:
 Quam lux sese oculis captum flenti indita rursus:
 Quam litus, mediis qui jactabatur in undis
 Naufragus, & jamjam languebant brachia, vires.
 Quamque est improvisa salus, cum funera gnato, 50
 Unigenæque suo Mater jam mœsta parabat.
 Qui cæli convexa tenent, qui sidera calcant,
 Qui terras, quacumque suos Sol igneus orbes,

B 3

Exor.

-
- (a) *Dominus legifer noster, Dominus Rex noster*. Isa. 33.
 vers. 22.
 (b) Joan. 14. v. 6.
 (c) Joan. 8. v. 12.
 (d) Joan. 10. v. 11. & Joan. 1. v. 29.
 (e) Dan. 9. v. 24. & Ps. 109. v. 4.
 (f) Isa. 7. v. 14. & Exod. 6. v. 3.

Exoriens, moriensque iterat, qui Sole carentes,
 Informesque domos habitant, immitia regna 55
 De genu adorabunt submissi hoc, quod super omne

(a) Scilicet est nomen, divinum nomen IESU.

(b) Desuper effusum est oleum, ac mortalibus ægris
 Una illud lucem fert almam, fertque medelam.

(c) Ad templi portam *Speciosam* nomine dictam 60
 Æger homo, utroque & pede inutilis, inque ligatus
 Materno ex utero, tristem, afflictamque trahebat
 Vitam. Conspexit *Petrum*, intrantemque sodalem:

(d) Ac de more stipem miseram, victumque rogabat.
 Aurum, atq. argentum mihi nullum est: quæ dare possum 65

(e) Hæc tibi do, dixit *Petrus*, atque in nomine IESU
 Surgere confestim, pedibusque incedere iussit.

(a) Et

(a) Super omnem principatum, & potestatem, & virtu-
 tem, & dominationem, & omne nomen quod nomina-
 tur non solum in hoc sæculo; sed etiam in futuro. Ad
 Eph. I. v. 21.

(b) Oleum effusum nomen tuum. Cant. I. v. 2.

(c) Quidam vir, qui erat claudus ex utero matris sue
 bajulabatur: quem ponebant quotidie ad portam templi
 quæ dicitur *Speciosa*. Act. 3. v. 2.

(d) Is cum vidisset *Petrum*, & *Joannem* incipientes in-
 troire in templum, rogabat ut eleemosynam acciperet.
 Ibid. v. 3.

(e) *Petrus* autem dixit: *Argentum, & aurum non est*
mibi: quod autem habeo, hoc tibi do: In nomine Jesu
Christi Nazareni surge, & ambula.

(a) Et nihil addubitans urget, dextraque prehensum
 Arrigit. Extemplo ille miser fundamina sensit
 Firma pedum, solidasque bases: jam se regit ipse 70
 Arduus: huc, illuc sese versatque, movetque,
 Insultatque solo, ut vult, lætitiaque triumphans
 Exfilit, & cursu potis est prævertere ventos.

Nomen ad hoc illa infana, atque infanda deorum
 Colluvies, dominata olim imperiosa per orbem 75
 (b) Corruet, atque avulsa suis de sedibus, aris
 Subversis, totoque vicissim extorris ab orbe
 Nusquam comparet. Traduntur inertia flammis
 Idola, in cineresque abeunt ludibria ventis.
 Fatidici celebrata adeo spiracula *Ditis* 80
Delphica muta silent, neque jam ructare vapores
 Audent insanos: *Libycis* neque syrtibus *Hammon*
 Corniger, aut quercus, *Dodonææve Columnæ*,
 Aut usquam stygiæ pestes, Manesque profundî
 Hiscere deinde audent, æterna silentia servant. 85

B 4

Hæc

(a) Et apprehensa manu ejus dextera allevavit eum,
 Et protinus consolidatæ sunt bases ejus, & plan-
 tæ. Et exiliens stetit, & ambulabat. Ibid. a vers.
 6. ad 8.

(b) Et erit in die illa dicit Dominus exercituum: Dis-
 perdam nomina idolorum de terra, & non memorabun-
 tur ultra, & pseudoprophetas, & spiritum immundum,
 auferam de terra. Zach. 13. v. 2.

Hæc monstra, has furias vinxit, contrivit IESUS.

Terribile hoc illis vel solo nomine Nomen;

(a) Nobis deliciae, mel, nectar, vita, salusque.



REX

(a) Omnis qui invocaverit nomen Domini salvus erit.
Joël. 2. v. 32. & ad Rom. 10. v. 13.

REX GENTIUM.

*Reges Arabum, & Saba dona adducent, & adorabunt
eum omnes Reges terræ: omnes gentes servient ei.*

Pf. 71. v. 10. & 11.

C A R M E N X X V.

QUæ lux! QUæ tenebræ! Prisco verso ordine rerum,
Mortis, & umbrarum in regione inopina refulsit

Lux; ubi regnabat, lux insidiosa repente

Nox Erebo ex imo quas funderet extudit umbras.

Stella peregrina officiosa renidet *Eois*

Regibus, ac dulci, & vocali lumine, natum

Quem Gentes dudum expectabant, nuntiat orbi.

(a) *Hebræi* contra, quibus hæc & stella micabat

Pridem, promissus quibus & de Virgine Matre

(b) Filius; hunc nollent venisse, diemque perosi,

Avertunt oculos retro, seseque volentes

(c) Obcæcant miseri, propria & sua dona recusant.

Sce-

Habitantibus in regione umbræ mortis lux orta est eis.

Isa. 9. v. 2.

Lux obtenebrata est. Isa. 5. v. ult.

(a) *Orietur stella ex Jacob. Num. 24. 17. Vide Benedi-*
XIV. in festo Epiphan.

(b) *Ecce Virgo concipiet, & pariet filium. Isa. 7. v. 14.*

(c) *Incrassatum est enim cor populi hujus, & auribus gra-*

viter

Sceptrum de *Juda* exierat, prorsusque perempta
 Spe reditus, manus ignota, atque aliena regebat
 Sceptrumq. imperiumq. Atqui omnino hoc fore tempus, 15

(a) Quo Rex promissus, quo Rex venturus adesset,
 Carmine, & Oraclo insigni morientis *Iacob*
 Præmoniti, parvi pueri, & vix farier orsi,
 Perque vias passim, per compitaque ore canebant.
 Præterea arcanas jamtum *Danielis* abisse 20

(b) Hebdomades, componendo hæc Oracula primis;
 Exacta annorum series, resque ipsa docebant.
 Et tamen hunc adeo optandum, optatumque repente
 Destituunt, coramque adstantem agnoscere Regem
 Nolunt, spesque suas jugulant, ultroque recidunt. 25
 Scilicet hæc soboles illa est, quæ perfida posthæc
 Sacrilegam intendet vocem, & clamore nefando,
 Nolumus hunc, dicent illi, regnare super nos.

Heu pietas! heu prisca fides, priscique Parentes! 30

(c) Quam vos degeneres nacti, infidosque nepotes!
 Sideris interea ductu, & radiantis Olympi
 Tergemini *Solymam* Reges venere. Necessè

Hoc

viter audierunt, & oculos suos compresserunt, ne forte
 videant. Act. 28. v. 27.

(a) Non auferetur sceptrum de *Juda*, & dux de femore
 ejus, donec veniat qui mittendus est. Gen. 49. v. 10.

(b) Dan. 9.

(c) Generatio enim perversa est, infideles filii. Deut. 32.
 v. 20.

Hoc erat, *Hebræis* nequa excusatio, nequis
Perfidia infandæ color, obtentufve maneret.

Percunctabantur: quænam cunabula nuper 35
Natum excepissent Regem? Titubatio nulla.

(a) In *Bethlem* nasci omnino debere, fatentur,
Testanturque uno ore omnes: meminereque Vatis,
Qui tam magnificos *Bethlem* assignabat honores.
Audiit, & varia confusus imagine rerum 40
Herodes (quo non *Libycis* immanius antris
Prorupit monstrum) furit; & quæ, fraudibus, astu;
Et laniena etiam infanda, male parta tenebat
Sceptra, sibi e manibus labi, ad Puerumque reverti
Angitur, & cura infelix tabescit inani. 45

Ah miser! haud equidem venit, ut mortalia demat
Regna; sed ut nobis Puer hic cælestia donet.

Non aufert; dat regna Puer. Jam pelle timorem:

(b) Rex est pacificus: quam Regum tollere nemo,
Quam Regum dare nemo potest, fert munera pacis. 50
Ista illi sordent, possunt quæ crimine haberi,
Quæ tumet multo invasisti crimine regna.
Sed quid ago? Nullo possunt medicamine tolli.

Quæ

(a) *At illi dixerunt ei in Bethleem Judæ. Matth. 2.*
v. 5.

(b) *Rex Salem, quod est Rex pacis. Ad Hebr. 7. v. 2.*
Pacem meam do vobis: non quomodo mundus dat ego
do vobis. Joa. 14. v. 27.

Quæ super adventu Regum, Regisque supremi
Arcanæ *Herodem* curæque, iræque coquebant. 55

Diffimulat tamen, ac frontem, vultumque serenat.

Ac veluti ambiguos *Serpens* dans corpore tortus,

Obliquat sese contra quam fronte minatur;

Aut veluti humanam fingit vocem *Crocodilus*,

(a) Fingit, adorare Infantem, Numenque precari 60

Se quoque velle: instat multis, comperta doceri

De Puero: quæ vidissent sibi cuncta referri

(b) Mandabat. *Bethlem* Reges contendere pergunt.

Stella quidem *Solymis*, quæ dedignata rebelles

Hebræos, vultum indignata averterat, effert 65

Splendida sese iterum Cælo, lucemque coruscantem

Exhibet, anteparatque viam, & præcedit euntes.

Ad stabulum donec veniens, quasi diceret: Ecce,

In stabulo hoc humili, hic est divinissimus Infans;

Grandius expandens jubar, instauransque nitorem, 70

Constitit, atque suo jam munere functa quievit.

Tum vero unanimi plausu, & fremitu æthera complens

Confurgit clamor: standi dant cornua cantu

Si.

(a) Et mittens illos in *Bethleem* dixit: Ite, & interro-
gate diligenter de Puero, & cum inveneritis, re-
nuntiate mihi, ut ego veniens adorem eum. *Matth.*
2. v. 8.

(b) Qui cum audissent Regem abierunt. Et ecce stella;
quam viderant in oriente antecedebat eos, usque dum
veniens staret supra, ubi erat Puer. *Ibid.* v. 9.

Signum: respondent alte barritu *Elephanti*,
 Hinnitu alipedes, & pectora, collaque in orbem 75
 Circumvolventes, fræna spumantia mandunt.

(a) Nec mora prosterunt se, prosteruntque coronas
 Reges ante pedes Pueri, tum forte sedentis
 In gremio, & gemina impliciti inter brachia Matris
 Virginis: & neque tam agrestis fastigia tecti 80
 Mirantur, nec res inopes: hæc omnia Vates
 Præcinuisse sciunt olim, & placuisse beatam
 Pauperiem Regi. Dein mystica munera porgunt
 Quisque suum: myrrha mortem, & crudelia quæque
 Ultro amplexurum agnoscunt: rursusque *Sabæo* 85
 Thure DEUM: Regemque auro, obsequioque fatentur.

(b) Plaudite quas oriens, & quas afflavit anhelis
 Sol moriturus equis, una omnes plaudite gentes.
 Vos designabant, pro vobis dona ferebant
 Illi *Arabum* Reges: expressa in imagine jamtum 90
 Vos hominem, Regem, atque DEUM coluistis IESUM
 Nascentem. Vos tum stella, vos lumine sancto,
 Vos,

(a) *Et intrantes domum invenerunt Puerum cum Maria Matre ejus, & procidentes adoraverunt eum: Et aper-
 tis thesauris suis, obtulerunt ei munera aurum, thus, & myrrham. Ibid. v. 11. Dabitur ei de auro Ara-
 biæ. Ps. 71. v. 15.*

(b) *Omnes gentes plaudite manibus, jubilate Deo in voce
 exultationis. Ps. 46. v. 1.*

Vos, cum vagitus primos dabat ille, vocabat.

Ignotus vobis olim DEUS, ecce videndum

Exhibuit sese, & manifesto in lumine totus

(a) Est coram. Lux nunc estis; tenebræque fuistis.



(a) Eratis aliquando tenebræ; nunc autem lux in Domino. Ad Ephes. 5. v. 8.

31

SIGNUM CUI CONTRADICETUR.

*Ecce positus est hic in ruinam, & in resurrectionem
multorum in Israel, & in signum, cui contradicetur.*

Lucae 2. v. 34.

C A R M E N X X V I.

AD templum, læva gestans, ad pectora pressum
Dulce onus infantem Puerum, dextraque gemellas
Lacteolasque ferens, Matram de more columbas
Pauperiorum, it Virgo Parens, sine labe pudoris
Enixa, atque adeo non illi obnoxia legi. 5
It tamen, & quamvis communi lege soluti
(a) Et Puer, & Mater; legi ultro paret uterque,
Ut Pucro est Mater, Matrique simillima proles.
Intranti occurrit cano venerabilis ævo,
Et pietate senex: quem Sanctus desuper aura 10
Spiritus allabens, pulchris impleverat olim
(b) Promissis: non ante, diem, non lumina morte
Clau-

- (a) Tulerunt illum in Jerusalem, ut sisterent eum Domi-
no Et ut darent hostiam . . . par turturum, aut
duos pullos columbarum. Luc. 2. v. 22. & 24.
- (b) Nunc dimittis servum tuum Domine secundum verbum
tuum in pace: quia viderunt oculi mei salutare tuum,
quod parasti ante faciem omnium populorum, lumen ad
re-

Clausurum, quam vidisset, quem sæcula retro
Quem suspirabant tot prisca oracula Vatum.

Ergo ubi adesse DEUM, propioraque numina sensit; 15

Irruit impatiens, Puerumque trementibus ulnis
Exceptum stringens arcte, amplexansque subinde,

Et largo fletu ora rigans, incanaque menta,

Vaticinansque, ut erat divino percitus æstro:

Ægre has, multa inter rupit suspiria, voces; 20

Ergone jam tandem venisti, oculisque meismet

Vidi ego te, expectata diu lux alma, salusque

Orbis, & *Isacidum* immortalis gloria gentis?

Hac ego defessam ætatem, tristemque senectam;

Hac sustentabam spe longæ tædia vitæ. 25

Magnifice implesti tua tu promissa beata

(a) Summe Pater: nunc dimitte, & me corporis hujus
(Quando aliud nihil est, quod sperem ultra) exue vinclis.

Et quam te memorem, Virgo, quæ sola salutem

Tam suspiratam peperisti sospita terris! 30

Ecce hic in vitam, in mortemque etiam, inque ruinam

Multorum Puer est positus, positus quasi signum

In jaculum: ferroque huc, huc armata veneno

Spicula torquebunt. Contradicetur inique.

Tu

revelationem gentium, & gloriam plebis tuæ Israel.

Ibid. a v. 29. ad 32.

(a) Et dixit ad Mariam Matrem ejus: Ecce hic &c. Et
tuam ipsius animam pertransibit gladius. Ibid. v. 35.

Tu quoque magna Parens, cladis pars magna futura es. 35

Tempus erit, tibi cum crudelis ad intima adactus
Viscera, dilaniet, præcordiaque hauriat ensis.

Et fuit hæc postrema senis, postremaque cygni

(a) Vox; ac demittens quasi concedentia somno

Lumina; mox placida, optataque ibi morte quievit. 40

Nec mora: facta fides jamtum dictisque, minisque.

Incaßum opperiens Reges, ubi sensit ab illis

(b) Delusum sese *Herodes*; quos mente furores

Hactenus arcanos obduxerat, impius omnes

Effudit. Sicut stridens, tumidusque repente, 45

Seque ipso major, mille undique, & undique tela

Apparat, & furiis accensus concutit *Histris*.

Aut tanquam latitans herbofo gramine tectus

Propter aquam; tandem calcatus, & improbus ira

Sibilat, & caput, & furialia pectora *Serpens* 50

Arduus in cælum attollens, late omnia tabo

Inficit exitiali, omnesque interficit herbas,

Et calice exortos flores vix, enecat omnes.

(c) Horrendum! Pueros annis retro inde duobus

Pars II.

C

In

(a) Ita Menolog. Græcorum. Vide Benedict. XIV. in festo Purificat.

(b) Tunc Herodes videns quoniam illusos est a Magis, iratus est valde. Matth. 2. v. 6.

(c) Et mittens occidit omnes pueros, qui erant in Bethleem, & omnibus finibus ejus a bimatu, & infra, secundum tempus quod exquisierat a Magis. Ibid.

In *Bethlem*, pagisque etiam, villisque propinquis 55
 Natos transfadigi, ferroque absumier omnes
 Jussit, inundarique infantum sanguine cunas.

- (a) Vox in *Rama* audita est, lamentatioque ingens
Rachel. Amissos primo ipso in limine vitæ
 Perpetuum luget foetus: & ab ubere raptos 60
 Anxia conquirens frustra, solatia nulla
 Audit, & immoritur luctu: quia nullibi jam sunt.
 Barbare, crudelis, multoque immanior hydri,
 Aspidibusque soporiferis, furdisque, & Hyæna
 Sanguinolentior, & Crocodilo. Tantulane ætas, 65
 Quæ Pœnos etiam potuit lenire Leones;
 Visa tibi apta suo involvi, mergique cruore?
 Impie mentis ubi es? Cælone indicere bellum
 Audes? Cui cælum famulatur, sidera subsunt;
 Huic tu sperasti immaturam arcessere mortem 70
 Nolenti? Incassum furis. Hunc tu perdere ferro
 Unum non poteris, quem demens, quem petis unum
 Excidio tanto, DEUS est, & cum volet ille,
 Cumque ab Divino sibi credita munera Patre
 (b) Implerit, furdisque aures, & lumina cæcis 75
 (a) Im-

(a) Vox in *Rama* audita est, ploratus, & ululatus
 multus: *Rachel* plorans filios suos, & noluit con-
 solari, quia non sunt. Ibid. vers. 18. & Jer. 31.
 vers. 15.

(b) Aperientur oculi cæcorum, & aures surdorum pate-
 bunt. Is. 35. v. 5.

- (a) Indiderit, tumulisque vocata cadavera, magno
Imperio superas iterum revocarit ad auras,
- (b) Intuleritque novam lucem, nova fœdera mundo;
Tum demum, nam mortales ideo induit artus,
Tum jam sponte sua, omnes nos, veterumque Parentum 80
Antiquam labem largo lavet amne cruoris.
Nunc autem, morti, quantumlibet omnia vertas,
Quamvis millenos contra illum strinxeris enses;
Necdum maturus, necdum est obnoxius Infans.
At te jam viventem etiam sibi pabula vermes 85
Obscœni addicent: ignisque introrsus obortus
Viscera consumet, tundens: animamque ferinam
Efflabis, fontes novus horror iturus ad umbras.
Interea fuge chare Puer, fuge Regia Virgo,
Inque sinu abscondens Puerum pluviae inscia regna, 90
(c) Hermopolimque pete. Hoc demissus ab æthere pennis
(d) Nuntius admonuit *Josepb*, cui munia Patris
Ipse gerenda dedit Pater, adlegitque futurum
Exfilio comitemque viæ, comitemque laboris.
I gemebunda Parens, i Virgo, assuesce dolori 95
Jam nunc, & gladio: nam te graviora manebunt

C 2

Vul.

- (a) *In resurrectionem multorum*. Luc. 2. v. 34.
(b) *Dedi te in fœdus populi, in lucem gentium*. Isa.
42. v. 6.
(c) *Vide Calmet*. Lib. 7. Hist. Vet. & Nov. Testam.
(d) *Accipe Puerum, & Matrem ejus, & fuge in Ægyptum*. Matth. 2. v. 13.

Vulnera. Quæ nunc orta cito subsidet, & ultro

(a) Ponet tempestas: ex *Ægyptoque* vocatum
Infantem (utrumque hoc oracula sancta canebant)

(b) Excipiet reducem *Galilæa*, & *Nazara* tellus. 100

Post ubi jam Pueri firmata adoleverit ætas,
Et bis jam senos dulces tecum egerit annos;
Rursus inundabunt lacrimæ, & nova vulnera libans
Tentabit rursus tua tum præcordia mucro.

Nam *Solymis* reditura domum, atque emensa diei 105

Totum iter; ereptum ignaræ, amissumque dolore

Ingenti agnosces Puerum: & vestigia retro

Observata legens, scitaberis anxia: nunquid

Inter cognatos comes additus iverit ille?

Anne labore viæ fessus, fortasse resedit? 110

Sicubine abductus variarum errore viarum?

Jamque dies, alterque dies, claudentur, & alter,

Et totidem infomnes inter suspiria noctes;

(c) Cum tandem in templo, attonita auscultante corona

Doctorum, invenies, priscorum oracula Vatum 115

Percunctantem ultro, atque ignaros inde docentem,

Mel-

(a) *Ex Ægypto vocavi filium meum*. Ibid. v. 15.

(b) *Quoniam Nazaræus vocabitur*. Ibid. v. ult.

(c) *Et factum est post triduum invenerunt illum in templo sedentem in medio Doctorem audientem illos, & interrogantem eos. Stupebant autem omnes, qui eum audiebant super prudentia & responsis ejus*. Ibid. v. 46. & 47.

Melligenisque alta irrumpentem in pectora dictis.

O ut tum, Mater, tibi jam, & qui munia *Joseph*
Patris agit, conversi aberunt in gaudia luctus!

At majora manent te vulnera, & altius ensis 120

Viscera transfadiget: capulo tenus abditus olim

Hærebit totus. Neque tum cum conjugæ sancto

Fas, ut nunc, curam, aut partiri, Virgo dolorem.

Vera nimis, gravius senis in te dicta recurrent.



S U B D I T U S I L L I S .

Et erat subditus illis .

Lucæ 2. v. 51.

C A R M E N X X V I I .

EN quid agam? Attonitus, præstetne filere, loquine?
Hæreo. Triginta annorum, quos egit IESUS

Carne DEUS nostra indutus (mirabile dictu!)

Hi sunt annales, duo verba hæc: *Subditus illis*.

Abditus ille domi, conclusus paupere tecto, 5

Obsequio (dicamne hoc?) servitioque Parentum

Intentus, neque præterea dum cognitus ulli;

(a) Filius esse humilis fabri, ac de millibus unus

Esse putabatur, manibusque perinde laborem

Ipse exercebat, quasi fabri filius esset, 10

Curvabatque humeros lignis, & ligna dolabat.

Nec putat indignum hoc manibus, quibus omnia jamtum

(b) Omnipotens dederat Pater, & fabrilia pensa

(c) Scilicet ille subit, per quem sunt omnia facta.

Usque adeo obscurus DEUS, ignotusque latebat! 15

Qualis

(a) Nonne hic est fabri filius? Matth. 13. v. 55.

(b) Sciens quia omnia dedit ei Pater in manus. Joan.
13. v. 3.

(c) Omnia per ipsum facta sunt. Joan. 1. v. 3. Quem
constituit heredem universorum, per quem fecit & sæ-
cula. Ad Hebr. 1. v. 2.

Qualis *Erythraë*, qualis *Garamantidos* undæ
 Egregium decus, obscura latet abdita concha
 Gemma, futura & honos olim, Regumque corona,
 Et tamen illa jacet, meritos neque poscit honores.
 Aut veluti assurgens pater *Apenninus* ad auras, 20
 Quantumvis toto miscet se vertice cælo;
 Nube peregrina, atque alio vestitus amictu
 Quantus erat fugit ex oculis: mera nubila censet
 Aspicere ignarus rerum procul usque viator.
 Quorsum me stupor abripuit? Vilissima quæque 25
 Ad rem infinitam frustra hæc componere tento.
 Ipsum ipsi (hoc unum fas est) componere pergo.
 (a) Præsepe excepit natum; miserabilis infans
 Esse videbatur, pauper, rerum omnium egenus;
 Sed tamen esse DEUM testantur, & æthera cantu 30
 (b) Cælicolæ complent, miscentque, agitantque choreas:
 (c) Pastoresque vocant parvi ad cunabula nati:
 Et nova prorumpens, nova fundens sidera cælum,
 (d) Evocat, & stella ab regnis adducit *Eois*

C 4

Ter-

-
- (a) *Reclinavit eum in præsepio. Luc. 2. v. 7.*
 (b) *Facta est cum Angelo multitudo militiæ cælestis lau-*
dantium Deum. Ibid. v. 13.
 (c) *Pastores loquebantur ad invicem: Transeamus usque*
Bethleem, & videamus hoc verbum quod factum est,
quod Dominus ostendit nobis. Ibid. v. 15.
 (d) *Ambulabunt gentes in lumine tuo, & Reges in splen-*
dore ortus tui. Isa. 60. v. 3.

Ternos tergemina allaturos munera Reges.

35

(a) Vel tum, cum tanquam reus, & sceleratus, & inter
Latrones geminos hinc inde, manusque pedesque
Confossus, mortem infamem amplectetur IESUS;

(b) Cum moriente, volet quoque Sol comes ire, morique:
Et gemitum dabit immensum, & vix non ruet orbis: 40
Exspirare, morique DEUM vel faxa loquentur.

Nunc autem nusquam apparet DEUS. Undique totus
Delituit, specie obscura, obscurisque latebris
Abditus. Humanis nulla hic admixta refulgent
Prodigia. Indicio nullo DEUS eminet. Unum hoc 45
Eminet, hoc unum præsefert: *Subditus illis*.

(c) Rex erat, & Regum supremus, & arbiter orbis.
At nusquam Regum pompa illi, insignia nulla.
Non sceptrum, aut diadema gerit: non alta superbo
Marmore, non ostro constrata palatia surgunt. 50
Non illum crebræ excubiæ, densæque phalanges
Circumstant, aut armata statione coronant.
Quocumque aspicias, credas de millibus unum;
Non plus: ligna dolat: Matri officiosus obedit,
Ac *Joseph*: totusque apparet *Subditus illis*. 55

(a) Lux

(a) *Cum sceleratis reputatus est*. Isa. 53. v. ult.

(b) *Et erit in illa die, dicit Dominus: occidet Sol in meridie*. Amos 8. v. 9.

(c) *Habet in vestimento, & in femore suo scriptum: Rex Regum, & dominus dominantium*. Apoc. 19. v. 16.

- (a) Lux erat, & tenebras veniebat pellere mundo,
 Et monstrare viam, divinum & spargere lumen:
 Et narrare palam, & divina arcana docere
 Abdita Philosophis, priscisque incognita sæclis.
 Et quondam Puer hæc fecit, munusque Magistri 60
 Egit, Doctorum toto admirante senatu.
 At nunc abscondit radios, lucemque coercet
 Intus, & immensum splendorem obnubit, obumbrat;
 Perque annos bene ter denos, auditque, filetque,
 Atque oculis hominum nihil est nisi *Subditus illis*. 65
 Audisne? Hæc quoque habent divina silentia vocem,
 (b) Esse humilem corde, ac mitem (quod nemo profecto
 Philosophus) tunc exemplo; dein voce docebat.
 (c) Esse Deo similes (proh quanta superbia, quamque
 Infana!) humani generis voluere Parentes 70
 Primi. Ex illo eadem vesana superbia fudit
 Sese, ac fumosa, & tumida caligine circum
 Mortales cinxit. Tristissima origo malorum
 (d) Hæc erat. Huic IESUS exemplo, ac voce mederi;
 Sed prius exemplo vult, exemploque Magistrum 75
 Se

- (a) *Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Joa. 1. v. 9.*
 (b) *Discite a me, quia mitis sum & humilis corde. Matt. 11. v. 29.*
 (c) *Eritis sicut dii. Gen. 3. v. 5.*
 (d) *Initium omnis peccati est superbia, Eccl. 10. v. 15.
 In ipsa, initium sumpsit omnis perditio. Tob. 4. v. 14.*

Se dat inauditæ, neque dum dictæ hætenus ulli
Doctrinæ: voluitque DEUS despectus haberi
Passim, & censi quasi fabri filius esset.

Primus homo, oblitus se hominem, DEUS esse volebat:

At DEUS humana specie se, & corpore totum 80

(a) Abscondit: nec se esse DEUM meminisse videtur.

Hæc tulit ille illi primæ medicamina culpæ

Digna DEO. Nulla est prorsus medicabilis arte,

Sicui non tulerit tanta hæc medicina salutem.

Tu quis es, aut quorsum te effers, quorsumve superbis? 85

Ecce homo, & ecce DEUS submissus, *Subditus illis*.



LUX

(a) In similitudinem hominum factus, & habitu inventus
ut homo. Ad Philip. 2. v. 7.

LUX MUNDI.

43

Ego sum Lux Mundi.

Joan. 8. v. 12.

CARMEN XXVIII.

Ignotus dudum; tandem *Jordanis* ad undas
Ostendit sese. Sed adhuc caligine luci
Permixta, vult lustrari, vult flumine tingi:
Et jam se ostendens, etiamnum se abdit IESUS:
Necdum, queis latuit totas bene dispulit umbras. 5
Non secus ac cæli cum primi albescere tractus
Incipiunt, surgit sensim, nec tota repente
Lux oritur: nec tantum oculi perferre nitorem
Assueti tenebris possent. Affinia nocti
Obscurum quid habent creperæ primordia lucis. 10
At cælum interea, ac de cælo audita sonora
Vox, confessa DEUM, tandem claravit IESUM,
Quæque illi supra caput adstitit (almus ab alto
(b) Spiritus hac specie veniens) delapsa columba.
Atque DEUM Trinum, tum demum innotuit esse: 15
De cælo auditi primum Genitusque, Paterque.
Tan-

(a) *Venit Jesus a Galilæa in Jordanem ad Joannem ut baptizaretur ab eo. Matth. 3. v. 13.*

(b) *Et descendit Spiritus Sanctus corporali specie, sicut columba in ipsum. Luc. 3. v. 22. Et ecce vox de cælis dicens: Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi complacui. Matth. 3. v. ult.*

Tantam lux oriens JESUS lucem attulit orbi.
 Sensit *Jordanes* sua munera, nec capit ultra
 Jam se, nec ripis, nec jam se continet alveo
 Spumeus. Attollens viridi oblita cornua musco 20
 Fervet, & arrectis, iterumque cadentibus undis,
 Exultatque vadis, assentaturque, favetque.
 Quos sibi laudari audierat jam spernit *Araxem*,
 Et decantatum perplexa ab origine *Nilum*:
 Spernit & *Euphratem*, & *Tigrim*, fastuque tumentem 25
 (a) *Eridanum*, quamvis ausum se tollere cælo,
 Quamvis fluviorum Regem se dicere fuetum.
 Senferat exortam lucem, qui regna profunda
 Torquet, & imperium tenebrarum, animasque nefandas:
 Prorumpensque nigris, & noctipotentibus antris; 30
 Extulit infandum caput in cælumque, Deumque.
 Longa, procul monte abducto, noctesque diesque
 Orando assiduus, tulerat jejunia IESUS.
 (b) Et sentire famem voluit, voluitque docere
 Nos, exemplo, hostem antiquum, immanemque domare. 35
 Adstitit hic, lapidemque manu protendit, & : eja
 Si DEUS es (dubitabat enim) dic ut lapis iste
 Sit jamnum panis. Scriptum est, subjunxit IESUS;

(a) Su-

(a) *Eridanus* una e constellationibus, ut ajunt, cælestibus
 in parte *Australi*.

(b) Cum jejunasset quadraginta diebus, & quadraginta
 noctibus, postea esuriit. Matth. 4. v. 2. Tentatum autem
 per omnia pro similitudine absque peccato. Ad Hebr. 4. v. 15.

- (a) Sustentari hominem sancto, quod manat ab ore
 Divino, verbo; neque solo vivere pane. 40
 Fractus erat; neque desistit tamen improbus hostis.
 Abreptum, excelsi templi summoque locavit
 Vertice: & hinc inquit, pronum te mitte deorsum:
 Quandoquidem cæli Aligeris DEUS ipse jubebit,
 Ut scriptum est, te sustineant, ne forte cruentes, 45
 Offendasve pedem ad lapidem. Sic ille maligne
Scripturas ausus primus corrumpere. JESUS
 Errorem emendans: Dominum tentare nefas est,
 (b) Inquit: & hoc etiam scriptum est. Sed perstitit audax
 Infidiator: & ad Montis fastigia raptum 50
 Memento; ostendens illi regna omnia Mundi:
 Hæc tibi cuncta, inquit, dabo mox; si pronus adoras
 (c) Me. IESUS vero: I retro, longeque recede
 Perfide. Qui DEUS est unus, Dominusque supremus
 Solus adorandus. Tum vero exterritus hostis: 55
 Et caudam pavitantem utero, inter crura, pedesque
 Committens; caput obnubit, penitusque profundis,
 Multa gemens ignominiam, sese abdidit umbris.
 (a) Tunc
-

- (a) *Scriptum est, non in solo pane vivit homo; sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei. Matt. 4. v. 4.*
 (b) *Rursum scriptum est: Non tentabis Dominum Deum tuum. Ibid. v. 7.*
 (c) *Vade Satana: scriptum est enim: Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli servies. Ibid. v. 10.*

(a) Tunc autem Aligeris famulis, cælique ministris
Accitis; tandem jejunia solvit IESUS.

60

(b) Discipulos legit bis fenos, retia tantum
Nectere, & affuetos indagine cingere pisces.
Non jam divitiis, atavisve, aut artibus ullis
Ingenuis, non doctrinæ, ingeniive decoros
Fama, non suadæ, aut facundæ munere linguæ.
Hos tamen, hos Orbis fieri jubet ille Magistros:

65

(c) *Vos lux Mundi estis* dixit, fecitque perinde
Ac dixit. Vocem exaudivit, factaque lux est.

Obscuri illi homines facti clarissima Mundi

Lumina, divinæ sparserunt munera lucis

70

Undique: quæque diu, longe lateque per Orbem

Regnabant ubivis tenebras, noctemque fugarunt.

Qualis cælestes inter pulcherrimus ignes

Auroram increpitat seram, nitidusque refulget

Lucifer; ille tamen rudis est, & terrea moles:

75

Totum ab Sole suum trahit ille, bibitque nitorem.

Quin desperata penitus caligine merfis

(d) Ignotam primus lucem impertivit IESUS.

Nem-

(a) *Et ecce Angeli accesserunt, & ministrabant ei.* Ibid.
vers. 11.

(b) *Elegit duodecim.* Luc. 6. v. 13. *Erant enim pisca-*
tores. Matth. 4. v. 18.

(c) *Vos estis lux mundi.* Matth. 5. v. 14. *Dixit de te-*
nebris lucem splendescere. 2. ad Cor. 4. v. 6.

(d) *Ut aperires oculos cæcorum.* Isa. 42. v. 7.

Nempe oculis, qui nativas, nimiumque sequaces
Ex utero secum Matris traxere tenebras. 80

Qui nihil (ah !) poterant, præterquam flere, nec ullos
Gustarant unquam jucundi luminis haustus;
Perpetuis vivi tenebris, quasi morte sepulti.
Tot retro sæclis, quamvis excusserat umbras
Mortis nonnemo; nemo has excusserat umbras. 85

Cæcigenorum oculis superaddere, & indere lucem,
(a) Usque recensendo prima inde ab origine Mundi,
Nulla unquam audierat tale hoc, nec viderat ætas.

Exigua hæc. Multo IESUS majora parabat

(b) Munera. Divino ut lustraret lumine mentes 90
Venerat. Huic operi intentus (mirabile dictu !)

(c) Nec sibi tam charæ Matris meminisse videtur.

Hoc agit, huic operi incumbit. Per castra, per urbes,
Qua se *Jordanes* fundit circumque, supraque,
Quaque *Palestinae* contra, Mare litora torquet, 95

(d) Itque, reditque viam. In monte, in convallibus imis,
In templo, in triviisque etiam, per compita sæpe,
Per.

(a) *A sæculo non est auditum, quia quis aperuit oculos
cæci nati. Joan. 9. v. 32.*

(b) *Illuminare his qui in tenebris, & in umbra mortis
sedent, ad dirigendos pedes nostros in viam pacis.
Luc. 2. v. 79.*

(c) *Quæ est Mater mea? Matth. 12. v. 48.*

(d) *Et circuibat Jesus omnes civitates, & castella docens
in sinagogis eorum, & prædicans. Matth. 9. v. 35.*

Perque vias passim lucem accenditque, docetque.

(a) Undique convenere omnes audire docentem,
Nec cibo ali finit interdum circumflua turba. 100

Ante chaos deforme erat orbis, & omnia densis
Obvolvebantur, turbabanturque tenebris.

Devenere homines fabri, artificesque deorum:

(b) Et qui dimidium lignum combusserat igni;
Lignum dimidium, manuumque opera ipsa suarum, 105

Degener, & tota obbrutescens mente, putabat

Esse deos. Vix *Philosophi*, vix unus, & alter

Agnorant Unum; sed turpiter hi quoque multa

(c) Numina adorabant. Ierant per devia cæci,
Cæcorumque duces fuerant cum *Socrate*, *Zeno*, 110

Pythagoras, *Plato*, *Aristoteles*, quæ nomina magna
Inflatis adeo crepitabat *Græcia* buccis.

Nam constare DEUM, veluti nos, corpore quodam

Censebant; nec quid tandem, quid *Spiritus* esset,

Cognorant illi satis, aut confinia iusti, 115

In-

(a) Et sequebatur eum turba, & comprimebant eum. Marc.
5. v. 24. Ita ut non possent neque panem manducare.
Marc. 3. v. 20.

(b) Medium ejus combussit igni.... reliquum autem ejus-
deum fecit. Isa. 45. v. 16. Opus manuum suarum ado-
raverunt. Isa. 2. v. 8.

(c) Cum cognovissent Deum; non sicut Deum glorificave-
runt. Ad Rom. 1. v. 21. Et coluerunt, & servierunt
creaturæ potius quam Creatori. Ibid. v. 25.

Injustique, unus potuit sat cernere quisquam.

Nemo unus regere, & recte componere mores 120

Evaluit. Quæ recta quidem bene multa docebant,

Turpibus, & crebris erroribus incestabant.

Ac veluti manibus puerorum turbo, flagello

Percitus, incertis subsultans saltibus errat,

Et redit unde abiit, rursusque repente recedit, 125

Ancipitemque trahit gyrum erro, stareque nescit:

Sic inconstantes, varique, levesque feruntur

Philosophi, nusquam tandem consistere certi.

Nunc animos nullo perimi, neque posse resolvi

Interitu, nullis cum constant partibus, ajunt: 130

Mox autem super hoc titubant, misereque vacillant.

Nunc humana regi cura, certoque deorum

Consilio, nunc consilium intercedere nullum,

Nec curare Deum credunt mortalia quenquam,

Sed furdi immoto volvi omnia tramite fati; 135

Aut contra instabili temere impelli omnia casu.

Et modo condemnant, modo laudant qui sibi mortem

Conscivere ipsi, fugerent ut tædia vitæ;

Nunc super hoc titubant, solita & vertigine rapti,

Ambiguos semper circumvolvuntur in orbes. 140

(a) *Philosophis* puer est, & anus sapientior illis

Omnibus, ex quo Orbi vox est audita Magistri

Pars II.

D

(a) Di-

(a) *Universos filios tuos doctos a Domino*, Isa. 54. v. 13.

(a) Divini. Ille novi sanxit pia foedera amoris:

(b) Infensosque ipsos inimicos jussit amari;

Quos odisse erat & virtus, & gloria quondam 145

Barbara; nec satis est adeo ignovisse. Magister

Vult, bene item factis odia, & malefacta rependi.

Rursus, quod fieri passim sine more solebat,

(c) Edicto vetuit, dein vincla jugalia solvi.

Crimen adulterii admitti (execrabile crimen!) 150

(d) Vel solo intuitu, solaque cupidine mentis,

Admonuit. Tantum potuit vesana nocere

Corde latens, solisque oculis grassata libido!

(e) Pauperibus cælum addixit, contraque negavit

Hoc fore divitibus facile, & proclivius esse 155

Addidit, intrare, & per acum transire Camelum.

(a) Dis-

(a) *Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem, sic ut dilexi vos. Joan. 13. v. 34.*

(b) *Diligite inimicos vestros, & benefacite his qui oderunt vos. Matth. 5. v. 44.*

(c) *Qui dimittit uxorem suam, & alteram ducit mæchatur, & qui dimissam a viro ducit, mæchatur. Luc. 16. v. 18.*

(d) *Qui viderit mulierem ad concupiscendam eam, jam mæchatus est eam in corde suo. Matth. 5. v. 28.*

(e) *Beati pauperes spiritu: quoniam ipsorum est regnum celorum. Matth. 5. v. 3. Facilius est camelum per foramen acus introire, quam divitem intrare in regnum celorum. Luc. 18. v. 25.*

- (a) Discipulos omnes post se jubet ire, crucemque
Ferre humeris. Qui detrectans portare recusat;
Hunc negat esse suum. Pleno vocat ore beatos
- (b) Qui lugent, qui nil meriti, patiuntur acerba, 160
Et mala multa. Ingens cælo his est, altaque merces.
Infligenti alapam porgi patienter, & ultro
- (c) Vult aliam necdum percussam verbere malam.
Interea, vult ille, suos contemnere mortem
Impavidos: & non illos, qui perdere ferro 165
- (d) Corpora, de se ultro demum peritura; sed illum,
Qui potis est animas etiam multare, timendum,
Cumque anima æternis corpus quoque tundere flammis.
- (e) Edicit: *Mosis* cathedram, sedemque verendam,
D 2 Vel

- (a) *Si quis vult post me venire abneget semetipsum: & tollat crucem suam quotidie, & sequatur me. Luc. 9. v. 23. Qui non bajulat crucem suam, & sequitur me; non potest meus esse discipulus. Luc. 14. v. 27.*
- (b) *Beati qui lugent. Matth. 5. v. 5. Beati estis cum maledixerint vobis homines, & persecuti vos fuerint, & dixerint omne malum adversum vos mentientes, propter me. Ibid. v. 11. & 12.*
- (c) *Si quis te percusserit in dexteram maxillam tuam, præbe illi & alteram. Ibid. v. 39.*
- (d) *Nolite timere eos, qui occidunt corpus... sed potius timete eum, qui potest, & animam, & corpus perdere in gehennam. Matth. 10. v. 28.*
- (e) *Super cathedram Moysi sederunt Scribæ, & Pharisei.*
Om-

Vel cum Scriba aliquis sedet, indignusque sedere est. 170

(a) Vult: qui præcedit, majorque est, ceu minor esset,
Se gerere, & nullo inflari, aut turgescere fastu.

(b) Siquid cui dederit, siquid bene dextera fecit;
Non vult germanam, non vult id scire sinistram.

(c) Quodque unum, laudem, pompam virtutis amabant 175
Philosophi; condemnavit, longeque removit.

(d) Ille orare DEUM rite, assidueque precari
Nos docuit, nosque instituit (quod nemo suapte

(e) Auderet) non tam Dominum; quam dicere Patrem.

(f) Orbis non caperet libros, siquis modo posset 180

Scribere quæ docuit, quæ fecit & omnia JESUS.

Nox erat, & tenebris involverat omnia: flammæ
Sidereæ cælo vixdum, timideque micabant,

Cum

Omnia ergo quaecumque dixerint vobis, servate. Matth.
v. 23. 2. & 3.

(a) *Qui major est in vobis fiat sicut minor, & qui præ-*
cessor est sicut ministrator. Luc. 22. v. 26.

(b) *Te autem faciente eleemosynam, nesciat sinistra tua*
quid faciat dextera tua. Matth. 6. v. 3.

(c) *Attendite ne justitiam vestram faciatis coram homini-*
bus, ut videamini ab eis. Ibid. v. 1.

(d) *Oportet semper orare & non deficere. Luc. 18. v. 1.*

(e) *Sic ergo orabitis: Pater noster, qui es in cælis. Mat-*
th. 6. v. 9.

(f) *Quæ si scribantur per singula, nec ipsum arbitror*
mundum capere posse eos, qui scribendi sunt libri. Joa.
ult. v. ult.

- Cum JESUS tres discipulos, quæis sæpe solebat
 Plus indulgere, arcanos & credere sensus, 185
 In montem secum abducit, de moreque Patrem
 Orabat. Sed enim sublimis in æra raptus,
 Fulgorem immensum, ingenitum, quamque intus alebat
 Impulit, explicuitque, & tum prorumpere lucem
 (a) Concessit: neque erat jam vultus, nec color idem. 190
 Fusa videbatur nix undique texere vestem:
 (b) Instar Solis erat facies: lux undique totus.
 Qualis erat tum demum apparuit. Alter, & alter
 (c) Adstabant lateri Vates: qui scilicet olim
 Captivam exemit vinclis, & duxit ab oris 195
 Isacidum gentem Phariis, Regemque ferocem
 Contumulavit aquis: & qui trepidantibus auris,
 Flammigero excelsum vectus super æthera curru.
 At sermo interea (quis tale hic?) de cruce, deque
 (d) Complendo Solymis excessu. Gloria nempe 200
 Hæc illi est, hæc deliciæ, hoc unum ardet, amatque.

D 3

R E X

-
- (a) Et facta est dum oraret species vultus ejus altera.
 Luc. 9. v. 29.
 (b) Et resplenduit facies ejus sicut Sol; Vestimenta au-
 tem ejus facta sunt alba sicut nix. Matth. 17. v. 2.
 (c) Et ecce apparuerunt eis Moyses, & Elias cum eo lo-
 quentes. Ibid. v. 3.
 (d) Et dicebant excessum, quem completurus erat in Jeru-
 salem. Luc. 9. v. 31.

REX MANSUETUS.

Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus.

Matth. 21. v. 5.

C A R M E N X X I X.

ULtra quam dici fas, quam comprehendere mente,
Mansuetus noster Rex est, & mitis IESUS.

Filius ille hominis vulgo cognomine dici

Vult: nec supra hominem, quamquam est Altissimus, effert

Sese. Affabilior nemo, mansuetior alter

Nemo fuit. Regum Rex est, atque Arbiter orbis;

Sed non majestas, non alta potentia frontem

(a) Asperat, aut tristem vultu, aspectuque severum

(b) Reddit. Non ille imperiosam attollere vocem,

Aut majestatem rigido portendere vultu,

Aut aliquem meritæ sceleratum dedere morti

Qui mortis dominus, vitæque est. Hanc dedit ille

Multis; at nulli eripuit: nam venerat, Orbem

Pacare, & gravibus vinclis, & carcere vinctos

(c) In libertatem afferere, afflictisque mederi,

Et

(a) *Non erit tristis, neque turbulentus.* Isa. 42. v. 4.

(b) *Non clamabit . . . neque audietur vox ejus foris.*

Ibid. v. 2.

(c) *Misit me ut mederer contritis corde, & prædicarem capti-*

Et recreare, & lugentes solarier omnes.
 Non autem damnare aliquem. Deprensa recenti
 Femina adulterio (quod non nisi morte piandum,
 Et quod terrendum, tumultandumque undique saxis
 Crimen erat) vinclis religata adducitur: urgent 20
 Accusatores duri, legemque nefandi
 Ultricem ostentant sceleris, pœnamque reposcunt
 Sancitam: lapides ultro, citroque minantur.
 Et quid tum Judex? Arcana recondita quædam
 Nescio quæ, digito, curvans se, in pulvere signat. 25
 Et mox confurgens: Primus lapide impetat ille,
 Qui sine peccato est vestrum. His quasi fulmine, verbis
 Perculsi, aut quasi versa retro in se saxa redirent;
 (a) Conticuere, abiere omnes. Conversus ad illam,
 Et queis vinclata manus (sic fama est) vincula solvens: 30
 Qui te accusabant ubinam sunt? Nemone tandem
 (b) Te condemnavit? Neque ego. I, resipisce periculo,
 D 4 I sal.

*captivis indulgentiam, & clausis apertionem... ut con-
 solarer omnes lugentes. Isa. 61. v. 1. & 2. & Lucæ
 4. v. 17. Non enim misit Deus Filium suum in mun-
 dum, ut judicet mundum, sed ut salvetur mundus per
 ipsum. Joa. 3. v. 17.*

(a) *Audientes autem unus post unum exhibant... & reman-
 sit solus Jesus, & mulier in medio stans. v. 9. Dixit
 ei: Mulier, ubi sunt qui te accusabant: nemo te con-
 demnavit? v. 10.*

(b) *Neque ego te condemnabo. Vade, & jam amplius nol;
 peccare. v. 11.*

I salva, i melior, veterumque extingue malorum
 Famam, & conscelerari ultra, & peccare deinceps
 Jam noli. Ut Rex, utque Auctor, dominusque supremus 35
 Legis supplicio exemit, legemque refixit.

Festinabat iter *Solymam*, fessusque labore
Sidoniam ingrediens urbem, succedere tecto,
 Et recipi hospitio, feraque recumbere nocte
 (a) Poscebat. Sed inhumani repulere precantem: 40

Nec lassum veriti peregrinum, more ferarum,
 Arcere, & tectum fesso, hospitiumque negare.

(b) Vellent discipuli, descendere fulmina cælo,
 Absumique domos, & inhospita mœnia flammis.
 Non tulit hoc dici, & justas pius obtudit iras 45

(c) JESUS: Nescitis, inquit, quo vos rapit ardor,
 Quamque mei facit, absimiles, qui ferre salutem,
 Qui fervare animas veni; non perdere morte.

Sicubi quam possit lucrari, quidquid inepti
 Censores contra obstreperent; neque limina adire; 50

Nec sceleratorum plerumque accumbere mensis

Horrescit. Quin *Zachæo* sese oggerit ultro,

Qui

(a) Et non receperunt eum: quia facies ejus erat euntis
 in Jerusalem. Luc. 9. v. 53.

(b) Domine, vis dicamus, ut ignis descendat de cælo,
 & consumat illos? v. 54.

(c) Et conversus increpavit illos dicens: Nescitis cujus spi-
 ritus estis. Filius hominis non venit animas perdere,
 sed salvare. v. 55. & 56.

Qui nempe infando, & male nato fœnore partas

Accumulabat opes. Sed amor satiatus habendi

Est, simul ac tantus successit sedibus hospes. 55

(a) Quæ fraude, & furto congefferat; omnia reddit

Quadrupla: dimidiata sua impertitur egenis.

Tantum hospes potuit JESUS suadere bonorum.

At) mirum omnino hoc magis est (affabilis ipsis

Prostibulis fuit: ut piceas extinguere flammæ, 60

Eque volutabro, & graveolenti abducere cœno

Poffet, & abjecti curam inspirare pudoris.

Tempus erat, quo Sol medio sublimis Olympo

Regnat, & excelso de culmine fulminat æstus

Urentes, nemorumque altorum contrahit umbras. 65

Fervet anhela dies; languent, sitientibus agris,

Demittuntque caput flores: animalia passim

Strata jacent, patulisque expirant naribus ignes:

Et cantu cessant, obmutescuntque volucres.

(b) Hac hora, ad puteum, propter Samaritidos urbis 70

Mœnia, longum iter emensus, mediique diei

Sole fatigatus, tandem confedit IESUS.

Venit & ad fontem vicina ex urbe, procaci

In-

(a) *Stans autem Zachæus dixit ad Dominum: Ecce dimidium bonorum meorum Domine do pauperibus: & si quid aliquem defraudaui reddo quadruplum. Ait Jesus ad eum: Quia hodie salus domui huic facta est. v. 8. & 9.*

(b) *Jesus ergo fatigatus ex itinere sedebat sic supra fontem. Hora erat quasi sexta. Joan. 4. v. 6. Venit mulier de Samaria haurire aquam,*

Incessu, altivolisque oculis lasciva puella,
Dextra hydriam, tricasque ferens, de more, sinistra. 75

Hauferat allatura domum, cum supplice voce

(a) Imploravit aquam JESUS. Ast illa superba,

(b) Quorsum *Judæus* mihi tu te sistere coram

Audere, & potum petere a me? Si modo scires

(c) Qui sum, qui posco; tu a me, fortasse petisses: 80

Et tibi aquam meliorem ista, vivamque dedissem.

Multis hinc illinc sermonibus, omnia tandem

Vicit, & in melius mitis mutavit IESUS.

Quæque lupanaris nuper spirabat odorem

Femina; longe alias casto jam pectore flammæ 85

(d) Excipiens, hydriamque suam, laqueosque relinquens;

Egit præconem Christi, totamque per urbem

Discurrens; totam Christi inflammavit amore.

Tu multo felix mage *Magdalena Maria*.

Ut tu, hilares inter menfas, convivique, audax, 90

Et

(a) Dicit ei Jesus: da mihi bibere. v. 7.

(b) Dicit ergo ei mulier illa Samaritana: Quomodo tu
Judæus cum sis, bibere a me poscis, quæ sum mulier
Samaritana? non enim contuntur *Judæi Samaritanis*.
vers. 9.

(c) Respondit Jesus & dixit: Si scires donum Dei, &
quis est qui dicit tibi: Da mihi bibere: tu forsitan
petisses ab eo, & dedisset tibi aquam vivam. v. 10.

(d) Reliquit ergo hydriam suam mulier Ex civitate
autem illa multi crediderunt in eum *Samaritanorum*,
propter verbum mulieris, v. 28. & 39.

Et bene nunc effrons, irrumpis! Et omnia luctu

(a) Confundens, lacrimis oneras revoluta, rigasque
Quos amplexa pedes JESU: tergisque capillis
Formosis. Frustra tamen hoc: nam rursus amaro
Flumine, & immenso lacrimarum turbine inundas. 95
Nec te usque hærentem pedibus, repetitaque dantem
Oscula detrectat, neque dedignatur IESUS.

(b) Sed neque quos (frangens alabastrum, nequa superfit
Gutta tibi) pedibus rursus, capitique sedentis
IESU, thesauros pretiosos, nardi, & amomi, 100
Et casia, & stactes manu utraque affundis odores.
Arguet hoc, & perjurus damnabit Iudas,
Discipulique alii ignari; at non linquet inultam

(c) IESUS te. Obtrectatores compescet, agetque
Pro te stans defensorem: totumque per Orbem, 105
Et quacumque sua expandit Sol lumina, magna
Præconum voce extolli hæc tua facta jubebit.

Perge modo, & jamjam moriturum (namque sepultum
(a) Haud

(a) *Lacrimis cœpit rigare pedes ejus, & capillis capitis
sui tergebat, & osculabatur pedes ejus, & unguento
ungebat. Luc. 9. v. 38.*

(b) *Unguenti nardi spicati pretiosi, & fracto alabastro
effudit super caput ejus. Marc. 14. v. 3.*

(c) *Quid molesti estis huic mulieri? opus enim bonum ope-
rata est in me... Amen dico vobis, ubicumque prædi-
catum fuerit hoc evangelium in toto mundo, dicetur &
quod hæc fecit in memoriam ejus. Matth. 26. v. 10.
& 13.*

(a) Haud poteris) nunc præverte, & nunc unge volentem.

Magna hæc Manfueti Regis documenta; sed ultra 110

Ecce aliud majus. Confossus, pendulus alta

De trabe: tormento, poena, rituque latronum

Expirans inter sceleratos, undique sceptus

Hostibus; his ipsis ignosci postulat, & vult:

Excusans, ignorantes fecisse. Supremos 115

Hoc inter mortis gemitus poscitque, rogatque

(b) Patrem: dum rabidi insultant, & sævius hostes

(c) Impia inhumani obtrudunt convicia ad aurem.

Usque adeo clemens, ad portentumque benignus,

Usque adeo noster Rex est mansuetus IESUS! 120



BO.

(a) Quod habuit hæc, fecit: prævenit ungere corpus meum
in sepulturam. Marc. 14. v. 8.

(b) Crucifixerunt eum, & latrones, unum a dextris &
alterum a sinistris: Jesus autem dicebat: Pater dimitte
illis: non enim sciunt quid faciunt. Luc. 23. vers.
33. & 34.

(c) Et stabat populus spectans, & deridebant eum. v. 35.

BONUS PASTOR.

Ego sum bonus Pastor.

Joa. 10. v. 11. & 14.

CARMEN XXX.

Ecquis hic est *Libani* veniens de vertice, tranans
 Colles, transiliens montana cacumina Pastor?
 Rore madens, & lacteolus, rubicundus & ore,
 Quo sine nil dulce est quidquam, neque amabile quidquam.
 Tesqua per horrida, per vepreta, per invia saxa, 5
 Per scopulosa, per & prærupta, per aspera quæque,
 Errabundam, quam ab sese malus abstulit error,
 Quærit ovem. Et quamquam tam longo errore viarum
 Fessus; nec vultum meminit sudore madentem
 Tergere, nec Solis furias, æstusque veretur, 10
 Nec gelidam noctem, matutinamque pruinam,
 Nec torvis cælum involventes nubibus imbres.
 Nil sentit. Plenus curarum, plenus amoris,
 Interea dum perditæ ovis vestigia lustrat;

Nul.

Ecce iste venit saliens in montibus, transiliens colles.

Cant. 2. v. 8. Caput meum plenum est rore, & cinnamini mei guttis noctium. Cant. 5. v. 2.

Dilectus meus candidus, & rubicundus, electus ex milibus. Ibid. v. 10.

Nullum horret, nullum non devorat ille laborem. 15

Sollicitum sic reddit amor. Quotcumque perirent,

Præcipitesque agerentur oves; non pauper, inopsve

Propterea fieret: millenis undique caulis

Sunt illi innumeri tuti cum matribus agni.

Pastorum princeps est, & ditissimus agri, 20

Atque ovium; sed ne pereat, sic anxius unam,

Tanquam sola foret, tanquam non amplius una

Illi esset, sic ingratham conquirat, amatque.

(a) Desertis alias, solisque in montibus omnes,

Tanquam si illarum foret immemor ille, reliquit. 25

Utque est cantandi, pastorum more, peritus,

Interdum dulci movet ore, & arundine carmen,

Si trahat errantem, si forte ad ovile reducat,

Illiciatque iterum sensim dulcedine cantus.

Et memini vocem, nuperque & verba tenebam: 30

(b) Vos omnes, quotquot mœsti, immerisque dolore,

Quique humeris onus, & pondus portatis iniquum,

Et gemitis fessi, victique labore, venite

Illicet ad me omnes: feram ego solamen, opemque

Et tergam lacrimas, gemitusque silere jubebo. 35

(a) Ipse

(a) Nonne reliquit nonaginta novem in montibus, & vir
dit quærere eam, quæ erravit. Matt. 18. v. 12.

(b) Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis &
ego reficiam vos. Matth. 11. v. 28.

- (a) Ipse humeros oneri supponam, vosque levabo,
 Inque sinu blande ipse meo, gremioque fovebo.
Jordanis memini hæc illum cecinisse sub antris,
 Ac proceræ etiam scripsisse in cortice cedri
 Sæpius: atque etiamnum non delebile carmen 40
 Eminent. Est aliud scriptum hoc in cortice palmæ,
 Et nisi me fallunt pastores, ipse canebat:
- (b) Surge, veni, speciosa veni, & mea casta *Columba*:
 Inque foraminibus petrae faciam tibi nidum,
 Quo, *Milvo* prædone procul, secura quiescas 49
- (c) Ostende o! faciem: tua fac sonet auribus & vox:
 Nam tua vox est quam dulcis, faciesque decora.
 Currite *Idumææ* teneræ, castæque puellæ,
 Ferteque Pastori divino lilia plenis
- (d) Fiscellis, & narcissos, calthasque, rosasque 50
 Fragrantes, quibus ille suum soletur amorem.
 Ferte & odorifera inter flores *Citria* mala:
 Et succum exprimate, & lymphis, & melle remixtum
 Por-

- (a) In brachio suo congregabit agnos, & in sinu suo levabit. Isa. 40. v. 11.
- (b) Surge amica mea, speciosa mea, & veni: columba mea in foraminibus petrae, in caverna maceriae:
- (c) Ostende mihi faciem tuam, sonet vox tua in auribus meis: vox enim tua dulcis, & facies tua decora. Cant. 2. v. 13. & 14.
- (d) Fulcite me floribus, stipate me malis. Ibid. v. 5.

Porgite languenti; siquod fortasse levamen
Afferat, ardentemque hæc potio mitiget æstum. 55

(a) Pestis acerba, luesque infanda infecerat omnem,
Vastabatque gregem. Serpens vafer omnia circum,
Pascuaque, & fluvios, ipsaque in origine fontes
Arcano imbuerat tabo, imbueratque veneno.

Sæpe cadaveribus congesta cadavera, propter 60
Flumina, perque vias, perque agros fusa jacebant.
Præterea quasi non strages tanta hæc satis esset;

(b) Debachabantur passim furesque, lupique.

Donec ab æthereo descendens vertice Pastor.

(c) Arcuit a stabulis furesque, luposque rapaces: 65
Sanavitque gregem, docuitque salubribus undis
Fonte novo, quem monstravit, quemque extudit ipse,

(d) Mortiferamque sitim, veteremque avertere pestem.

Nec satis hoc: oleo fragrantia balsama miscens,
Quam dederat salientis aquæ vitale lavacrum 70
Infirmis auxit, confirmavitque salutem.

Præfagivit, oves ductas errore, suamet

Spon.

(a) Regnavit mors ab Adam usque ad Moysen etiam in
nos. Ad Rom. 5. v. 14. In omnes homines mors per-
transiit. Ibid. v. 12.

(b) In medio luporum. Matth. 10. v. 16.

(c) Salvabo gregem meum, & non erit ultra in rapinam.
Ezec. 34. v. 22.

(d) Aqua, quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ salien-
tis in vitam æternam. Joan. 3. v. 14.

Sponte petituras mortali intincta veneno
Pabula, quasque ater serpens afflaverat herbas.

Quique indignari, irascique perire volenti 75

Debuerat; tulit huic etiam medicamina morbo

Accersito ultro: quædamque recondita verba

(a) Pastores docuit, queis & depellere morbos,
Tabificamque luem confestim abstergere possent.

Quin, ultra hæc, ne cui mala gramina deinde placerent, 80

Toxicaque illecebris pellacibus illita; sanctam

(b) De cælo allatam Cererem, cerealibus liba

Manducanda dedit, mensasque paravit opimas,

Queis positæ in tuto constarent vita, salusque.

Deinde ducturus oves meliora ad ovilia, sursum: 85

Siqua lateret adhuc fortasse recondita labes

Velleribus, siqua aut forsan vestigia morbi

Præteriti; delere etiam, sanctoque linitu

(c) Tergere, candoremque dedit renovare nivalem.

Et cum mortalem speciem, mortalia membra 90

Induerit, mortem exoptans, animamque daturus

Pro grege; Pastores, queis danda vicaria cura,

(d) Suffecit, qui nempe gregis detergere fordes,

Pars II.

E

Cæ.

(a) Quæcumque solveritis super terram, erunt soluta, &
in cælo. Matth. 18. v. 18.

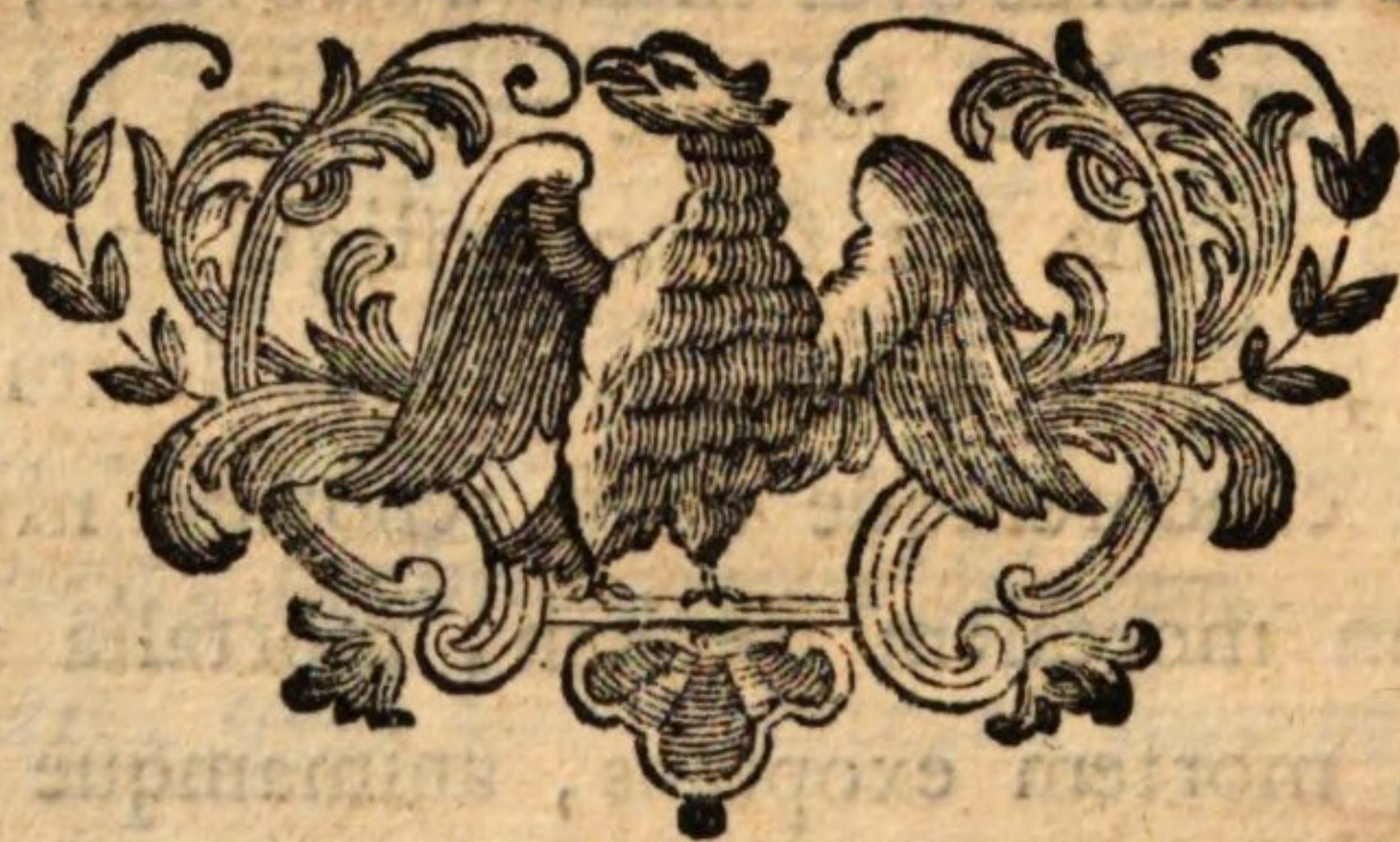
(b) Panem de cælo dedit eis manducare. Joan. 6. v. 31.
Ut si quis ex ipso manducaverit non moriatur. Ib. v. 50.

(c) Et si in peccatis sit remittentur ei. Jacob. 5. v. 14.

(d) Sicut misit me Pater, & ego mitto vos. Joan. 20.

Cælestemque etiam cælo deducere panem,
Sicuti erant docti, verbis, ac voce valerent. 95

Cumque videret agi in præceps pecudesque, gregesque
Impulsos stimulis sine lege furentis amoris;
Protinus instabilem, variumque, vagumque refgens;
Firmavit quæ nutabant socialia jura,
(a) Mansuramque fidem, & sanctissima foedera sanxit. 100
(b) Siquis erit, qui te, Pastor dulcissime JESU,
Non amet; ille odium mortalibus omnibus, ille
Fomes inextinctis, tenebrosisque ignibus esto.



TRIUM.

-
- (a) *Præcipio non ego, sed Dominus uxorem a viro non discedere. 1. ad Cor. 7. v. 10.*
(b) *Siquis non amat Dominum nostrum Jesum Christum, sit anathema, Maran-Atha. 1. ad Cor. 16. v. 22.*

TRIUMPHUS.

Ecce Rex tuus venit sedens super pullum asinae.

Joan. 12. v. 15.

CARMEN XXXI.

Define (connivet quamquam tibi subditus orbis)
 Define, *Roma*, tuos jactare superba triumphos,
 Quosque triumphales agis ad *Capitolia* currus,
 Victricesque tuas ad cælum tollere pompas.
 En major *Solymis* supereminet, itque triumphus. 5
 Non Reges hic (infandum!) post terga revincti
 Squalentes luctu: non auri immensa talenta
 Captiva, aut captivæ urbes: non pompa superba,
 Pompa cruenta, volens hominum data millia morti:
 Nec lugubre rubent, neq. rorant sanguine palmæ. 10
 Omnia lætitiâ spirant hic, omnia rident.

Ecce venit Rex mansuetus, venit & sine pompa,
 Pullo *asini* insidens: nam sic prædixerat, olim
 Venturum, totis quingentis amplius annis
 (a) Retro, hæc vaticinans præfago carmine Vates. 15
 Frons, oculi, major mortali gratia vultus,
 Omnia divini portendunt signa decoris.
 Nudus erat vertex: per dorsum a vertice crines,
 Cincinnique ibant sinceri: missa fluebat

E 2

Ad

(a) Zachar. 9. v. 9.

Ad talos, sine futura, contextaque gyro

20

(a) Uno perpetuo, violasque imitata colore
Vestis, quam parvo Puero properaverat olim
Ipsa suis Mater manibus, noctesque, diesque
Incumbens operi: dein sensim creverat una
Cum Puero; neque tot lapsos dum senserat annos. 25
Effudit sese portis urbs. Quam solet alto
Fundere se, rupto cælo, spississimus imber.
Quacumque incedit, quacumque incedere tentat;

(b) Detractas humeris venienti sternere vestes
Certatim accurrunt omnes, seseque vicissim, 30
Utro uter obsequio impigrior, prævertere, certant,
Præripiuntque aliis alii fortemque, vicemque.
Lilia, purpureasque rosas super undique plenis
Effundunt calathis, & inumbrant aera nimbo,
(c) Frondes de arboribus, palmas, oleasque virentes, 35
Quisque suum populatus iter, sternuntque, feruntque
Præ manibus. Credas ipsas incedere silvas:
Quin ipsas videas ultro ab radicibus imis
Lauros, ultro etiam submittere culmina palmas,
Et placide Regi clinare cacumina montes. 40

Tem-

(a) *Erat autem tunica inconsutilis, desuper contexta per totum. Joan. 19. v. 23.*

(b) *Plurima autem turba straverunt vestimenta sua in via. Matth. 21. v. 8.*

(c) *Alii autem cedebant ramos de arboribus, & sternerant in via. Ibid.*

Tempus erit, cum submittent *Capitolia* frontem,

Cum septemgemi curvabunt se quoque colles.

(a) *Hosanna* Rex de excelsis, fatis sanguine *David*,

Clamore immenso ingeminant. Fremit undique plausus

Undifonus: longe valles, montesque resultant. 45

Pone sequebatur tanti pars magna triumphi

Lazarus. Hunc, nequeunt satiari corda, tuendo.

Exsequias nuper comitati, & funera testes:

(b) Nos exspiranti adstitimus, gelidumque cadaver

Lugubri extulimus planctu, obruimusque sepulchro. 50

Quatuor ille dies, totidem jam funere noctes

Mersus erat, graveolentemque exhalabat odorem,

Pestiferamque luem circum, mortemque, metumque.

(c) Sed tamen ad vocem, imperiumque jubentis *Iesu*

Exire, exivit, non stans, non viribus usus 55

Ille suis; sed qualis erat, tumultoque jacebat,

E 3

Sub.

(a) *Turbæ autem, quæ precedebant, & quæ sequebantur, clamabant dicentes: Hosanna Filio David: benedictus, qui venit in nomine Domini: hosanna in altissimis. Ibid. v. 9.*

(b) *Testimonium ergo perhibebat turba, quæ erat cum eo quando Lazarum vocavit de monumento, & suscitavit eum a mortuis. Joan. 12. v. 17. Jam fætet, quatri-duanus est enim. Joan. 11. v. 39.*

(c) *Voce magna clamavit: Lazare veni foras. Et statim prodiit qui fuerat mortuus, ligatus pedes, & manus institis, & facies ejus sudario erat ligata. Joan. 11, v. 43. & 44.*

Subtentus dorso totus, facieque supinus;
Sindoneque, & circum replicatis undique vinclis
Funereis; vittisque immobilis, inque volutus.

Hæc illi. Nec multo alii diversa ferebant: 60

(a) Ut juvenem Matri unigenam, melioribus annis,
Tum cum prima genis vernabat flore juvena,
Fato immaturo ereptum, feretroque repostum
Funereo, tangens feretrum revocaverit Orco,
Lugenti immensa, improvisaque gaudia Matri. 65

(b) Ut flenti rursus Matri, Patrique puellam
Reddidit: & tanquam somno, non morte jaceret:
Surge puella. Hoc uno, excussit funera, verbo.

Ut consanguineos lethi, letumque ferentes
(c) Dispulerit passim morbos, febresque, tumentemque 70
Hydropem, insanamque sitim: infestæque *Dianæ*
Iras fulmineas pacarit, & arida membra,
Tabidaque implevit succo, implevitque vigore:
Sopitosque diu, extricaverit illicet artus,

(a) Vix-

(a) *Defunctus efferebatur filius unicus Matris suæ Et accessit, & tetigit loculum. Et ait: Adolescens tibi dico, surge. Et resedit qui erat mortuus. Luc. 7. v. 12. 14. & 15.*

(b) *Tenens manum ejus clamavit dicens: Puella surge: & reversus est spiritus, & surrexit continuo. Luc. 8. v. 54., & 55.*

(c) *Obtulerunt ei omnes male habentes, & variis languoribus, & tormentis comprehensos & lunaticos, & paralyticos, & curavit eos. Matth. 4. v. 24.*

- (a) Vixque habiles desudando reptare, repente
Fecerit æquato celeres incedere gressu.
- (b) Utque exficcarit, compescueritque cruoris
Flumen vel furtim contacta lacinia vestis.
Utque loqui dederit, queis turpe, & inutile pondus
- (c) Lingua hærebat iners: & respondere vocanti 80
Indociles, ac semineces animaverit aures:
- (d) Extinctisque afflans oculis lucemque, diemque,
Nativas etiam plerumque absterferit umbras.
- (e) Tumque, ut squamigera illuvie, sanieque nefanda
Corpora mundavit passim. Hæc tum pessima pestis 85
Regnabat; sed enim jamtum pene exfulat orbe.
Tartareas etiam pestes irrumpere passim
Corporibus miserorum, & iniquam ibi figere sedem
- (f) Assuetas, quanto imperio procul egerit, utque
- E 4
- (a) Au-

- (a) *Claudi ambulant*. Matth. 11. v. 5. *Tunc saliet sicut cervus claudus*. Isa. 35. v. 6.
- (b) Luc. 8. v. 44.
- (c) *Surdos fecit audire, & mutos loqui*. Marc. 7. vers. ult. *Aperta erit lingua mutorum*. Isa. 35. v. 6. & *aures surdorum patebunt*. Ibid. v. 5.
- (d) *Cæci vident*. Matt. 11. v. 5. *Ut aperires oculos cæcorum, & educeres de conclusione vinctum de domo carceris sedentis in tenebris*. Isai. 42. v. 7.
- (e) *Leprosi mundantur*. Matth. 11. v. 5., & Luc. 7. vers. 22.
- (f) *Obtulerunt ei multos demonia habentes, & ejiciebat spiritus verbo*. Matth. 8. v. 16.

(a) Auditus gemitus: *Venisti* (heu!) *perdere tu nos?* 90

Undique confurgit clamor: sua munera quisque

Ostentans, ad sese oculos rapiuntque, trahuntque.

Narrabant alii: vidisse per æquoris undas

(b) Tutum ire, & stabili calcantem cærula passu:

Et colluctantes solitum compescere ventos, 95

(c) Et facere irato tranquilla silentia ponto.

Seque fuisse inter convivas, seque bibisse

Quas (simul ac velle hoc sese tacite innuit adstans

Mater) mutavit generosa in pocula lymphas.

Interea panes alii, Cereremque beatam 100

Ostentant, plenas lances, plenosque canistros.

Et: quinque hi panes fuerant; at jussit IESUS

Turbæ hos sufficere innumeræ, fusisque per herbam;

Distribui; simul, ut voluit, simul omnia facta.

(d) Millia quinque hominum longeque, diuque retentam 105

Agrestem, sævamque ultro ingluviemque, famemque

Explevit: puerosque etiam, imbellemque sequentem

Tur-

(a) *Venisti perdere nos?* Marc. i. vers. 24. & Luc. 4.
v. 34.

(b) *Venit ad eos ambulans super mare.* Matth. 14. v. 25.

(c) *Imperavit ventis & mari, & facta est tranquillitas magna.* Matth. 8. v. 16. Joa. 2. a v. 1. ad 11.

(d) *Et manducaverunt omnes, & saturati sunt. Et tulerunt reliquias duodecim cophinos fragmentorum plenos: Manducantium autem fuit numerus quinque millia virorum, exceptis mulieribus, & parvulis.* Matth. 14. v. 20. & 21.

Turbam. Quantumvis magnas absumere messes
 Possent; at panes quinque haud potuere. Superfunt
 Bis feni expletis grandes, plenique canistri: 119
 Victa fames spolia hæc nobis pretiosa reliquit.
 Hæc illi. Plausus magis increbrescit, & alta
 Sidera pulsanur fremitu, instaurantque triumphum.



DEUS ABSCONDITUS.

Vere tu es Deus Absconditus.

Isa. 45. v. 15.

C A R M E N XXXII.

CUM dilexisset sibi quos delegit amicos;
 Mirum, incredibile est quantum dilexit eosdem
 In finem vergens, & jam moriturus IESUS.
 Qua nocte, horribili mox proditione nefandi
 (a) Discipuli, tradendus erat cui venditus hosti; 5
 E cœna surgens, erat etsi perfidus ille
 Inter bis senos; jubet illos usque federe
 Ordine quemque suo: celer ipse, & plenus amore;
 Mittit aquam in pelvim, circum sibi candida cingit
 Lintea, deque genu toto ore, & pectore pronus, 10
 Sollicitis modo aquas manibus, modo lintea tractans;
 Illorum ille lavare pedes, & tergere cœpit.
 Hic admirari attonitus, blandeque precari,
 Deinde etiam multa *Petrus* vi tendere contra.

(a) Tunc

 (a) In qua nocte tradebatur. 1. ad Cor. II. v. 23.

Cœna facta, cum diabolus jam misisset in cor, ut traderet illum Judas Simeonis Iscariotæ . . . surgit a cœna, ponit vestimenta sua, & cum accepisset linteam præcinxit se. Deinde mittit aquam in pelvim, & cœpit lavare pedes discipulorum & extergere linteo, quo erat præcinctus. Joa. 13. a v. 1. ad 5.

(a) Tune lavare pedes: & me cessare quietum 15
Sperasti? Quorsum tu te demittere tantum?

(b) Tune mihi? Nunquam per me tibi tale licebit.
Nil agis o! tu sancte senex, frustra que repugnas.
Abluet ille pedes, dabit hæc tibi & ultima amoris
Pignora cara sui, frustra que moraris Amantem. 20
Et tamen hoc quantum est nihil est. Majora supersunt:
Majus amoris opus parat, & molitur IESUS.

Vos o! vos omnes accerso, & provoco, Amantes,
Quotquot in Orbe aliquando, nuncve, olimve fuistis.
Dicite, siquid amor magnum, & memorabile suavit 25
Moliri, vestros laudando expandite amores.

Congerite huc etiam quotquot vel Fabula mendax
Obstrepit, Historia aut siquos miratur Amantes.
Quam sunt momenti exigui! quam frigida sordent
Omnia, divino si componantur amor! 30

Sordent *Euryalus*, *Nisus*: *Pyladesque*, & *Orestes*:
Tyndaridaeque, & *Atridae* ambo: *Patroclusque*, & *Achilles*.
Frigent *Mausoli* cineres, quos miscuit omnes,
Vinoque, & mixtos lacrimis carissima conjux
Exhaust. Quam majus opus molitur IESUS!

Omnipotens ut erat, potuit plus, plus & amavit:
Ille intentatam ante viam tentavit, & alto

Quæ-

(a) *Et dicit ei Petrus: Domine tu mihi lavas pedes?*
Ibid. v. 6.

(b) *Non lavabis mihi pedes in æternum.* v. 8.

Quæsitque sibi, invenitque in pectore sedem?
 Ingeniosus, inaudito miraculo amoris,
 (a) In panem, in vinum, extollens vocem omnipotentem, 40
 Verbo transformat sese. Cibus esse videtur:
 Et semet manibus gestat, se dividit ipse:
 Infert sese in discipulorum pectora totus,
 Quique Homo, quique DEUS; totus sub imagine panis,
 Qualis erat coram, & rursus sub imagine vini 45
 Totus erat. Latebras interdum quærere Amantes,
 Et furtim auscultare solent: placet usque latere,
 (b) Clamque esse. Hunc morem sibi nunc adsciscit IESUS:
 Nec putat indignum, nec dedignatur amare
 Has tam humiles latebras: facilem de vite liquorem, 50
 Et facilem, exiguum & Cererem. Ultro se abdidit ille
 In mica, in puncto. DEUS en *Absconditus* hic est.
 Audax est; sed enim nunquam ausa est Fabula tantum;
 Parce precor, JESU. sine me o! mitissime JESU,
 Succensere tuo, si fas, audenter amori. 55
 En quid agis? Necdum tu homines bene nosse videris;
 Impium, & ingratum semper genus. Huncmet amorem
 Christe tuum, tanquam vana esset fabula, multi,
 Heu!

(a) *Caro mea vere est cibus, & sanguis meus vere est
 potus. Qui manducat meam carnem, & bibit meum
 sanguinem, in me manet, & ego in illo. Joa. 6. v.
 56. & 57.*

(b) *Respiciens per fenestras, prospiciens per cancellos
 Cant. 2. v. 9.*

Heu! multi excipient risu, infandoque cachinno.
Credere portendent alii se, ibuntque frequentes 60
Templa: tuas passim proni sternentur ad aras.
Te coram stabunt; stabunt sed corpore coram;
(a)Mente tamen procul usque aberunt, & nil minus illi,
Quam te, o dulcis Amor, secum tum mente revolvent.
Nonne vides? Alios vel tum meditantur amores, 65
Cum tua templa adeunt, & cum tua sacra frequentant.
Unum nempe tuum illi obliviscuntur amorem,
Contemnunt te unum. Tanquam vilissima quæque
Tractarent; audent scelerati hæcmet tua sacra
Polluere: & sanctæ polluti accedere mensæ. 70
Ecce modo, immane hoc audet jam perfidus ille.
Quisquis amat, saltem (minimum hoc est) sperat amari.
Tu quid agis? Quorsumque tuos sic perdis amores?
Sed nihil ista movent JESUM: nam plus amat ille,
Quam sumus ingrati, crudeles, perfidi, acerbi 75
Nos homines: neque amasse unquam nos pœnitet illum.
Scilicet ut mater furiatum, menteque captum,
Atque reluctantem gremio fovet anxia gnatum;
Deliciasque suas vocat, & mille oscula figit,
Perdita, blanditiasque novas meditatur, & urget; 80
Ille oculos circum asper volvens, torva tuetur,
Et

(a) *Appropinquat populus iste ore suo, & labiis suis glorificat me; cor autem ejus longe est a me. Isa. 29. v. 13. Matth. 18. v. 8. & March. 7. v. 6.*

Et sputa, & spumas Matri male torquet in ora;
Sed necdum pueri Matrem, neque tædet amoris:

(a) Sic nos, multo etiam magis nos dilexit IESUS.

Digredi, & a nobis avelli, & corpore abesse 85

Non tulit; offensæ potius, scelerique scienter

Perfidiaque protervorum, opprobriisque patere

Maluit, & tacitus, præsensque obliviam nostra

Adspicere, & graviora etiam, atque infanda subire;

Quæ rabidus contra furor, impietasque parabant. 90

Gliscit amando, & multiplici præsentia adesse

Vult; ubicunque volet, quoties & voce vocabit,

Et quoties: *hic est* dicet firmo ore Sacerdos

Innumerabilia accumulans portenta, sui que

Oblitus, totusque suo duntaxat amori 95

Intentus, nostro sese committit habendum

Arbitrio. Hæc eadem, quæ feci, & vos facite, inquit

(b) Quodcumque animus feret, & mihi amica voluntas:

Et memores estote mei. Quis talia fando

Explicit, aut verbis immensum hunc æquet amorem? 100

Ecce & ego, quot sunt hominum, indignissimus unus.

Vix ego, vix, inquam, tono dum sanctissima verba;

Protinus & panis perit, & fit corpus IESU,

II.

(a) *Quomodo sicui Mater blandiatur, ita ego consolabor vos. Isa. 66. v. 13.*

(b) *Hoc facite in meam commemorationem. Luc. 22. v. 19. & 1. ad Cor. 11. v. 24.*

Illicet, & vinum nullum est; sed sanguis IESU:
Solaque jam superest mera vini, & panis imago.
Quantus amor! Quantus! Proh sanctum nomen *Amoris* 105
Usque profanatum! Nunc demum, quid sit *amare*
Agnosco. Solus nempe o! sincerus amator
Tu JESU, & *vere DEUS* alte *Absconditus* es tu.



M Æ R O R :

*Anxiatus est super me spiritus meus : in me
conturbatum est cor meum.*

Ps. 142. v. 4.

C A R M E N X X X I I I.

PRotinus exfurgens, in montem, ubi ducere noctes
Orando, infomnes solitus, contendit IESUS.

Horridior solito nox, & mage nigra tegebat
Omnia. Terrorem augere, & stillare cruorem
Luna videbatur, funesta, & lurida vultu.

Ibant discipuli pavidī, tristesque, nefandam
Perfidiam *Judæ* edocti, tacitique Magistrum
Cuncti aspectabant flentes, lacrimisque dolorem
Explebant. IESUS illis ventura recensens: 10

(a) Vos inquit, vos nocte ista, ut Pastore perempto,
Disperguntur oves gregis, abscedetis, & omnes
Conturbabimini, perterriti abibitis omnes.

Sed ne despondere animum: ipse a morte reductus
Præ-

*Egressus ibat secundum consuetudinem in montem oli-
varum. Secuti autem sunt illum & discipuli. Luc.
22. v. 39.*

(a) Omnes vos scandalizabimini in me in nocte ista :
quia scriptum est: percutiam pastorem, & dispergentur
oves gregis. Sed postquam resurrexero, præcedam vos in
Galilæam. Marc. 14. v. 27. & 28.

Præcedam vos in Galilæam, & semper amabo 15

Vos. Haud consensit *Petrus* his: animosus, & audax,

Quoque erat ingenti erga JESUM abreptus amore:

(a) Quidquid agant alii; me nulla pericula, nulli

Terrores abs te avellent. Per tela, per hostes

Te sequar. At JESUS: mox jam tu, scilicet ante 20

(b) Quam gallus cantet bis; ter me, *Petre*, negabis.

Petrus adhuc refragari, seseque paratum

Afferere in gladios ruere, & contemnere mortem.

(c) Jamque propinquabant horto, de nomine dicto

Gethsemani: arboribus locus obsitus undique opacam 25

Lunam obscurabat magis, addensabat & umbras.

Et jam tempus erat, quo crudelissima quæque

Omnia, ut ardebat dudum, exhauriret IESUS.

(d) Hoc desiderium, pro nobis quidquid acerbi est

Perferre, hæc illum fitis insatiabilis urit. 30

Carnifices poterant corpus laniare: dolores

Pars II.

F

Vul.

(a) *Petrus* autem ait illi: etsi omnes scandalizati fuerint in te: sed non ego. Et ait illi *Jesus*:

(b) *Amen* dico tibi, quia tu hodie in nocte hac priusquam gallus vocem bis dederit; ter me es negaturus. At ille amplius loquebatur: etsi oportuerit me simul commori tibi non te negabo. Ibid. a v. 29. ad 31.

(c) Tunc *Jesus* venit cum illis in villam quæ dicitur *Gethsemani*. Matth. 26. v. 36.

(d) Quomodo coartor, usque dum perficiatur. Luc. 12. vers. 50.

Vulneraque aggerere, & probrosæ dedere morti;
 Angorem tamen, & mœrorem afferre beatæ
 Haud poterant animæ. Voluit tamen hunc quoque tantum,
 Quantum nemo, unquam mortalis, sponte subire. 35

Ergo uno obtutu cuncta impendentia cernens
 Tormenta, anticipansque animo, atque in imagine multo
 Vividiorē ipsis rebus, ludibria, probra,
 Verberaque, & sputa, atque alapas, palmasque, pedesque
 Multa vi, & ferro terebrandos, & paliurum 40
 Hæsurum capiti, atque introrsum fustibus actum:
 Hæsuramque hastam lateri, sævissimæque, ultra
 Mortem, vulnera defuncto infligenda: sitimque
 Viscera torrentem irridendam felle, & aceto:
 Atque inimicorum rabiem, suspiriaque inter 45

(a) Postrema, irrisus, sannas, maledictaque ad aurem:
 Quin etiam adstantemque cruci, absumptamque dolore
 Aspiciens gladio trajectam pectora Matrem;
 (b) Horruit, intraruntque animi penetralia mœror
 Tetrior; & laniena ipsa crudelior angor, 50
 Et pavor, immensumque & ineluctabile pondus.
 (c) Et festinassent mortem, mortemque dedissent
 Extemplo; nisi probrosæ se abducere morti

(*) No.

(a) *Omnes videntes me deriserunt me.* Ps. 21. v. 8.

(b) *Intraverunt aquæ usque ad animam meam.* Ps. 68.
 vers. 2.

(c) *Tristis est anima mea usque ad mortem.* Matt. 26.
 vers. 38.

- (*) Nolens, atque avidus patiendi plura, vetasset
 Ipse, uni falcem cui mors submittit, & arcum. 55
 Longius ab reliquis: lapidis jactu ab tribus ipsis
- (a) Discipulis mage dilectis avulsus, & illos
 Exhortans, ut & orarent, laqueosque caverent
- (b) Orando; sternens se in terram, cernuus ore
 Oravit Patrem: si ita fert tua sancta voluntas, 60
 Mortiferum hunc a me calicem devolve, necique
 Eripe. Nec vero quod vellem ego; sed quod tu vis,
 Id fiat. Totum oblitus, totumque videtur
 Seposuisse DEUM, nequid non ille doloris
 Sentiret, nequod sibi met solamen, opemve 65
 Ferret. Sed rursus tanquam DEUS, omnia jamtum
 Antevidens longe; vidit tot deinde futuros
 Ingratos homines, qui quos tulit ille dolores
- (c) Peccando augerent, rursusque affigere ligno
 Tentarent furiosi illimet, pro quibus ibat 70
- F 2
- Spon-

- (*) Vetasset utique a vetavi. Habet autem vetavit pro
 vetuit Ovid. Metam. L. X. v. 387. & Persius Sat.
 5. v. 90.
- (a) Avulsus est ab eis quantum jactus est lapidis, Luc.
 22. v. 41.
- (b) Procidit in faciem suam orans, & dicens: Pater si
 possibile est transeat a me calix iste. Veruntamen non
 sicut ego volo; sed sicut tu. Matth. 26. v. 39.
- (c) Rursus crucifigentes sibi metipsis filium Dei, & osten-
 tui habentes: Ad Hebr. 6. v. 6.

Sponte animam tam crudeli demittere morti:

Infurrecturum contra se vidit *Arium*:

Nestorium in Matrem, *Helvidiumque*, & pessima monstra
Lutherum hinc, illinc *Calvinum*, tota trahentes
 Mortiferis post se regna incantata venenis. 75

Vidit pejora aufuros, quos hæc tulit ætas
Philosophos: qui nil sanctum, intactumque relinquunt:
 Divinosque etiam ridere & spernere libros,
 Sacrilegumque infani audent stabilire tribunal,
 Atque ibi Censores de Religione federe. 80

Vidit, quod peragebat opus tam grande salutis,
 Atque suæ mortis pretium fore inutile multis!
 Et pro centenis, centenis millibus, eheu!
 Frustra effusurum sese cum sanguine vitam.

Hoc tetrum magis, hoc illi attulit infinitum 85

(a) Mœrorem: totisque undis maris obrutus ille est.

Tum jam sanguineus sudor prorumpere: guttæ

(b) Ubertim filo in terram stillare cruento.

(c) Et vestes saturare, & largis currere rivis

Undique, quæ revehunt vasis hinc inde cruorem 90
 Exte-

(a) *Veni in altitudinem maris, & tempestas demersit me.*
 Pf. 68. v. 4.

(b) *Factus est sudor ejus sicut guttæ sanguinis decurrentis*
in terram. Luc. 22. v. 45.

(c) *Quare rubrum est indumentum tuum, & vestimenta tua*
sicut calcantium in torculari? Isa. 63. v. 2.

Extremebratis præ mœrore, angoreque ruptis.

Heu! ego pars pœnæ tantæ, immensumque dolorem

Movi ego: nam sæpe in te ausus peccare protervus;

Et refricare tua, & rursus diducere sævus

Vulnera. Tu vero, tu nunc, charissime JESU, 95

Accipe quæ solæ lacrimæ, gemitusque supersunt.

(a) Labere, sancte Ales cælo, & solare jacentem.

Vult (mirum!) DEUS ipse tuo solatio egere:



(a) Apparuit autem illi Angelus de cælo confortans eum;
Luc. 22. v. 43.

OPPROBRIUM HOMINUM.

Opprobrium hominum, & abjectio plebis.

Pf. 21. v. 7.

CARMEN XXXIV.

HAstenus ignari flendi, expertesque doloris
 Lugete o cæli, vosque o! lugete beati
 Aligeri, & pulchros lugendo obnubite vultus:
 Vester Amor, quem vos adeo exardescitis usque
 (a) Aspicere, aspectu qui vos recreatque, beatque; 5
 Proh scelus! Opprobrium est hominum, atq; irrissio plebis!
 (b) Nummis triginta, queis despectissima quæque
 Mancipia exponi vulgo, addicique solebant,
 (c) Ab sibi quam charo; sed perquam perfido amico
 Proditus, atque suis venundatus hostibus ecce est. 10
 Perfidioso illi lugubria dicite verba,
 (d) Figiteque, obruite horrifonis illum undique diris.
 (a) Ex-

*Obstupefcite cæli super hoc, & portæ ejus desolaminî
 vehementer. Jer. 2. v. 12.*

(a) *In quem desiderant Angeli prospicere. 1. Petr. 1. v. 12.*

(b) *Appenderunt mercedem meam triginta argenteos. Zach.
 11. v. 12.*

(c) *Homo pacis meæ, in quo speravi, qui edebat panes
 meos, magnificavit super me supplantationem. Pf. 40.
 vers. 10.*

(d) *Dilexit maledictionem, & veniet ei. Pf. 108. v. 18*

- (a) Excelsam, execranda, tuam sedem occupet alter:
- (b) Abrumpas vitam laqueo, infletumque cadaver
 Rixa cruenta avidis jaceas canibusque, lupisque: 15
 Tundatque, & rostro trahat ilia vultur obunco.
 Subfidat imo umbrarum, abruptoque profundo:
- (c) A dextrisque tuis draco stet, fœvissimus ultor,
 Arbiter ille draco tenebrarum, & legifer Orci.
 Quandoquidem tam execranda benefacta rependis 20
- (d) Perfidia, infonemque inimicis osculo amicum
 Prodere sustinuiſti, ausus canibus dare sanctum:
- (e) Irrumpunt illi armati. Quibus obvius ultro
 Procedens JESUS, ut sese ostenderet ire
 Sponte sua ad mortem, non vi: Quem quæritis adsum, 25
 Ecce ego sum. Vix, ut dixit, simul arma, virosque
- (f) Præcipites retroverſum afflixitque, ruitque,
 Effuditque solo, ceu posset fulmine, verbo.
 Procubuerunt omnes resupini. Mortua credas
 Corpora. Sic illi exanimi, immotique jacebant. 30
 Præterea, necui damnum intentare fuorum

F 4

(a) Aude-

-
- (a) *Episcopatum ejus accipiat alter.* Ps. 108. v. 8.
- (b) *Suspensus crepuit medius, & diffusa sunt omnia viscera ejus.* Act. 1. v. 18.
- (c) *Et diabolus stet a dextris ejus.* Ps. 108. v. 6.
- (d) *Odium pro dilectione mea.* Ibid. v. 5.
- (e) *Circumdederunt me canes multi.* Ps. 21. v. 17.
- (f) *Ut ergo dixit eis: Ego sum, abierunt retrorsum, & ceciderunt in terram.* Joa. 18. v. 6.

- (a) Auderet quisquam, verbo, imperioque coegit.
 Quin *Malcho*, ante omnes tentanti immittere vincla;
 (b) Quam gladio, & grandi *Petrus* dejecerat ictu
 Aurem; restituit, populataque tempora tactu 35
 (c) Integrat, & reddit quem ferrum excussit honorem:
 Debuerant agnosce DEUM, & portenta fateri;
 (d) Ast erat illa hora illorum, umbrarumque potestas.
 (e) Ergo iterum cæci irrumpunt, manicisque ligatum,
 Et, sceleratorum de more, ad terga revinctum. 40
 Ori intentantes gladios, funalia, tædas,
 Funibus, & pugnis etiam, multaue trahentes
 Vi captum JESUM, quem paucis ante diebus,
 Tanto illo, & tam magnifico excepere triumpho.
 Quantum ignominia, quantum nox illa doloris 45
 Attulit! Horresco referens. Mastigia vilis,
 (f) Heu! alapa impetere, & divinum cædere vultum,
 Sa-

- (a) *Si ergo me quæritis, sinite hos abire.* Ibid. v. 8.
 (b) *Simeon ergo Petrus habens gladium eduxit eum, & percussit Pontificis servum: & abscidit auriculam ejus dexteram.* Ibid. v. 10.
 (c) *Et cum tetigisset auriculam ejus, sanavit eum.* Luc. 22. v. 51.
 (d) *Hæc est hora vestra, & potestas tenebrarum.* Ib. v. 63.
 (e) *Cohors ergo, & tribunus, & ministri Judæorum comprehenderunt Jesum, & ligaverunt eum.* Joa. 18. v. 12.
 (f) *Unus assistens ministrorum dedit alapam Jesu.* Joa. 18. v. 22.

Sacrilegaque manu ausus, tartareoque furore est.

Expavit cælum, gemuitque exterrita tellus.

(a) Concilium horrendum cogunt, præsesque *Caiphas*, 50

Quo non aut rabie, scelere aut immanior alter:

Fare age, per vivens te obtestor, perque supremum

(b) Numen: Num tandem Christus, nunquid DEUS es tu?

(c) Omnino is sum, quem dixti, subjecit IESUS.

Adjecitque: olim sese, cernentibus ipsis, 55

Nubi insidentem venturum, ut judicet Orbem.

Tum vero ille senex furiata mente sacerdos

(d) Dirumpens vestes, tamquam execrabile quidquam

Audisset: Quid opus nobis jam testibus? Ecce

Audistis vosmet verba execranda. Quid ergo 60

Nunc vos, aut quæ nunc animo sententia surgit?

(e) Et reus est mortis (tanquam essent ore loquuti

Uno

v. 22. Dabit percutienti se maxillam, saturabitur opprobriis. Thren. 3. v. 30.

(a) Principes autem sacerdotum, & omne concilium quærebant falsum testimonium contra Jesum, Matth. 26.

v. 59. Concilium malignantium obsedit me. Ps. 21. v. 27.

(b) Adjuro te per Deum vivum, ut dicas nobis, si tu es Christus filius Dei. Matth. 26. v. 63.

(c) Tu dixisti, verumtamen dico vobis: amodo videbitis filium hominis sedentem a dextris virtutis Dei, & venientem in nubibus cæli. Ibid. v. 64.

(d) Scidit vestimenta sua dicens: Blasphemavit: quid adhuc egemus testibus: quid vobis videtur?

(e) At illi respondentes dixerunt: Reus est mortis. Ib. v. 65. & 66.

Uno omnes) scelerato omnes simul ore fremebant.

(a) Ausique expuere in faciem, infanoque tumultu
Irruere, & colaphis pulsare: & tundere pugnibus, 65
Irasque explere, invidiamque, instarque Leonum
Circumfrendere, & certatim illudere capto.

Nequid inexpertum furor, impietasque relinquunt;

(b) Obnubunt oculos velo, multoque cachinno:

Eja age, quandoquidem DEUS es tu, vaticinare, 70

Nomine compella, qui te hoc nunc verberat ictu.

Interea Petrus (neque pars hæc parva doloris)

Quamlibet admonitus nuper; tamen ille pavore

Abreptus, penitusque excussus mente, Magistrum

(Pro quo, nil dubitans medium se opponere morti; 75

Infestis ultro impavidus se objecerat armis)

(c) Destituit ter, terque illum se nosse negavit.

Deseruere omnes. Circum hostes undique. Nemo

Qui miseretur, solareturve relictus.

Post

(a) Tunc expuerunt in faciem ejus, & colaphis eum ceciderunt. v. 27. Aperuerunt super me os suum sicut leo rapiens, & rugiens. Ps. 21. v. 14.

(b) Et velaverunt eum, & percutiebant faciem ejus: & interrogabant eum dicentes: Prophetiza quis est, qui te percussit. Luc. 22. v. 64. Et lumen oculorum meorum, & ipsum non est mecum. Ps. 37. v. 11.

(c) Nescio hominem istum, quem dicitis. Marci. 14. v. 71. In circuitu ejus hostes ejus. Thren. 1. v. 17. Sustinui qui simul contristaretur, & non fuit: & qui consolaretur, & non inveni. Ps. 68. v. 21.

Post ubi lux scelus horrescens, invitaque fulsit; 80

- (a) Concilium rursus sceleratum habuere, & inique
 Damnatum, vinctumque retro adduxere *Pilato*,
 Qui tum *Romanus* Prætor, Præfese regebat
Judæam, fatis ille sagax, & callidus. Illi
 Vestibulum ante ipsum, cum stulta, cumque procaci 85
 Plebe sacerdotes mixti, amentesque furore,
 (b) Seditio in Augustos, clamore protervo,
 Infimulant JESUM. Hæc odiosa calumnia visa
 Opportuna magis rem præcipitare, & acerbam,
 Quamque exoptabant infanti arcessere mortem. 90
 Nec vero sua spes illos, odiumve fefellit.
 Atque equidem rabiem, accusatorumque tumultum;
 Atque ex adverbo tam mitem, tamque serenum
 Vultum accusati (quisquis tandem foret ille)
 Aspiciens; facile invidia fieri omnia Præses 95
 Agnovit. Sed adhuc JESUM scitatur, & urget:

(a) Rexne

- (a) Et confestim mane concilium facientes summi sacerdo-
 tes cum senioribus, & scribis, & universo concilio vin-
 cientes Jesum duxerunt, & tradiderunt Pilato. Marc.

15. v. 1.

- (b) Cœperunt autem accusare illum dicentes: Hunc inveni-
 mus subvertentem gentem nostram, & prohibentem tri-
 buta dari Cæsari, & dicentem, se Christum Regem es-
 se. Luc. 23. v. 2. Acuerunt linguas sicut serpentis:
 venenum aspidum sub labiis eorum. Ps. 139. v. 5. In-
 surrexerunt in me testes iniqui. Ps. 26. v. 12.

(a) Rexne tu es? Aut quorsum hæc in te accusatio regni?

(b) Et didicit: Regem esse quidem, nec regna caduca
Curare hæc, nec venisse hæc evertere regna.

Venisse, ut fuerat quæ cæca, & pervia nulli 100

Hactenus; exstaret jam publica semita veri.

Exiit, infontemque hominem, pro munere Judex

(c) Testatus; conabatur lenire furentes

Incaustum. Rabidi magis illi attollere vocem:

(d) Seditiosum illum appellare, vocare rebellem, 105

Turbarumque facem, & caput, osoremque quietis,

Et pacis. Primos ausum præbere tumultus

In *Galilæa*: inde egressum turbasse per omnem

Judæam. Prætor causam quacumque liceret

Ab se amoliri, seque hinc subducere tentans; 110

Ut *Galilæum* esse audivit, transmisit IESUM

Herodi Regi, qui forte advenerat urbem

Nuper, sacrorum studio, extinctique paterni

Imperii partem, *Galilææ* sceptrum tenebat.

Audite

(a) *Pilatus autem interrogavit eum dicens: Tu es Rex Judæorum? At ille respondens ait: Tu dicis. Luc. 23. vers 3.*

(b) *Regnum meum non est de hoc mundo. Joa. 18. v. 36.*

(c) *Ait autem Pilatus ad principes sacerdotum, & turbas: Nihil invenio causæ in hoc homine. Luc. 23. v. 4.*

(d) *At illi invalescebant dicentes: commovet populum docens per universam Judæam, incipiens a Galilæa usque huc. Ibid. v. 5.*

- Audierat Christi *Herodes* miracula, lætusque, 115
 Et sperans, portenta aliquot, se iudice coram
 Facturum; multis JESUM sermonibus ultro
 (a) Aggrediens, præter propter, quam multa rogabat.
 At JESUS nihil audire, & perstare perinde
 Immotus tanquam furdus: nullum hiscere verbum. 120
 Mutus erat. Vocem illius Rex ille peremptam,
 Sanguinea & lance invec̃tam inter fercula, nuper
 Prostibulo infando obtulerat furialia dona.
 Spretum se *Herodes* ratus; etsi excanduit; iram
 Dissimulans, tanquam male sanum, menteque captum 125
 (b) Ludicra indutum veste ad prætoria misit.
 Et Prætor tunc: ecce, inquit, nil morte repertum
 (c) Dignum est: & neque ego, neque Rex invenimus ullum
 In misero hoc crimen. Quorsum furor, iraque tanta?
 Nuntius interea dederat quæ Præsidis uxor 130
 (d) Hæc mandata ferens aderat: ne perdere Justum
 Illum,

- (a) *At ipse nihil illi respondebat. Ibid. v. 8. & 9. Ego autem tanquam surdus non audiebam, & sicut mutus non aperiens os suum. Ps. 37. v. 14.*
 (b) *Sprevit autem illum Herodes cum exercitu suo: & illudit indutum veste alba, & remisit ad Pilatum. Luc. v. 11.*
 (c) *Nullam causam invenio in homine isto.... Sed neque Herodes: nam remisi vos ad illum & ecce nihil dignum morte actum est ei. Ibid. v. 13. & 14.*
 (d) *Misit ad eum uxor ejus dicens: Nihil tibi; & Justo illi.*

Illum, neu tali scelerari funere mallet.

Nil meruisse: indigna pati: portenta minari:

Multa objecta oculis sibi mira, atque horrida visu:

Moris erat, cum nempe aderant illa annua sacra 135

(*Hebræo Hebræi dicebant nomine Pascha*)

(a) Quem populus vellet vinclis educere vinctum,
Quemque ipsi optassent fontem subducere morti.

Nunc tamen hanc Præses veniam, arbitriumque coercens:

(b) Ecquem mavultis, JESUM ne hunc, anne *Barabbam* 140

Dimitti vobis? Fieri neque posse putabat,

Ut non mavellet JESUM. Tam odiosus, & atrox

Alter erat. Sed lymphati, stolideque protervi,

(c) Et stygia accensi rabie, optavere *Barabbam*.

At tu pro scelere hoc tanto gens perfida, pœnas 145

(d) Quas tibi tu horrendas, ferisque nepotibus, amens

Op-

*illi: multa enim passa sum hodie per visum propter
eum. Matth. 27. v. 19.*

(a) *Per diem autem solemnem consueverat Præses populo
dimittere unum vinctum quem voluissent. Matth. 27.
v. 15.*

(b) *Congregatis ergo illis dixit Pilatus: Quem vultis di-
mittam vobis, Barabbam, aut Jesum, qui dicitur Chri-
stus? Ibid. v. 17.*

(c) *Clamaverunt ergo rursus omnes dicentes: Non hunc
sed Barabbam. Joa. 18. v. ult.*

(d) *Sanguis ejus super nos, & super filios nostros. Matt.
27. v. 25.*

- Optasti, exsolvas. Videas tua mœnia circum
 Millia centena, & centena cadavera truncis
 Transversis affixa, atroque fluentia tabo,
 Donec deficient jam silvæ, & ligna, locusque. 150
 Dira fames rabidos in mutua corpora dentes
 Vertere compellat: pueros, partusque recentes
 (a) Morfibus absumptos rursus in sua viscera condant
 Matres. Ipsi hosti moveas lacrimas, gemitusque.
 Corruat in cineres tristi, æternaque ruina 155
 (b) Templum: nec tua in urbe super lapidem lapis exstet.
 Tu tamen, in pœnas, totum errabunda per orbem
 (c) Durabis, cunctis justa execratio, & horror
 Gentibus, & cunctis odium opprobriumque futura.
 Prætor tum vitam saltem se posse tueri 160
 Sperans infanti, tentansque an sanguine posset
 Feralem, immanemque sitim extinxisse cruoris;
 (d) Verberibus cædi JESUM jubet. Horreo totus,
 Verbaque, mensque etiam fugiunt, ac destituunt me.
 Heu!
-

- (a) *Ita ut comedatis carnes filiorum vestrorum.* Lev. 26.
 vers. 29.
 (b) *Non relinquetur hic lapis super lapidem.* Matth. 24. v. 2.
 (c) *Dabo eos in vexationem universis regnis terræ, in
 maledictionem, & in stuporem, & in sibilum, & in
 opprobrium cunctis gentibus, ad quas ejeci eos.* Jer.
 29. v. 18.
 (d) *Tunc ergo apprehendit Pilatus Jesum, & flagellavit.*
 Joa. 19. v. 1.

- Heu! atrox nimium, nimiumque infame luisti 165
 Supplicium! plenum tormento, ignominiaque!
 Nec triste hoc magis, aut ignominiosius ullum!
 Addunt verberibus ludibria barbara: tritam
 Jam chlamydem, fuerat quondam quæ purpura Regum,
 (a) Ridentes circumvolvunt, capitique coronam 170
 Sanguinolentis intertextam sentibus aptant:
 Ridiculum dextræ sceptrum est fluvialis arundo.
 Deinde genu posito: *Salve Rex*, sputaque in ora
 Torquent, ingeminantque alapas, & arundine fentes
 Altius infigunt capiti, immanesque cachinnos 175
 (b) Rumpunt. Nemo hominum, nemo unquam talia passus:
 Credidit aspectu hoc Prætor, quascumque ferinas,
 Quamlibet indomitas tandem mitescere posse,
 Et deflagrare, & pietate obtundier iras.
 (c) Ergo iterum coram educit, flagrisque cruentum, 180
 Et
-

- (a) *Et exuentes eum, chlamydem coccineam circumdederunt ei. Et plectentes coronam de spinis, posuerunt super caput ejus, & arundinem in dextera ejus. Et genu flexa ante eum, illudebant ei dicentes: Ave Rex Judæorum. Et expuentes in eum acceperunt arundinem, & percutiebant caput ejus. Matth. 27. a v. 28. ad 30. Et dabant ei alapas. Joa. 19. v. 3.*
 (b) *Attendite, & videte si est dolor, sicut dolor meus. Theren. I. v. II.*
 (c) *Exiit ergo Jesus portans coronam spineam, & purpureum vestimentum, Et dicit eis: Ecce homo. Joa. 19.*

- Et spinis, digito ostendens: en inquit IESUM,
 Ecce Homo. Tolle illi clamabant, figeque ligno,
 (a) Vociferabanturque audacius. Insuper audent
 Prætori quoque terrorem intentare, minasque:
 (b) Hunc nisi supplicio dedis, nisi morte coerces; 185
 Tu quoque *Romani* Imperii te, & *Cæsaris* hostem
 Præfers: nam contra hic audet turbare, sibi que
 Arrogat imperium, sceptrumque invadere tentat.
 Prætor ad hæc animo fractus, victusque timore
 (c) Improbo, & incassum tergens, quas sanguine tinxit, 190
 Fœdavitque manus, infontem & rursus IESUM
 (d) Testatus; morti tamen amandavit iniquæ
 Impius Auctorem vitæ, Auctoremque salutis.
 Festinatur ubique, oculisque ostenditur ingens
 Pondere crux vasta, & rabide properata: suisque 195
 (e) Vestibus induto, necui non cognitus esset,
 Semianimique, ac dilaniato, artusque trementi

Pars II.

G

(a) Im-

- (a) *Et clamabant dicentes: Crucifige, crucifige eum. v. 6. Et invalescebant voces eorum. Luc. 23. v. 23.*
 (b) *Si hunc dimittis non es amicus Cæsaris: omnis enim qui se regem facit contradicit Cæsari. Joa. 19. vers. 12.*
 (c) *Accepta aqua lavit manus coram populo dicens: Innocens ego sum a sanguine justî hujus. Matth. 27. v. 24.*
 (d) *Tunc ergo tradidit eis illum, ut crucifigeretur. Joa. 19. v. 16.*
 (e) *Et induerunt eum vestementis suis. Mar. 15. v. 20.*

- (a) Imponunt humeris transversum, infameque lignum,
 Cui configendus, cui suspendendus erat mox.
 Flagitiosorum, sua qui commissa luebant 200
 Supplicio, excussis craniis, atque ossibus, alte
 Horridus, ad Solem occiduum, egredientibus urbem
 Mons erat: inde illi nomen *Calvarius*. Illac
 Adducendus erat JESUS. Dat martia signum
 Buccina: porticibus, tectis, plenisque fenestris 205
- (b) Impendent avidi spectandi: compita, calles
 Complentur: fremitu, concursuque omnia fervent.
- (c) Dant manibus plausum ingentem, illuduntque superbi
 Victo victores, insultantque auribus hostes.
 Vix aliquot gemituque piæ, lacrimisque, sequuntur, 210
- (d) Et lamentantur perculsæ pectora Matres.
 Hinc, atque hinc densæ incedunt, sævæque cohortes,
 Nudos præ manibus gladios, hastasque gerentes,
 Aspectumque trucem. Caputum cava tegmina, cristæ
 Sole incenduntur, flammisque minacibus ardent, 215
 Terrificantque oculos. Raptatus funibus, inter
 Liectores, interque hostes, interque latrones,
 Ad

- (a) *Et bajulans sibi crucem exiit in eum qui dicitur Calvarie locum, hebraice autem Golgotha. Joa. 19. v. 17.*
- (b) *Ipsi vero consideraverunt, & inspexerunt me. Ps. 21. vers. 18.*
- (c) *Plauserunt super te manibus. Thren. 2. v. 15.*
- (d) *Plangebant, & lamentabantur eum. Luc. 23. v. 27.*

Ad vepres, pedes passim, atque ad saxa cruentans
It JESUS, nos ut moriens vitæ afferat, utque
(a) Affigat ligno decretum mortis acerbæ.



(a) Delens quod adversum nos erat chirographum decreti;
quod erat contrarium nobis, & ipsum tulit de medio
affigens illud cruci. Ad Colof. 2. v. 14.

DOMINUS MORTIS.

Habeo claves Mortis.

Apoc. 1. v. 18.

C A R M E N X X X V.

NIl magis indomitum, nihil imperiosius unquam
Morte est. Regnandi mire ambitiosa, feroxque,
 Arbitrium cerebrosum, exlex, cæcumque superba
 In nos imperium exercet. Sic, ut lubet illi,
 Quando & cunque lubet, quin fas obsistere contra 5
 Ulli sit, nulloque status discrimine, nullo
 Ætatis, quot sunt homines (Regesque perinde
 Ac plebem abjectam, & vulgus, puerosque, senesque
 Confundens passim temeraria) calcit iisdem
 Ad libitum cunctos pedibus, subigitque domatque. 10
 Fatiferamque atrox falcem rotat undique, & arcum
 Horrisonum, prout instigat, suadetque libido.

(a) Nec retinere aliquanto ictum, saltemque morari
 Tantisper, cuiquam mortali est facta potestas.

Sponte sua, suo & arbitrio duntaxat IESUS 15
 Mortuus est. Moriendi unus tempusque, modumque
 Optavit. Sicut veniendi in luminis auras,

Et

(a) Non est in hominis potestate prohibere spiritum, nec ha-
 bet potestatem in die mortis. Eccle. 8. v. 8.

Et Matrem, & tempus nascendi elegerat unus.

Non illi, ut nobis, Animam *Mors* eripit. Ultro

(a) Pro nobis Animam dare vult, & ponere vitam. 20

(b) Ut vitam daret, utque etiam horroremque metumque

Eriperet moriendi; conculcare ferocem

Vult, atque amplexu omnipotente elidere *Mortem*.

Ut *Mortis Dominus* moritur. Non deficit illum,

Non fracta est vox, aut animus. De more ferenus 25

Fronte, oculis, gestu, imperturbatus, eodem

Quo pacare undas, tempestatesque solebat,

(c) Vultu est. Et: *Pater*, exclamat, *dimitte*: quid isti

Committant, haud agnoscunt. Patientia tanta,

Tantaque pax animi morienti est. Pro hostibus usque 30

Ad mortem immani, rabidaque furentibus ira,

Invidiaque, *DEUM* supplex, Patremque precatur.

De geminis Crucis, ac pœnæ confortibus, unum

(d) Adsciscit cælo comitem, exauditque precantem.

G 3

Ast

(a) *Ego pono animam meam ... Nemo tollit eam a me :*

sed ego pono eam a me ipso, & potestatem habeo ponendi eam, & potestatem habeo iterum sumendi eam :

Joa. 10. v. 17. & 18.

(b) *Ut per mortem destrueret eum qui habebat mortis im-*

perium, id est diabolum, & liberaret eos, qui timore mortis per totam vitam obnoxii erant servituti. Ad

Hebr. 2. v. 14. & 15.

(c) *Pater dimitte illis : non enim sciunt quid faciunt :*

Luc. 23. v. 34.

(d) *Hodie mecum eris in Paradiso.* Ibid. v. 43.

Ast alium maledicentem nihil increpat: audit 35

Leniter opprobria, & convincia vana vomentem.

Dein prope se stantem transfixam pectora Matrem

Aspiciens gladio; ne *Matris* nomine vulnus

Asperet, immensumque, infinitumque dolorem

Augeat: appellans communi nomine, caro 40

(a) Præ reliquis coram adstanti commendat Alumno:

Inque vicem Matri dilectum credit Alumnum.

Utque palam faciat, quidquid crudele, & acerbum

In morte est, exhausisse, & subiisse libenter;

(b) Conqueritur sibi de cælo solatia nulla 45

Esse: Deumque vocat, neque tum cognomine *Patrem*

Appellat. Tanquam abjectus, curæque paternæ

Expers, & tanquam prorsus foret ille relictus.

(c) Dein rursus lamentatur, dicitque sitire

Se. Sitis ultra etiam mortem violenta palatum 50

Visceraque urebat. Neque jam, si non DEUS esset,

Ac sitis, ut *Mortis Dominus*; prorumpere vocem

Possset. Profuso toto, exhaustoque cruore;

Hærerent siccis verba immorientia labris.

Nec sedare sitim quærit, solatiave ulla 55

Ambit. De sese quæ sunt cuncta edita Vatum

(a) Ora-

(a) *Mulier ecce filius tuus. Ecce Mater tua.* Joa. 19. v. 26. & 27.

(b) *Deus meus, Deus meus ut quid dereliquisti me?* Mat-
th. 27. v. 46. Ps. v. 2. Vide Bened. XIV. de Fer.
sexta in Parasceve n. 103.

(c) *Sitio.* Joa. 19. v. 28.

- (a) Oracla impleri vult. Scriptum: felle, & aceto
Potandum. Simul utrumque ut gustaverat ore:
- (b) Omnia jam completa, alte pronuntiat. Inde
Altius attollens vocem, clamoreque magno 60
Compellans iterum Patrem tranquillus, & ipsi
- (c) Concredens quam vult Animam demittere morti;
Divinum inclinans fessum caput, exspiravit.
Exspiravit enim, nostramque hanc vivere vitam
Defuit ipse Auctor vitæ, cui scilicet uni est 65
In vitam, in mortemque etiam suprema potestas.
- (d) Centurio admirans clamorem, voceque tanta
Exhalasse animam: longe hoc excedere morem
Humanum agnoscit, Dominumque, Deumque fatetur.
Tantum illum clamor docuit morientis IESU! 70
Divisere sibi dein vestimenta. Sed illa
Quam puero tunicam IESU properaverat olim
Ipsa suis Mater manibus, forte obtigit uni.
- (e) Nam sancta hanc etiam cecinere Oracula sortem.

G 4

Di-

-
- (a) *Dederunt in escam meam fel, & in siti mea potaverunt me aceto. Ps. 68. v. 22.*
- (b) *Consummatum est. Joa. 19. v. 30.*
- (c) *Et clamans voce magna Jesus ait: Pater in manus tuas commendo Spiritum meum. Et hæc dicens exspiravit. Luc. 23. v. 46.*
- (d) *Videns autem centurio ... quia sic clamans expirasset, ait: Vere hic homo filius Dei erat. Marci 15. v. 39.*
- (e) *Diviserunt sibi vestimenta mea, & super vestem meam miserunt sortem. Ps. 21. v. 19.*

Distentis cruce moris erat contundere crura 75
 Fuste aliquo, aut clava, aut ferro: fregere & utrique
 Latroni. Solus IESUS restabat. At ille

(a) Hoc vetuit. Sibi comminui sibi que ossa refringi
 Noluit. Hoc *Agno* fieri *Lex* ipsa vetabat:
 Et fuit ille hujus Divini umbra, & typus *Agni*. 80
 Vel minima hæc, & cuncta suam spectantia mortem
 Pro libitu regit, atque ut vult moderatur IESUS.
 Morte ipsa ostendens *Mortis Dominum* esse, Deumque.

(b) En *Primogenitus* cur IESUS dictus eorum,
 Qui morti concesserunt. Sic dicitur ille, 85
 Sponte sua amplecti quia vult, gustareque mortem:
 Et quia *Mors* illi *claves*, sceptrumque reliquit:



E X.

(a) Ut Scriptura impleretur: Os non comminuetis ex eo.
 Joa. 19. v. 36. Exod. 12. v. 46.

(b) *Primogenitus ex mortuis* ad Coloff. 1. v. 18. *Primogenitus mortuorum*. Apoc. 1. v. 5.

EXCESSUS.

105

*Dicebant excessum ejus, quem completurus erat
in Jerusalem.*

Lucæ 9. v. 31.

CARMEN XXXVI.

HEu! Quianam tanta gemuit convulsa ruina
Undique totius tremefacti machina Mundi!
Quid tam atrata dies! Quid tam lugubribus umbris
Extinctus medio Sol supra in culmine celi est!
Luna procul nunc est: nec totum extinguere Solem
Luna potest, nec tam ambitiosam offundere noctem,
Quæ cælum, totumque involvat, & obruat Orbem.
(a) Templi vela, hominum nullis cogentibus, ipsa
Sponte indignantur, summoque a vertice ad ima
Stridorem, irasque ingeminant, & rupta dehiscunt! 10
Saxa etiam rumpuntur! Hiant revoluta sepulchra!
Apparent simulachra modis surgentia miris!
Succutitur fundo imo tellus! Omnia lugent
Immensum, interitumque Orbi, exitiumque minantur!
Sci-

*Obscuratus est Sol. Luc. 23. v. 45. Et facta hora sexta
tenebræ factæ sunt per totam terram. Marc. 15. v. 33.
(a) Et ecce velum templi scissum est in duas partes a summo
usque deorsum, & terra mota est, & petrae scissæ sunt.
Et monumenta aperta sunt. Matth. 27. v. 51. & 52.*

Scilicet indigna, & crudeli morte peremptus 15
 Exspirabat Homo DEUS. Et sensit, gemuitque,
 Auctoremque suum morientem exhorruit Orbis.

- Hiccine, quem spinis horrentem tempora circum,
 De clavis, de vulneribusque, & de trabe cerno
 (a) Pendentem, mediumque duos hinc inde latrones, 20
 Hiccine Homo DEUS est? Et quis committere tantum
 Ausus, vel potuit?
 Quam lacerum ah! quam triste, cruentatumque cadaver!
 Aspice diffusum totum exhaustumque cruorem!
 (b) Aspice vibices, plagasque & verbera: sputaque, 25
 Atque alapas in vultu ipso: & quæ vincula, funes
 Passim impresserunt vestigia multa cruenta!
 (c) Aspice distenta, exturbataque ab ossibus ossa!
 Obfignatos morte oculos, & sanguine multo
 Concretos! Etiam concretos sanguine crines: 30
 Imbutasque, & rorantes quoque sanguine spinas!
 (d) Et manum utramque, & utrumq. pedem grandi, atq. trabali
 Clavo confixos ad palum, & vulnere ruptos!
 Ruptum etiam pectus! Vulnus crudelius hoc est.

Po-

-
- (a) Crucifixerunt eum, & cum eo alios duos hinc, & hinc;
 medium autem Jesum. Joa. 19. v. 18.
 (b) A planta pedis usque ad verticem capitis non est in
 eo sanitas. Isa. 1. v. 6.
 (c) Dispersa sunt omnia ossa mea. Ps. 21. v. 15. Dinu-
 meraverunt omnia ossa mea. Ibid. v. 18.
 (d) Foderunt manus meas, & pedes meos. Ibid.

Postremum ediderat gemitum, exspiraverat; atra 35

Mors erat in vultu, palam erant vestigia mortis.

(a) Et tamen immanis tentavit lancea pectus,

Ultima scrutatum est ferrum penetralia cordis;

Siqua lateret ibi vitæ pars ulla superstes.

Ferrum crudele, & multo crudelius ipso 40

Clavorum ferro! Nihil o crudelius unquam!

Quis tibi nunc Mater Virgo afflictissima sensus,

Cum prope stans immota, DEUM, Gnatumque videres

Inter tormenta, atque inter ludibria, clavis

Infami affixum palo, & jam morte natantes 45

Defigentem oculos in te, & suspiria dantem

Postrema, & tandem claudentem lumina morte?

Ultra etiam mortem transossam cuspide pectus.

(b) Stabat. Perque genas mutæ lacrimæ, atque silentes

Ibant. Nec planctu, nec femineo ululatu

Obstrepit. Infandum, dirum, immensumque dolorem 50

Pectore conclusum, laniantem viscera; totum

Sustinuit, Materque, eademque tenerrima Virgo

Stabat, cum totus rueret, pectus iret & orbis.

Mira, ingens, & digna DEI constantia Matre!

O bene, quod video geminos & sanguine claros, 55

Et

(a) *Unus militum lancea latus ejus aperuit.* Ioan. 19.
vers. 34.

(b) *Stabant autem juxta crucem Jesu Mater ejus.* Ibid.
vers. 25.

Et pietate Viros accinctos tollere corpus
 De cruce! Jam scalas ambo subiere, crucemque?
 Evellunt spinas primum, sævamque coronam:
 Stillat adhuc multus renovato e vulnere sanguis.
 Percrepat, & gemitu, & repetitis ictibus instat 60
 Malleus, & crebra forceps vi annixa laborat
 Eruere intortos retrorsum a cuspide clavos:
 Hos jam tandem exemere, amplexuque cadaver
 Divinum stringunt, mœstissimaque oscula figunt.
 Fortunati ambo nimium! Qui sustinet orbem 65
 Sustinent. Ipsorum humeris, colloque recumbit.
 Heu! major, Virgo, major te pœna manebat!
 Illa quidem Gnati lacerum, & miserabile corpus
 Virgineo excepit gremio, complexaque, & hærens,
 Materno vultum vultu, atque os ore premebat. 70
 Pallida, & attonita ubertim, & sine murmure fufis
 Vulnera tergebat lacrimis, lacrimisque lavabat.
 Agnoscisne hos, Virgo, oculos, hæc ora, manusque?
 Filius hicne tuus, sobolesque æterna Parentis
 Divini, & cum Patre DEO Omnipotens DEUS ipse? 75
 (a) Heu! quam dissimilis, quantum mutatus ab illo,
 Cujus in aspectu noctesque, diesque trahebas!
 Cujus ad imperium Manes, & paruit ipsa
 Improbæ Mors: surda actutum patuere sepulchra,
 Red-

(a) Non est species ei, neque decor, & vidimus eum, &
 non erat aspectus, & desideravimus eum. Isa. 53. v. 2.

Redditaque amissæ viguere cadavera vitæ? 80

Hoc amor, hoc (mirum!) potuit, mortemque Deumque
Miscuit. En utrumque tibi! Ecce DEUM! Ecce cadaver!

(a) Mortuus est nostra infanda ut commissa piaret.

Mortuus, ut nostra ablueret peccata cruore;

Ne nos, qui meriti, nos qui peccavimus ipsi 85

Morte immortalī, æterno lueremus & igne.

Flere libet. Pro me extincto, extinctoque latronum

Supplicio; lacrimis saltem exsequialia solvam.

Ergone tu ferro ad palum? Et quis ego, ut morerere

Tu pro me sic? 90

(b) Audebo, & dicam: Mente excessisse videris,

Cum nos, cum me adeo ingratum tam perditē amasti,

Prodigus, ut velles divinam effundere vitam,

Et tam ignominiosa, & acerba occumbere morte.

Hic erat excessus *Solymis* complendus amoris, 95

Quem *Moses*, quemque *Elias* in vertice tecum

Montis, mussabant, mirabanturque vicissim.

Excessit DEUS: excessum complevit: amavit

Ad mortem, atque ultra. Spirant hæc vulnera amorem.

Hæret, & attonitum Carmen filet, ac filet orbis: 100

(c) Vos lacrymæ, & gemitus succedite....

SO.

(a) *Mortuus est pro peccatis nostris.* 1. ad Cor. 15. v. 3.

(b) *Judæis quidem scandalum, Gentibus autem stultitiam.*
1. ad Cor. 1. v. 23.

(c) *Plangent eum planctu quasi super unigenitum.* Zacch.
12. v. 10.

SOPOR EXCUSSUS.

Ego dormivi, & soporatus sum, & exsurrexi.

Pf. 3. v. 5.

CARMEN XXXVII.

ITe procul gemitus, procul hinc absistite luctus:
 Nam sopor ille fuit; non mors. Dormivit, & alte
 Sponte soporatus; mox jam surrexit IESUS.
Magdala, quid tumulo tu inconsolabilis hæres,
 Lugendo, & vix non moreris consumpta dolore?
 Quidve unguenta paras, interque cadavera demens
 (a) Quæris viventem? Nulla hic jam funera. Nullum
 Stringere quod possis flendo inter brachia corpus,
 Atque aloe, & mixta lacrimis perfundere myrrha:
 Spargere cui violas possis, & lilia circum,
 Et mœrentem hyacinthum, immortalesque amaranthos.
 Huc ades o! Vacuum sine corpore cerne sepulchrum.
 Crede oculis tu te ipsa tuis. Quem perdita luges
 Tantum, quem tantum suspiras, *Magdala*, vivit.
 Vivit, & ille tuus non est hic *Magdala*, IESUS.
 Rupit, si nescis, perrupit vincula mortis,
 Ceu posset facilem, placidumque abrumpere somnum.
 Nil

Maria autem stabat ad monumentum foris plorans. Joa.

20. v. 11.

(a) *Quid quæritis viventem cum mortuis. Luc. 24. v. 5.*

Nil vigilum excubiæ, miles nihil obstitit illi,
Nec lapidem immanem superimpofuisse sepulchro,
Quem nulli vectes, posset vis nulla movere. 20

Et poterat solo nutu ille revolvere saxum;
Noluit: intacto juvat illum exire sepulchro,
Integra ut exivit quondam de Virginis alvo.

Olim erat affinis Morti fopor; illa fopori
Fastu se extollens affinem se esse negabat. 25

Quippe recensebat crebros sine fine triumphos:

Tot populos, urbesque, & regna sepulta ruinis,

Tot, tantos, tamque excelsos, Regesque, Ducesque,

Qui fuerant quondam populorum terror, & Orbis;

Nunc cinis exiguus sunt, exiguæque favillæ: 30

Hic Jacet, hoc illis superest de Regibus unum.

Non ita Rex Regum. Morti concessit, obivit

Ille, sed illius super hæc sunt scripta sepulchro:

(a) *Surrexit jam, Non est hic Surrexit IESUS.*

Nunc primum affinis placidoque simillima somno 35

Mors fuit. Illa alios jam dedignata triumphos;

Immortalem etiam tandem vicisse canebat.

Vulnera vulneribus, tanto diffusa triumpho,

Congessit post mortem etiam, obstruxitque sepulchrum:

Jamque videbatur sibimet secura triumphi: 40

Et currus, & equos, atque aspernata quadrigas;

Alta triumphales, nigras superinduit alas,

Ten-

(a) *Surrexit, non est hic.* Marc. 16. v. 6.

Tentabatque superba ipsum conscendere cælum;
Atque ipsi, ut terris, cælo dominarier atrox.

Vah! Infanisti. Nescis, temeraria, nescis

45

Contra quem steteris. Nescis vicisse volentem

(a) Sponte sua vinci. Tua te victoria perdet.

(b) Tu quoque, *Mors*, moriere, crucique affixa trophæum
Augebis. Cælos dum *Mors* meditatur, & astra;

(c) De cruce descendit DEUS ille ad regna profunda, 50

Ad Manes, *Erebumque*, potestatesque tremendas

Aerias, quæ devictum, fessumque premebant

Crudeli imperio, & sceleratis legibus Orbem.

(d) Tunc autem trepidare metu, penitusque repostis

Abcondi tenebris. Conantibus edere contra

55

Cum clamore horrendum ululatum; faucibus hæsit

Vox retro, incœptus clamor frustratur hiantes.

(e) In genua, in vultus pronæ curvantur, adorant

Omnes Victorem attonitæ, totoque profundo

Contremuere cavæ, gemitumque dedere cavernæ. 60

At

(a) *Oblatus est, quia ipse voluit.* Isa. 63. v. 7.

(b) *Ero mors tua, o mors.* Ose. 13. v. 14. *Absorpta est mors in victoria. Ubi est mors victoria tua?* I. ad Cor. 15. v. 54. & 56.

(c) *Descendit primum ad inferiores partes terræ.* Ad Eph. 4. v. 9.

(d) *Infernus subter te conturbatus est in occursum adventus tui.* Isa. 14. v. 9.

(e) *Mibi flectetur omne genu.* Ad Rom. 13. v. 11. *Cælestium, terrestrium, & infernorum.* Ad Philip. 2. v. 10.

At Rex æthereas iterum subiturus ad auras,
 Pallidaque imperio effringens, tenebrosaue claustra,
 Et spolia, & tanto dignam Victore reducens
 Prædam, captivas dudum, dudumque gementes
 (a) Exemit vinclis animas, cœtusque verendos 65
 Patrum, laurigerosque choros, piaque agmina Vatum,
 Carmina qui, dictante DEO, divina loquuti,
 Venturum cecinere Orbi. Quin corpora multa
 (b) Sanctorum, in mutos cineres, per sæcla, redacta
 Stare iterum secum iussit, secumque venire, 70
 Confessumque sibi, & pulchros glomerare triumphos.
 Nec mora: quæ nuper cineres; jam plena vigoris,
 Plenaque jam vitæ, circumdata & undique luce
 Corpora erant. Ingens, vivum de Morte trophæum!
 Mortem ipsam Victor pavitantem, & multa gementem 75
 Ire catenatam ad currum, & post terga revinctam
 Jusserat, inque rotas, longa cervice reflexa
 Retrorsum, scabros, avidosque inlidere dentes.

Panduntur portæ: tenebrosa sub axe tonanti

Congemuit tellus, matutinisque volucrum 80

Cantibus affurgens Aurora, & roscidus unda

Lucifer Auroram antevolans comitantur euntem

Pars II.

H

Hinc,

(a) *Eduxit eos de tenebris, & umbra mortis, & vincula eorum dirupit. Ps. 106. v. 15. Expolians principatus, & potestates. Ad Coloss. 2. v. 5.*

(b) *Multa corpora Sanctorum, qui dormierant, surrexerunt. Matth. 27. v. 52.*

Hinc, atq. hinc: liquidum prorumpit in æthera Victor:
 Victor io! Bellator io! Tu vincere solus
 Mortem, tuque *Erebi* solus perrumpere claustra 85
 (a) Ferrea, & umbrarum æternos contundere veſtes.
 Solus tu Aſſertor, Vindexque es. Tu genus ultus
 Humanum, tu captivis, tu vincula collo
 (b) Eximis, & pigro, & tenebroſo carcere vinctos 90
 In diam lucem, in libertatem aſſeris almam.
 Vicisti; at te vicit Amor. Redivivus ab umbris
 Quæ tibi fecit Amor chariſſima vulnera ſervas,
 Vulneraque in corde, in manibus, revehiſque, tenesque;
 Vicit Amor; Victor Mortis nam victus Amore eſt.



 REX

- (a) *Contrivit portas æreas, & veſtes ferreos confregit.*
 Pf. 106. v. 16.
 (b) *Tu quoque in ſanguine teſtamenti tui emisisti vinctos*
tuos de lacu. Zach. 9. v. 11.

REX GLORIÆ.

*Attolite portas, principes vestras, & elevamini portæ
æternales, & introibit Rex Gloriæ.*

Ps. 23. v. 7.

CARMEN XXXVIII.

Immortalis erat, dignos jam nactus honores,
Deque triumphata repetitum Morte triumphum
Acturus JESUS: Rex debebatur Olympo.
Et tamen ille moras terris nectitque, trahitque,
Tanquam esset mortalis adhuc. Neque tædet amoris, 5
Nec meminisse piget, pro nobis vulnera, mortem,
Quidquid & infame est unquam, & crudele tulisse.
(a) Sæpe suis coram se sistit, seque videndum
(b) Exhibet, & palpanda manu sua vulnera porgit:
Atque manum in latus infinuandi, introque ferendi 10
(c) In plagas digitos (quanta indulgentia!) Thomæ
Quam temere imprudens optarat, facta potestas.
Deinde aliis, Peregrini habitu, dubitantibus ultro

H 2

Oc-

(a) *Per dies quadraginta apparens eis. Act. 1. v. 3.*

(b) *Videte manus meas, & pedes... palpate, & videte*
Luc. 24. v. 39.

(c) *Infer digitum tuum huc, & vide manus meas, &
affer manum tuam, & mitte in latus meum. Joa. 20.
vers. 27.*

Occurrens; percunctatur: Quæ caussa quietos
Exagitet? Quænam sic tristes cura remordet? 15

Audit narrantes de se, quæ passus iniqua
Nuper erat: fieri, & sic evenisse, necesse
Cuncta fuisse ait. Et simulans se longius ire;
Ire videbatur. Retinent, maneatque precantur,

(a) Coguntque. Agnoscunt dum panem frangit utrisque 20
De more; ac sese ex oculis subducit, abitque.

Mentita specie Agricolaë tibi, *Magdala*, coram

(b) Adstitit, &: Mulier, quid fles? quem quæris? Ut ille
Dissimulat percunctando! Tu perdita luctu,
Amenisque, ignotum censebas esse olitorem: 25

Urgebasque prece, & lacrimis, num forte tulisset
Illum? Tuque tuis humeris efferre parabas.

Quæ tantæ vires? Num tu asportare cadaver?

Ne dubita: tulit hic olitor quem quæris, habetque
Omnino secum, Jesumque abscondit, & ille 30

Ipsemet est. Audi, nam te vocat ille: *Maria*.

Jamque quater decies revoluto præpete cælum
Axe, diem nocti alternans iteraverat ortus,

Et

(a) Et aperti sunt oculi eorum, & cognoverunt eum: &
ipse evanuit ex oculis eorum. Luc. 24. v. 31.

(b) Dicit ei Jesus: Mulier quid ploras? Quem quæris?
Illa existimans quia hortulanus esset, dicit ei: Domi-
ne, si tu sustulisti eum, dicito mihi ubi posuisti eum,
ut & ego eum tollam. Dicit ei Jesus: *Maria*. Joa.
20. v. 15. & 16.

- Et fulgore novo, & solito formosior ibat
 Aureus, & medium Sol jam pulsabat Olympum; 35
- (a) Cum montem, prope *Bethaniam* (radicibus illa
 Hærebat) densæ dederant cui nomen olivæ,
 Conscendit jamjam in cælum ascensurus JESUS.
 Non fragor hic, aut horrifico stridore rotarum
 Flammigeræ e cælo lapsæ, aerivæ quadrigæ. 40
 Nullum vult circum se ire horroremve, metumve:
 Nulli hic quos vinctos ad currum duceret hostes.
- (b) Ipse sua innixus virtute (videntibus illis;
 Qui fidi adstabant comites cum Virgine Matre)
 Sese magnifice sublimis in aera tollens, 45
 Dulcique, ac placido circum undique lumine cinctus
 Provehitur fursum. Qualis vada nota *Caystri*
 Linquens; se pedetentim effert, atque ardua blande
 Nubila tranat *Olor*, niveas neque commovet alas.
 I decus, i nostrum: excelsi ad fastigia cæli 50
- (c) Exaltare: sede a dextris Patris Omnipotentis.
 Filius, atque hæres voluisti tu quoque bello
 Vincere; vicisti. I Victor, conscende, triumphæ,
 (d) Quæque manu meruisti etiam cape debita regna.

H 3

Ibat

-
- (a) *A monte qui vocatur Oliveti. Act. i. v. 12.*
 (b) *Videntibus illis elevatus est. Act. i. v. 9. Amictus
 lumine, sicut vestimento. Ps. 103. v. 2.*
 (c) *Exaltare Domine in virtute tua. Ps. 20. v. ult. Se-
 de a dextris meis. Ps. 109. v. 1. & ad Hebr. i. i. 13.*
 (d) *Quis est iste Rex gloriæ? Dominus fortis, & potens.*
 Do-

Ibat jam; sed enim cui postremo institit ille 55

(a) Tunc sensit, nunc fervat adhuc vestigia saxum.

Fortunata filex! ergo tua tuta manebunt

Munera, nec geminanda olim pia furta nocebunt:

Nec cælo prohiberi unquam, nec fornice tecti 60

Includi pati: quasi & confurgere velles,

Molirique viam fursum, quaque ivit, & ire

Tu quoque, & usque sequi quæ fers vestigia JESU.

Surgenti collesque cavi, montesque profundi

Demittere caput, pictosque repente tapetas 65

Explicuere, boant plausu, fremituque resultant.

Aer ut venientem aspexit, sternitur ultro,

Alternansque vices, subtus refluitque, fluitque

Panchæis madidas perfusus odoribus alas.

Tum nubem jubet ire, thronumque effingere Regi 70

Umbriferum: præpes volat illa, & candida pennas

(b) Expandens, varieque interlita murice, & auro,

Provocat Auroram, formosam despicit Irim,

Ardentem magni aspernatur lampada Solis.

Interea pandi, totumque occurrere cælum 75

(a) Ob-

*Dominus potens in prælio... Dominus virtutum ipse est
Rex gloriæ. Ps. 23. v. 8. & 10.*

(a) Vide Bened. XIV. in festo Ascen.

(b) *Nubes suscepit eum. Act. 1. v. 9. Qui ponis nubem
ascensum tuum, qui ambulas super pennas ventorum.*
Ps. 103. v. 3.

- (a) Obviam, & altifono Aligeri clangore tubarum
Victorem excipere, & cantu, fidibusque canoris
Acclamare. Illum mox ut videre propinquum;
(b) Procumbunt humiles coram, Regemque fatentur
Esse suum, Regem magno clamore salutant, 80
Pronique in vultus omnes illum Angeli adorant.
Tum Patrum veneranda manus, sanctusque senatus
In libertatem, divino vindice, ab umbris
Infernis nuper superas adductus in auras,
Immenso rumpunt plausus, & carmina cantant, 85
Quæ sceptro insignis Vates, citharaque præibat:
Vos o cælorum vigiles, Custodia sancta,
Hactenus obstructas aperite, & pandite portas.
Ecce triumphalis Rex vester, millia secum
(c) Haud pridem captiva, magis captiva reducens. 90
(d) Ipse suo ascendit conspersus sanguine Victor.

H 4

(a) San-

- (a) *Ascendit Deus in jubilo, & Dominus in voce tubæ.*
Ps. 46.
(b) *Profectus in cælum subjectis sibi Angelis, & Potestantibus, & virtutibus.* i. Petr. 3. v. ult. *Adorent eum omnes Angeli ejus.* Ps. 96. v. 8. & ad Hebr. 2. v. 6.
(c) *Ascendens in altum captivam duxit captivitatem.* Ad Ephes. 4. v. 8.
(d) *Vestitus erat veste aspersa sanguine.* Apoc. 19. vers. 13.

- (a) Sanguine qui Regem tenebrarum, & regna profunda
 Debellavit, & æternas, arctasque catenas
 Comminuit, victisq; viam patefecit Olympi:
 Pandite jam, vestrasque attollite cardine portas.
 Hunc iterant illi pæana, aliosque subinde, 95
 Humano includi nequeunt qui carmine cantus.
 Qui Pater humani generis, nos perdidit omnes,
 Ibat *Adam*, attonito similis, genibusque volutus
 Vulneribus pedum inhærebat: non inde moveri,
 Non inde avelli poterat; sed flebat inhærens 100
 Osculo, & effuso crescebant gaudia fletu:
 Et quamquam meminit morfu uno, seque, suosque,
 Et genus horrenda humanum involvisse ruina;
 Audet, &: O, inquit, felix, o culpa beata,
 Quæ tam divino meruit sic vindice tolli! 105
- (b) Meme en qui feci. Quorsum tu vulnera portas?
 Adsum qui merui: tua tu in me vulnera transfer.
 Sed quis ego? Pretiosa tibi tua vulnera serva:
- (c) Esse necesse tua est, tanta ut mea crimina tollant:
 Hæc ille: & longo processerat ordine pompa 110
 Augu.

- (a) *Eripuit nos de potestate tenebrarum, & transtulit in regnum filii dilectionis sue. Ad Coloss. 1. v. 13.*
- (b) *Quid sunt plagæ istæ in medio manuum tuarum? Zach. 13. v. 6.*
- (c) *Sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes vivificabuntur. 1. ad Cor. 15. v. 25.*

Augusta, & cælum jam tandem intraverat agmen:
Illam nempe urbem sanctam, quo tendere nifu
(a) Non vox, non oculi, non ipsa silentia possunt.



S A

(a) *Oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit quæ præparavit Deus his qui diligunt illum. I. ad Cor. 2. v. 6.*

SACERDOS:

*Tu es Sacerdos in æternum secundum ordinem
Melchisedech.*

Pf. 109. v. 4.

Ad Hebr. 6. v. 6. & 7. v. 17.

CARMEN XXXIX.

- (a) **C**onstabilita salus nostra est: confedit, habemus
Pontificem cælo excelso, a dextrisq. sedentem
Patris. Discissum velum est, quo *Sancta* latebant
Sanctorum, patuitque, adytum: nobisque præivit,
(b) Explicuitque viam, sedemque, locumque paravit, 5
Qui prior intravit magnus, summusque Sacerdos.
Restituit postliminio qui nuper eramus
Nativa generis macula, pœnaque Parentum;
Perpetuo exilio ejecti, cæloque repulsi.
Etsi est ille Deus, Divini & Patris imago; 10
Submitti tamen, atque humano corpore tectus
(c) Patre minor dici voluit, Patrique subesse.
Sin minus haud poterat pro nobis munere fungi

Pon-

-
- (a) *Talem habemus Pontificem, qui confedit in dextera se-
dis magnitudinis in cælis. ad Hebr. 8. v. 1. Introivit semel
in sancta, æterna redemptione inventa, ad Hebr. 9. v. 12.*
(b) *Præcursor pro nobis introivit Jesus. ad Hebr. 6. v.
ult. Vado parare vobis locum. Joa. 14. v. 2.*
(c) *Pater major me est. Ibid. v. 28.*

Pontificis, supplexque Deum implorare precando.

Consimilis nobis factus, tanquam nihil esset 15

Præquam nos: nihil erubuit (dignatio mira!)

(a) Dicere nos *Fratres*, & quod plus, dicere *Amicos*:

Atque ample officium, nomenque hoc implet utrunque:

Vult adeo tanquam *Sponsor*, fratrumque *Sacerdos*

(b) Ante Patrem fisti, causamque orare, palamque 20

Pro nobis medius Patris interponier iræ.

Sanctorum exemplar cum sit, Sanctusque perinde

(c) Ac Deus (horresco reputans) sibi crimina nostra

(d) Adscribi est passus, neque detrectavit haberi 25

Ut sua. Peccatum qui nullum noverat, ultro

Fit reus: & scelerum nostrorum pondere onustus,

(e) Angitur, obruitur, consternaturque pudore.

Hinc Pater, & medium hinc homines urgentq; premuntq;

(a) Vin-

(a) Non confunditur fratres eos vocare. ad Heb. 2. v. 11.

Vos autem dixi *Amicos*. Joa. 15. v. 15.

(b) Ut appareat nunc vultui Dei pro nobis. ad Hebr. 9.

v. 24. Mediator Dei & hominum Christus Jesus. 1. ad

Tim. 2. v. 5. Interpellat pro nobis. ad Rom. 8. v.

34. & Jer. 18. v. 20.

(c) Quia in ipso habitat omnis plenitudo divinitatis cor-
poraliter. ad Col. 2. v. 9.

(d) Posuit Dominus in eo iniquitatem omnium nostrum.

Isa. 53. v. 6. Longe a salute mea verba delictorum

meorum. Ps. 21. v. 1.

(e) Anxiatus est super me spiritus meus. Ps. 142. v. 4.

Operuit confusio faciem meam. Ps. 68. v. 8.

- (a) Vindictam exposcit justam Pater, ac sibi reddi
 Quos defraudavit, quos crimen ademit honores. 30
 Contra homines planctu mœsti, gemituque precantes,
 Ignosci tandem poscunt sibi: seque tuentur
- (b) Sponsore, objiciuntque illum, solumque relinquunt.
 Quid faciat? nunquid ritus, moresque sacrorum
 Antiquos repetens, profuso sanguine adoret 35
 Agnorum Dominum? taurosve, aut immolet hircos
 Ante aras? Quorsum vero hæc? Num mandere carnes
- (c) Taurorum Dominus? Caprorum aut sanguine pasci?
 (d) Infirma hæc fuerant, & egena elementa, figura,
 Umbra futurorum. De se, nihil illa juvabant, 40
 (e) Nec poterant placuisse Deo, aut mortalibus ægris
 (f) Porgere opem, nostrisque malis, morbisque mederi.
 Sed tamen hic opus est aliquam intercedere mortem:
 Sanguine placandus Pater est. Hoc illa monebant
 Quæ

- (a) *Ait Dominus Vindicabor de inimicis meis.* Isa. I. v. 24. *Ubi est honor meus?* Malach. I. v. 6.
- (b) *Respice in faciem Christi tui.* Ps. 83. v. 10. *Torcular calcavi solus.* Isa. 63. v. 3.
- (c) *Nunquid manducabo carnes taurorum; aut sanguinem hircorum potabo?* Ps. 43. v. 9.
- (d) *Infirma, & egena elementa.* ad Gal. 4. v. 9. *Umbra habens lex futurorum bonorum.* ad Heb. 10. v. 1.
- (e) *Nec placida sunt tibi quæ secundum legem offeruntur.* Ibid. v. 8.
- (f) *Impossibile enim est sanguine taurorum, & hircorum auferri peccata.* Ibid. v. 4.

- Quæ dedit *Hebræis* solennia legifer Heros. 45
 Omnino huc respectabat quotacunque cadebat
 Victima, & effuso tingebat sanguine cultros:
 Huc etiam quod & aspergi, infundique cruore
 (a) Cuncta jubebantur: neque sine sanguine tergi
 Utcunque admittas maculas lex illa finebat. 50
 Esto hoc. At quænam fatis aut succurrere lapsis
 Humanis? Aut quæ tandem, quæ victima tanta,
 Propitiare Deum, parque exæquare valore,
 Ac reparare queat Divini Patris honores?
 Filius. Hoc equidem præsignificaverat olim 55
 (b) Qui primus Pater *Isacidum* præ se sibi carum
 Unigenam, strue lignorum alti in vertice montis
 (c) Subtus composita, ipse sua jugulare tremante
 Dexterâ, & ut jussus, Domino mactare parabat.
Isac vero ultro gladium, mortemque subibat, 60
 (d) Lignaue fert humeris, mera rursus imago futuri.
 Sic nos dilexit Pater, ut qui fœdus iniret,
 (a) Uni-

-
- (a) Omnia pene in Sanguine secundum legem mundantur;
 & sine Sanguinis effusione non fit remissio. ad Hebr.
 9. v. 21. & 22.
 (b) Abraham pater vester exultavit ut videret diem meum,
 vidit, & gavisus est. Joa. 8. v. 56.
 (c) Gen. 22. v. 9. & 10.
 (d) Tulit quoque ligna holocausti, & imposuit super Isaac
 filium suum, Ibid. v. 6.

- (a) Unigenam daret, ac mortem tolerare jubere:
 Una salus miseris erat hæc, & reddere vitam
 Mors sola hæc poterat: demta hac, spes nulla manebat. 65
 Filius interea, qui victima, quique Sacerdos
 Idem, mire ardet Divini jussa Parentis
 Exsequi, & ultra etiam ferri, pretiumque salutem
- (b) Humanam exundans dare, & exsuperare medendo.
 Nonvult propterea facili, neque simplice fungi 70
 Morte, & inhumanam magis, atrocemque præoptans;
 Vult inimicorum invidiam, rabiemque furentum
 Excipere, atque suo large exsaturare cruore:
 Carnificumque rapi manibus, truncoque cruentus
 Pendens, exspirare animam, exhalareque vitam. 75
 Hoc inter Patrem divino, interque gementes
- (c) Mortales, pacis sancitum est sanguine foedus,
 (d) Extinctæque inimicitiae, prorsusque peremtæ.
 Et neque vult harum posthac meminisse: profunda;
 (e) Grataque placatum subiere obliviam Patrem. 80
 (a) Nos-

- (a) *Proprio Filio suo non pepercit; sed pro nobis omnibus tradidit illum. ad Rom. 8. v. 32. Sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio. Joa. 14. v. ult.*
- (b) *Copiosa apud eum redemptio. Ps. 129. v. 7.*
- (c) *Pacificans per Sanguinem crucis ejus sive quæ in terris, sive quæ in cælis sunt. ad Coloss. 1. v. 20.*
- (d) *Interficiens inimicitias in semetipso. ad Ephes. 2. vers. 16.*
- (e) *Et peccatorum, & iniquitatum eorum jam non recordabor amplius. ad Hebr. 10. v. 17.*

(a) Nosque cohæredes moriens, proprioque cruore
Filius instituit, testamentoque reliquit.

Anteit ipse, suæque volens proludere morti,
Qua tradendus erat nocte ipsa, antistat, & ultro
Semet sacrificat, quo ritu, atque ordine rerum, 85

(b) Aspiciens huc, pane Deo, vinoque litabat
Melchisedech, Rex idem hominum, excelsiq. Sacerdos.

(c) Dicitur hic (quod mirandum) sine matre fuisse,
Ac sine patre; illum sic jam clarissime adumbrans,
Qui sine matre fuit soboles altissima Patris, 90
Et sine patre fuit Soboles castissima Matris.

En cur *Thariades* magnus Pater ipse, minorem

(d) Se tamen agnorit, decimasque pependerit ultro
Melchisedecho, illum venerans, credensque daturum;
Se super extenta, cælestia munera dextra. 95
Quippe agnoscebat vel tunc in imagine Christum

Pon.

(a) *Melioris testamenti sponsor factus est Jesus . ad Heb. 7. v. 22. Ut justificati gratia ipsius , hæredes simus , ad Tit. 3. v. 7.*

(b) *Melchisedech Rex Salem proferens panem , & vinum ; erat enim Sacerdos Dei altissimi . Gen. 14. v. 18.*

(c) *Sine patre , sine matre , sine genealogia . . . assimilatus antem Filio Dei . ad Heb. 7. v. 3.*

(d) *Intuemini autem quantus sit hic , cui & decimas dedit de præcipuis Abraham Patriarcha . Ibid. v. 4. Benedixit ei . Gen. 14. v. 19. Sine ulla autem contradictione quod minus est a meliore benedicitur . ad Heb. 7. v. 7.*

Pontificem magnum, qui nunc sub imagine panis,
 Hostia digna Deo est, & sacrificatur ad aras,
 (a) Quacunque exoriens, moriensque, & utrosque recurrens
 Antiquumque, novumque alium Sol aspicit Orbes. 100
 Absunt carnifices hinc, flagitiumque, nefasque
 Omne, cruentataeque manus; at victima prorsus
 Est eadem, libanda Deo, absumendaque, quodam
 Nunc etiam interitu, quodamque imitamine mortis
 Pro nobis obitæ. Nam verba ab Sanguine corpus 105
 Abjungunt, dirimuntque sono quæ sunt simul una,
 Ut mortem memorent. Immo qui adstabat, eratque
 Sub panis specie præsens; ibi vivere cessat,
 Cum consumpta fuit, superest neque panis imago.
 Sic mortis meminisse suæ delectat Amantem, 110
 Sæpeque pro nobis fieri hostia; sit licet usque
 (b) Vivens, ac summus cælo, æternusque Sacerdos.

SPON-

-
- (a) *Ab ortu enim Solis usque ad occasum ... & in omni loco sacrificatur, & offertur nomini meo oblatio munda. Malach. I. v. II.*
- (b) *Semper vivens ad interpellandum pro nobis. ad Heb. 7. v. 25. sempiternum habet Sacerdotium. Ibid. v. 24.*

S P O N S U S.

Venerunt nuptiæ Agni, & uxor ejus præparavit se.

Apoc. 19. v. 7.

C A R M E N X L.

Nunc ego cælitibus vellem inferi, & ore profari
 Non humano equidem; sed quo sublime canentes
 Aligeri, Sponsum citharis, Agnumque sequuntur.
 Argumentum ingens, & inenarrabile mentem,
 Omniaque humana exsuperat, cælestia poscit. 5
 Non tamen interea tu, divinissime Sponse,
 Despicias, aut humanæ aspernabere vocis
 Munera, qui non cælituum, sed fœdera mavis
 (a) Nostra, neque Aligerum stirpem, sobolemque beatam;
 Sed nostram thalamo placuit tibi jungere gentem. 10
 Balbutire igitur sine me hæc, patienter & audi
 Si minus apta tibi, si te non digna loquamur;
 Quando hæc culpa tua est, qui nos sine limite amasti:
 Atque ea fecisti divino impulsus amore,
 Quæ neque præpetibus quæ gens super æthera senis 15
 Tendit iter pennis queat unquam æquare canendo,
 Aut tacite rapida vi alarum æquare volando.

Pars II.

I

Quid

(a) Nusquam enim Angelos apprehendit, sed semen Abra-
 he apprehendit. Ad Hebr. 2. v. 26.

Quid nos? quæ dictavit Amor (dabis id quoque Amori)
 Qualiacumque feres, quoniam nil possumus ultra:
 Vel præi, & ipse mihi quæ cantem suggere ad aurem. 20

Ægra erat, & mœsta, & moribunda jacebat Adami
 Progenies. Pater ipse manu, quo tristior esset
 Mors, mortem excivit, lethaleque vulnus ad ima
 Intulit. Extemplo illa almo spoliata decore,
 Quem Deus indiderat, quo, cælo pulchrior ibat: 25
 Viribus attenuata etiam, & caligine multa
 Circumfusa oculis, intestinoque tumultu

(a) Turbida, dissociata sibi, atque ignara quietis,
 Anxiaque, & mire macilenta, & squalida vultu,
 Nil nisi funus erat, nisi victima debita morti. 30

Et tamen hanc sic afflictam miseratus ab alto
 Progeniem Æterni Genitus, summoque Parenti
 Par, sibi delegit Sponsam, aspexitque benigne:
 Et quam pertulerat magnam reparare ruinam,
 (b) (Multæ opus impensæ, & multum, ingentemq. laborem 35
 Sponso allaturum) moribundam & reddere vitæ,

(a) Ab-

(a) *Video aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ.* Ad Rom. 7. v. 23.

(b) *Empti enim estis pretio magno. I. ad Cor. 6. v. ult. Non corruptibilibus auro vel argento redempti estis ... sed pretioso Sanguine quasi agni immaculati. I. Pet. 1. v. 18. & 19. Sub arbore malo suscitavi te. Cant. 8. v. 5.*

(a) Absumptumque instaurare, atque augere decorem,
Connubisque arcto voluit sibi foedere jungi.

Fama est: id simul ac Superis innotuit; omnes
Attonitorum instar, primo obstupuisse silentes. 40

Mox autem plerosque genu, vultuque profunde
Supplice adorasse, ac solvisse libenter honores
Divinos jam tum Sponsæ, plausumque dedisse
Immensum, quem vix cæli capere atria possent.
Dissensisse alios tamen, obsequiumque negasse 45

Pennatos forma juvenes, fastuque superbos:
Conclamasseque ad arma, atque auctorasse maniplos
Seditioforum, ac bellum attentasse nefandum

In Patris Unigenam Sponsum, Sponsamque futuram.
Sed fama est etiam famæ huic contraria: nulli 50
Cælicolum arcanum hoc ingens patuisse, nec ulli
Compertum dum, cum cælo miscere tumultus
Conjuratæ aufæ, profligatæque phalanges.

Et fama hæc propior vero est, cui nescia falli

(b) Adstipulantur enim divina oracula, faventque: 55

Arcanum siquidem hoc ajunt multumque diuque
Delituisse, DEI procul alta mente repostum.

I 2

Sed

(a) *Concupiscet Rex decorem tuum.* Ps. 44. v. 12.

(b) *Dispensatio Sacramenti absconditi a sæculis in Deo...
ut innotescat Principatibus, & Potestatibus in cælesti-
bus per Ecclesiam multiformis Sapientia Dei.* Ad Ephes.
3. v. 9. & 10. *Mysterium, quod absconditum fuit a
sæculis, & generationibus.* Ad Coloss. 1. v. 26.

Sed tamen ipsi illi miseram qui vulnere prolem

(a) Straverat, obscure spes hæc est magna Parenti
Indita, cum scelus horrescens; quæ fecerat ipse 60
Imprudens, flebat mœrens mox funera Natæ.
Ast ut tanta capi poterat vix pectore; sæpe
Confirmanda fuit, spesque hæc iteranda salutis.
Propterea hanc uno vates concorditer ore

(b) Omnes, hanc itidem tantam spem magna fovebant 65
Portenta, & variæ, varioque colore figuræ.
Quæ longo post intervallo deinde futura;
Non secus ac transacta forent, Oracla canebant.

Ergo ut facta fides, vulgataque fama per orbem;
Pronubus æthereæ celer est tum missus ab arce 70
Nuntius, & mora nulla, simul delapsus ab alto

(c) Sponsus, & egressus summi de vertice cæli,
Virgineo exceptus thalamo est: inibique recumbens;
Virgineoque iterum, sanctoque, & cælibe nexu,
Atque infinito Sponsam obligat, arctat amore: 75

(a) Sub-

(a) *Inimicitias ponam inter te & mulierem, & semen tuum, & semen illius: ipsa conteret caput tuum. Gen. 3. v. 15. Hæc illum, qui primus formatus est a Deo pater orbis terrarum... custodivit, & eduxit illum a delicto suo. Sap. 10. v. 1. & 2.*

(b) *Et incipiens a Moyse, & omnibus Prophetis interpretabatur illis in omnibus Scripturis quæ de ipso erant. Luc. 24. v. 27. Omnia in figura contingebant illis. I. ad Cor. 10. v. 11.*

(c) *A summo cælo egressio ejus, Ps. 18. v. 7.*

- (a) Subjicit & lævam capiti, dextraque volentem
 Adstringit, nunquam solvendo postea vinclo:
 Milleque blanditias meditatur, & ingerit auri.
 Quidquid in humanis dulce est, & suave, & amoris
 Plenius, ingeminat, resonatque uxorius, ore 80
 Arcano inclufit *Salomon* quæ carmina cantu.
- (b) Quam tu pulchra es amica mea, & tota undiq. pulchra,
 Et speciosa! in deliciis charissima tu mi!
- (c) Labra tua instar coccineæ, instar murice tinctæ
 Vittæ: instarque ovium, nuper quæ fonte lavabant, 85
 Sunt tibi candiduli, densique æquo ordine dentes.
- (d) Nectare apum gratum magis, *Hyblæoque* liquore
 Mel tibi distillat labiis, lac ore redundat.
 Quacumque ingrederis, tactu quos vestibus indis,
 Ambrosiæ circum, spiras & thuris odores. 90

I 3

Nil

- (a) *Læva ejus sub capite meo, & dextera illius ample-
 xabitur me. Cant. 8. v. 3.*
- (b) *Quam pulchra es amica mea, quam pulchra es! Cant.
 4. v. 1. Tota pulchra es amica mea. Ib. v. 7. Quam
 pulchra es, & quam decora charissima in deliciis.
 Cant. 7. v. 6.*
- (c) *Sicut vitta coccinea labia tua. Ibid. v. 3. Dentes tui
 sicut greges tonsarum, quæ afeenderunt de lavacro.
 Ibid. v. 2.*
- (d) *Favus distillans labia tua, mel, & lac sub lingua
 tua: & odor vestimentorum tuorum sicut odor thuris.
 Hortus conclusus soror mea sponsa, Cant. 4. v. 11. & 12.*

Nil tam suave sinu quidquam gestaverit hortus.

(a) Statura ut palma affurgis: collum eminet alte,
Turritumque imitatur ebur candore, nitore.

(b) Uno oculorum equidem, uno & rursus crine tuorum
Non medicanda meo fixisti vulnera cordi. 95

(c) Ah! diverte oculos a me jam, alioque revolve:
Namque coegerunt illi me excedere mente.

Talia voce refert, humano & more loquutus,
Sic Sponsæ Sponsus blanditur: terque, quaterque

(d) Et *Sponsam* vocat, & rursus vocat ille *Sororem*. 100
Usque adeo Sponsæ est, nostrique per omnia factus

(e) Confimilis! Sic ille oculos, sic ora, manusque,
Sic Immortalis mortalia cuncta ferebat

(f) Præ se! Invisibilis potuit jam deinde videri,
Tractarique manu, tangique & frigore, & æstu, 105
(a) At-

(a) *Statura tua assimilata est palmæ. Cant. 7. v. 7. Col-
lum tuum sicut turris eburnea. Ibid. v. 4.*

(b) *Vulnerasti cor meum in uno oculorum tuorum, & in
uno crine colli tui. Cant. 4. v. 9.*

(c) *Averte oculos tuos a me, quia ipsi me avolare fece-
runt. Cant. 6. v. 4.*

(d) *Soror mea Sponsa. Cant. 4. v. 9. & 10. & 12.*

(e) *In similitudinem hominum factus, & habitu inventus
ut homo. Ad Philip. 2. v. 7.*

(f) *In terris visus est, & cum hominibus conversatus est.
Bar. 3. v. ult. Quod perspeximus, & manus nostræ
contrectaverunt de verbo vitæ. 1. Joa. 1. v. 1.*

- (a) Atque fatigari, sitiensque exposcere lymphas:
 Et cibi egere, instar nostri, atque accumbere mensis:
 Moreque nostro, oculos etiam submittere somno
 Divinos. Tandem, nequid mortale deesset,
 (b) Mortuus est: Animam, Corpus divisit utrinque 110
 Falce sua Mors. At Sponsi connubia sancta,
 Vinculaque, & nexus, & fœdera rumpere amoris
 (c) Haud potuit Mors ipsa quidem: mansere, perinde
 Ac fuerant, innexa arcte, Sponsamque nec ipsa
 Morte ab se est dirimi passus, neque morte revelli. 115
 Nec vero æthereas iterum ascensurus ad arces,
 Intervallo aliquo Sponsam abstrahit, aut jubet ire
 (d) Post se. Majestate pari conscendit, & ultra
 Culmina, stellantisque ultra fastigia Olympi
 Sublimis, suffulta humeris, pennisque Cherubin, 120
 Ad Patris affudit dextram, regnatque Supremo

I 4

Cum

- (a) *Fatigatus... Sedebat... Da mihi bibere.* Joa. 4. v. 6. & 7. *Venit Filius hominis manducans, & bibens.* Luc. 7. v. 34. *Ipse vero dormiebat.* Matth. 8. v. 24.
 (b) *Christus mortuus est.* 1. ad Cor. 15. v. 3. *Emisit spiritum.* Matth. 27. v. 50.
 (c) *Fasciculus myrrhæ dilectus meus mihi, inter ubera mea commorabitur.* Cant. 1. v. 12.
 (d) *Quæ est ista, quæ ascendit de deserto deliciis affluens; innixa super dilectum suum.* Cant. 8. v. 5. *Astitit Regina a dextris tuis in vestitu deaurato circumdata varietate.* Ps. 44. v. 1.

Cum Sponso imperio, folioque recumbit eodem,
Regifico superinduta, ac circumdata cultu.

Tu quoque, Sancta Sion, tibi Sponsæ accinge paratus;

(a) Tu quoque Sponsa fide Sponso es: procul abjice luctus: 125

(b) Excute jam tandem mœrorem, exporrige frontem:
Solveque captivo pendentia vincula collo.

(c) Surge age, neu mœstis te tu jam deinde tenebris
Occule. Lux Domini super in te effusa refulsit:

Proripe te, præferque manu, portendeque lumen, 130

Quod Populi, Gentesque omnes, Regesque sequantur.

(d) Volve, revolve tuos oculos circum undique quantus
Undique concursus fiat, circumspice. At isti

Venerunt omnes ultro tibi: & en tua proles

Sunt hi, tuque Parens, Genitrixque eris omnibus una. 135

(e) Lætare o! sterilis quondam, infœcundaque, & orba
So-

(a) *Elegit Dominus Sion. Ps. 131. v. 13. Sponsabo te
mibi in fide. Oseæ 2. v. 20.*

(b) *Excute de pulvere, consurge: sede Jerusalem, solve
vincula colli tui captiva filia Sion. Isa. 52. v. 2.*

(c) *Surge, illuminare Jerusalem: quia venit lumen tuum,
& gloria Domini super te orta est. Et ambulabunt gen-
tes in lumine tuo, & reges in splendore ortus tui:*

(d) *Leva in circuitu oculos tuos, & vide: omnes isti
congregati sunt venerunt tibi: filij tui de longe ve-
nient, & filiae tuae de latere surgent. Isa. 60. v. 1. &
3. & 4.*

(e) *Letare sterilis... erumpe, & clama... quia multi fi-
lij*

Sola domo mœrens vacua; nunc jam pia Mater
Confertam sobolem, Sanctorumque agmina ducens.

Haud totidem illuni surgunt radiantia nocte

(a) Sidera, quot video excelsa procedere pompa 140
Millia Sanctorum. Qui sunt hi, qui agmina ducunt
Bis feni numero? Pedibus talaria nectunt,

(b) Vincuntque & nubes, zephyrosque, & fulmina cursu;
Et resona vincunt, superantque tonitrua voce.

Aspice dein, neque enim fas est numerare, sequentes 145
Heroas, immortalis qui tempora cingunt

Lauro, quique suo alte imbutas sanguine palmas
Præcellas manibus gestant, eaque arma cruenta,

Queis laceri, Augusto mortem occubuerunt triumpho.

Succedunt his innumeri, quibus aurea pendens 150
Vertice, per canos demittitur infusa crines.

Hi sunt Pastores magni; virtuteque fulti

Præcedunt, ducuntque gregem, pascuntque, reguntque?

Deinde Sacerdotum sequitur chorus almus: & ipsi

Pastorum vice funguntur, partemque laboris 155

Sortiti; erudiunt Populos, & mystica Sponsi

Do-

*lij desertæ magis quam ejus quæ habet virum. Ad
Gal. 4. v. 47. & Isa. 54. v. 1.*

(a) *Suspice celum, & numera stellas si potes... sic erit
semen tuum. Gen. 15. v. 5.*

(b) *Qui sunt hi, qui ut nubes volant? Isa. 6. v. 8. In
omnem terram exiit sonus eorum, & in fines orbis
terræ verba eorum, Ps. 18. v. 5. & ad Rom. 10. v. 18.*

Dona ferunt, ac thura adolent, & carmina cantant.
 His intermixti incedunt qui lampada dextris
 Desuper immisso fulgentem lumine monstrant,
 Et sparsas circum tenebras terrentque, fugantque: 160
 Ostenduntque viam ignaris, quæ ducit ad astra
 Angustam, & clamant alte, errantesque reducunt.
 Ecce autem major, majorque frequentia circum
 Sanctorum! cælo hos credas, non ducere vitam
 Mortalem terris: adeo mortalia cuncta 165
 Despiciunt, ac mente Deum, cælumque repossunt.
 Mire disparilis vita est: spelæa ferarum,
 Speluncasque habitant illi, nemorumque recessus
 Sepositos magis: hi communi tramite, vitam
 Urbibus in medijs degunt, portantque coronam 170
 Interdum, sceptrumque manu; sed corde, perinde
 (a) Ac illi, hæc aspernantur, seseque coercent
 Assidue, pariterque crucem amplectuntur, amantque:
 Crux illis, quoniam Sponsi est, est sola voluptas.
 (b) En quot eunt forma egregiæ, innuptæque puellæ, 175
 Virgineique chori! Bellum cum carne gerendum
 Suscipiunt, bello & vincunt, commixtaque palmis
 Prætendunt manibus, nectuntque & lilia fronti:
 Et

-
- (c) *Omnia detrimentum feci, & arbitror ut stercora, ut Christum lucrifaciam. Ad Ppilip. 3. v. 8.*
 (b) *Adolescentulæ dilexerunt te.... curremus in odorem unguentorum tuorum. Cant. 1. v. 2. & 3.*

Et quem divinum de vertice fundit odorem
 Sponsus odorantes, properant, avideque sequuntur. 180
 Adjungunt sese his comites gravitate verendæ
 Matronæ, quæ sancte olim socialia jura,
 Sanctius & vidui fervant divortia lecti.
 Defixæ cælo cælestia pabula mente
 Volvunt: & densa miserorum, inopumque corona 185
 Stipatæ, cunctis Matres se munere præstant.
 Accedunt itidem, quas cæcus, & improbus olim
 Illaqueavit Amor; sed enim fregere catenas
 Indignabundæ, atque infandam pectore pestem
 Amolitæ; ab sese ipsæ exegere cruentas 190
 Peccati pœnas, longoque cupidinis æstus
 (a) Fletu extinxerunt. Mirum est quam castus adurat
 Fervor! divinus quantus successerit ardor!
 His vero, his tandem tu Mater es omnibus una:
 Nec tu jam poteris prolem enumerare tuorum. 195
 Concipe quam poteris spem magnam; spem tamen ultra
 Advenient inopina tibi, insperataque surgent
 Implebuntque tuum Matris nova gaudia pectus.
 Namque mari & spatio immenso procul usque remotas,
 Et longe orbe alio positas, (ubi posse negabant 200
 Mortales habitare, ubi cuncta ardere putabant,
 Toræ

(a) *Mulier in civitate peccatrix... lacrimis cœpit rigare
 pedes ejus. Luc. 7. v. 37. & 38. Remittuntur ei pec-
 cata multa, quoniam dilexit multum. Ibid. v. 47.*

Torrida propterea male credita, dictaque *zona*

(a) Illinc omnino innumeras mirabere gentes

Accelerare gradum, concurrereque undique, & aurum

Argentum, tibi calcandum, cumulare libenter, 205

Teque unam expetere, & certatim exquirere Matrem.

Jam quicumque DEI, tuus hic quoque filius idem

Semper erit, semperque tuum, ceu parvulus infans,

Lac bibet, atque tuo pendeat ab ubere semper:

Aspernans, horrensque etiam quod adultera porget 210

Æmula, clam furtum, clamque abs te abducere tentans

Natos. Quos autem meretrix hæc subdola fraude

Involvet, gremioque tuo divellet; eosdem

(b) Exitio dabit, & morti. Velut Arca Noemi,

Perfugium nobis sola es tu; cætera pontus

215

Occupat, indubiamque intentant omnia mortem.

(c) Cælestis claves Regni tibi Sponsus habendas

Obtulit: obstructasque olim, nullique patentes

Aut referare palam, aut iterum præcludere portas;

Et prohibere aditu, tibi soli est facta potestas. 220

Gau-

(a) *Mirabitur, & dilatabitur cor tuum quando conversa fuerit ad te multitudo maris, fortitudo gentium venerit tibi. Me enim insulæ expectant, & naves maris in principio, ut adducam filios tuos de longe: argentum eorum, & aurum eorum cum eis nomini Dei tui. Isa. 60. v. 5. & 9.*

(b) *1. Petri 3. v. 20.*

(c) *Tibi dabo claves regni cælorum. Matth. 16. v. 19.*

Gaude, sancta SION, divina & Sponsa, Parenſque.

(a) Sponſus erit ſemper tecum, neque deinde relinquet,

Te neque deſtituet, donec labentia cælo

Ibunt, & neque dum ſiſtent vaga ſidera curſum,



VIR:

(a) *Ecce ego vobiscum ſum uſque ad conſumationem ſæculi. Matth. c. ult. v. ult.*

VIRTUS EX ALTO.

*Sedete in civitate, quoadusque induamini
virtute ex alto.*

Lucæ 24. v. 49.

CARMEN XLI.

Postquam ab olivarum extollens se monte, volucris
 Nube sedens, debellata de Morte triumphum
 Victor agens, super astra redux conscendit IESUS:
 Cum jam frustra oculis illum sequerentur euntem
 Discipuli, opposita invidiosa nube, & ab alto 5
 (a) Nuntius ulterius vetuisset stare tuendo
 In cælum; incessu tardi, invitique reversi
 Ad *Solyman*, flebant. Ceu cum trans nubila longe
 Alituum Regina abiit, quos forte reliquit
 Implumes nido pulli pipiuntque, gemuntque 10
 Irrequieti, unaque alte capita exsertantes,
 Qua possunt, oculis Matrem, gemituque sequuntur.
 Omnibus idem animus: secreto, & paupere tecto
 Inclusi, procul humanarum turbine rerum,
 Quæ jam discedens dederat, promissa Magistri 15
 Vol-

(a) Cumque intuerentur in cælum euntem illum, ecce duo
 viri adstiterunt juxta illos in vestibus albis, qui &
 dixerunt: Viri Galilæi quid statis aspicientes in cæ-
 lum? ACT. I. v. II.

Volvebant memores, expectabantque beata

(a) Munera: & unanimes geminabant vota, precesque:

Sancte veni, Dia Aura veni, Dia, altaque Virtus

Influe. Et interea bis quinque exegerat orbes

Lux, & tunc ibat placido nitidissima vultu 20

Per sudum. Ecce autem ruere omnia visa repente,

(b) Vastusque audiri fragor. Ut cum, turbine rupto,

Frontibus adversis *Boreasque*, *Notusque* protervi

Confligunt, imisque ruunt radicibus ornos.

Contremuere domus sanctæ penetralia: totum 25

Axe suo abruptum credas descendere cælum.

Sed majus quid erat: nam descendebat Olympo

(c) Aura potens, Amor Omnipotens, Vigor omnia complens,

Ipsè DEUS, DEUS ipse, DEUS, Genitoque, Patrique

Compar, & amborum communis mutuus ardor, 30

Majestate unus, septemplice munere dives

Spiritus. Æthereo simul una vertice visus

Cum sonitu irrumpens descendere flammeus imber,

(d) Et superincubuisse: in linguas diditus aureas,

Mul-

(a) *Erant perseverantes unanimiter in oratione. Ibid. v. 14.*

(b) *Factus est repente de cælo sonus tanquam advenientis spiritus vehementis, & replevit totam domum, ubi erant sedentes. Act. 2. v. 2.*

(c) *Spiritus Domini replevit orbem terrarum: Sap. 1. v. 7.*

(d) *Et apparuerunt dispersitæ linguæ tanquam ignis, seditque supra singulos eorum. Act. 2. v. 3. Spiritus S. dabat eloqui illis. v. 4.*

Multifidusque illis supra caput adstitit ignis? 35

Lambebatque comas blanda, atque innoxia tactu
Flamma; alte tamen immiscens se, imisque medullis
Infinuans, afflansque animis, membrisque vigorem
Arcanum, insolitum, divinum. Quos modo segnes
Omnes terrebant auræ, pavidique tremebant 40

Unius ad vocem ancillæ; jam Numine tacti
In gladios, mortemque ruunt: mortalia cuncta
Spernunt: extinctumque Ducem, atque a morte reductum
Magnifico ore tonant, regeruntque e pectore flammæ
Ardentes, ignem spirant, incendia vibrant, 45
Nec mortale sonant, DEUS infidet, ignis anhelat.

Annua tum *Solymis* aderant solemnia, & ingens
Undique visendi studio concursus ad urbem
Sanctam diversis acciti ab sedibus orbis,

(a) Qua qua stelliferum premit, ambit & omnia cælum. 50
Illac & gens *Isacidum* confluxerat omnis,
Litore ab extremo maris, & *Jordanis* utraque
Ripa, abque excelsis *Libano*, *Hermonioque*, *Thaborque*:
Illac & clari bello, celeresque sagitta

(b) *Parti*: Orbisque olim imperio, & virtute feroces 55
Et

(a) Ex omni natione, quæ sub cælo est. Act. 2. v. 5.

(b) *Parti*, & *Medi*, & *Ælamitæ*, & qui habitant *Mesopotamiam*, *Judæam*, & *Cappadociam*, *Pontum*, & *Asiam*, *Phrygiam*, & *Pamphiliam*, *Ægyptum*, & partes *Libyæ*, quæ est circa *Cyrenem*, & advenæ *Romani*. . . *Cretes*, & *Arabes* audivimus eos loquentes nostris linguis magnalia Dei. Ib. v. 9. &c.

Et *Medi*, & *Persæ*, hi *Cyro*, illi *Arbace* superbi.
Qui *Tigrim*, *Euphratemque* bibunt, lateque patentem
Inter utrumque colunt campos, ubi barbara moles
Tollere in astra caput, cælumque laceffere fronte
Aufa; peregrinas improvise intulit Orbi 60
Linguas, & linguæ unanimis consortia secum
Obruit, & secum tulit, afflixitque ruina.
Et quos *Thermodon*, tumidusque interluit *Iris*:
Quos & *Sangarius*, rigat & quos amne *Caycus*:
Et quos tortilibus *Meander* circumit undis, 65
Retro etiam auscultans quos margine pascit olores.
Quique tuas tondent felix *Pamphylia* silvas,
Unde iter ingrediens immensum maximus Orbis
Mons, alte incedit protendens brachia *Taurus*.
Et quibus ignotus venientis ab æthere teli 70
Terror, & horrifico, faxoque agmine grando,
Elisusque ruens torvis e nubibus imber,
Uno contenti *Nilo*, semperque sereno
Cælo: & qui terram jam tum scindebat aratro,
Qua steterant olim victæ *Carthaginis* arces; 75
Vix jam stramineis habitata mapalia tectis.
Et quos ubere alit læto celeberrima centum
Urbibus, immiti & *Rhadamanto* *Gnossia* tellus:
Terrarumque Orbis domini, rerumque potentes
Romani, & *Cyrenenses*, pictique *Sabæi*, 80
Diversi linguis, habituque, & moribus omnes.
Et tamen ut cœpere loqui, & magno ore tonare

Pars II. *E* *Bis*

- Bis seni illi homines; eadem vox, & sonus idem
 Jam non idem, alias (mirum!) totidemque sonabat
- (a) Linguas, quot varias allabebatur ad aures, 85
 Ut solet in templis quæ centum surgit ahenis
 Machina arundinibus, variaque, & dispare canna,
 Tot variare sonos, dulces tot rumpere voces,
 Quot stant, quot circum sunt spiramenta, tubique,
 Qua possit veniens prorumpere desuper aura, 90
- (b) Quisque videbatur patrio sermone loquentes
 Audire, & magna circumcingente corona,
 Attoniti auscultabant, attonitique filebant
 Alte, & adorabant jam tum longo ordine gentes
 Omnes ad palum confixum nuper IESUM; 95
- (c) Quocum, bis seni hæc, nos manducavimus ipsi,
 Et bibimus, postquam devicta morte trophæum
 Extulit, infernis rediens redivivus ab umbris
- (d) Magni instar tonitru, vox hæc audita per omnes
 Qua sese extremos in fines porrigit Orbis. 100
 Exin Relligio, te, Spiritus alme, fovente
 In-

- (a) Cœperunt loqui variis linguis. Act. 2. v. 3.
 (b) Audiebat unusquisque lingua sua illos loquentes, Stupebant autem omnes, & mirabantur, Act. 2. v. 6. & 7.
 (c) Nobis, qui manducavimus, & bibimus cum illo postquam resurrexit a mortuis. Act. 10. v. 41.
 (d) In omnem terram exivit sonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum. Ps. 18. v. 6.

Intus, & afflante ex alto, omnipotentibus auris
 Adveſta invaluit, totoque increbuit Orbe.
 Teque ideo plena paſſim veneramur acerra,
 Teque Sacerdotes caſti, populique frequentes 105
 Aſſiduo cantu celebramus, & ore ciemus.
 Nunc quoque Sancte veni, ſanctiſque ardoribus Orbem
 Uſque ſeneſcentem, lapidoſaque, & algida corda
 Ure: opus ipſe tuum iſtaura, & tua numina firma.
 En contempta jacet, digitoque notata protervo 110
 Relligio! Deſcende, veni, compelſce furentes,
 Inſanoſque auſus, tonitruque, & fulmine vindex
 (a) Irrue. Vel potius (neque enim vis perdere tu nos)
 Exſere divinum, blandum jubar, exſere lumen
 Vitale, & ritu roris deſcende, benignuſque 115
 (b) Ad meliora voca, & tacitus fera pectora molli.
 Me quoque, quando adeo pius es, nil tale merentem
 Deſuper irrorā. Quin totum concute pectus
 Igne tuo, atque tuis imple præcordia flammis.

K 2

RELI-

(a) *Non enim delectaris in perditionibus nostris: Tob.*
 3. v. 22.

(b) *Dabo vobis cor novum, & spiritum novum ponam in medio vestri: & auferam cor lapideum de carne vestra, & dabo vobis cor carneum. Ezech. 36. v. 26.*

RELIGIO VICTRIX:

Portæ inferi non prævalebunt adversus eam.

Matth. 16. v. 18.

C A R M E N X L I I.

Vix orta, interitum, & tragicam subitura ruinam;
 Nec dominatura, aut unquam vulganda per Orbem
 Esse videbatur Christus quam sanxit IESUS
Religio. Nova vult credi Myſteria, necdum
 Haſtenus audita, & pretergredientia longe
 Quamlibet excelsæ humanæ fastigia mentis. 5
 Edicit *Patrem*, & *Genitum*, & quem ſpirat uterque
 Tres eſſe; & tamen hos tres unum, ac prorsus eundem
 Eſſe DEUM. Huncmet, qui *Patri* eſt par *Filius*, alte
 Prædicat eſſe Hominem factum, nulloque virili 10
 Complexu, intacta, & ſancta de Virgine natum:
 Sponteque pro nobis, qua non deformior ulla,
 Aut odioſa magis voluiſſe occumbere morte.
 Mox autem everſorem *Erebi*, *Mortisque*, triumpho
 Sublimi invecſtum redivivum ad luminis auras: 15
 Cælique excelsa aſcendiſſe, thronoque federe,
 Divino æqualem Patri: & ſtipante corona
 Sanctorum, rediturum iterum: ut dijudicet Orbem:
 Præmiaque & poenas, utraque ſine fine futura
 In luce, inque oculis hominum quotcunque fuerunt, 20
 Sunt,

Sunt, & erunt, statuatur justus, Judexque supremus.
 Quippe tubæ clangore, imis commota sepulchris
 Ossa animabuntur rursus, cineresque coibunt
 Pristina quæ fuerant reparati in corpora. Qualis
 Aridus, enectus glaciali frigore truncus, 25
 Fronde iterum novus exfurgit, rursusque virescit.
 Adjicit his arcana magis, magis invia nostris
 Sensibus, & credit: simul ac rata verba Sacerdos
 Murmurat; orbiculum Cereris, vitisque liquorem,
 Quem manibus tenuit perimi, ad nihilumque revolvi: 30
 Nec superesse aliud, nisi quæ nos ludit imago
 Panis: & hoc velo, hac specie, vinique latere
 Verum Hominem, verumque DEUM, qui crimina lavit
 Sanguine nostra suo: atque hæc exemplaria mortis
 Pro nobis obitæ, divinaque fercula, robur 35
 Vitæ hujus miseræ eximium, pignusque beatæ
 Semper, & angorum ignaræ, mortisque futuræ,
 Immenisque sui monumenta reliquit amoris.
 Quantumcunque hæc excellant superedita sensus
 Omnes, & nostræ captum, & conamina mentis; 40
 Ast Auctori illi, dictis qui immobilis unus,
 Unus & est, qui nec falli, neque fallere norit,
 (a) Innituntur: habent immobile firmamentum.

Talis nostra *Fides*. Quid *Lex*? contraria rursus

K 3

Sen-

(a) Ut per duas res immobiles, quibus impossibile est mentiri Deum, fortissimum solatium habeamus. Ad Hebr. 6. v. 18.

Sensibus, austerâ aspectu, assidueque coercens 45
 Affultus animi, morbosque propagine nobis
 Ingenitos, queis ignavi succumbimus ultro.
 Scalpturit, atque animum rapit, illaqueatque volentem
 Terrigenis geniale malum insidiosa *Voluptas*,
 Et dulci mixtum propinat melle venenum. 50

(a) Tabida depascit sensim, absumitque medullas
 Successu alterius mœstissima, nubila fronte,
 Torva supercilio semper, rabiemque colorans
 Falso obtentu aliquo *Invidia*. Impatientior *Ira*
 Horrendum tonat ore: oculis quoque fulminat, ardet: 55
 Vindictamque atrox, & cædem spirat: anhelat
 Carnificinam. Addit germana *Superbia* utrisque
 Vires, & stimulat magis, impellitque furentes.
 Pigrior, atque adeo diuturnior incubat, uncos
 Dissimulans unguis, ignominiamque nefandam, 60
 Quam nunc vulgo homines detestanturque, fovantque
Auri sacra fames, sitis haud exemptilis auri.
 His nihil indulget morbis sanctissima Christi
 Lex. Oculos etiam, si forte libidinis æstu
 Inflammati, alium qui nunquam extinguitur ignem, 65
 Jugesque æterno accensuri fomite flammâs
 Sunt (hunc omnino ut sceleratum averteret usum,
 Utitur hoc verbo asperiore) & luminis orbes

(a) Fun-

(a) *Putredo ossium Invidia*. Prov. 14. v. 30.

- (a) Funditus extrudi, opportunum ait esse, jubetque.
 Qua se quisque amat; hac mensura, legeque amoris 70
 Vult & amari alios: instatque hoc, terque, quaterque
 Mandatum hoc urget: jugulatque hostilia monstra
 Lege hac, *Invidiam*, atque *Odium*, nutrita venenis
 Crimina, amaroris plenissima, noxia cordi.
 Si quando erupit; non vult occumbere Solem 75
- (b) Quin deferbuerit, pacataque cesserit ira.
 Imperfecta etiam jubet, interruptaque liqui
 Vota DEO; siquis cum vota imponeret aris,
 Inferretque pius, meminit fortasse repente
 Dissidii necdum sopiti. Huic vertere terga 80
- (c) Mandat, & ire prius ruptam componere pacem.
 Qui sibi grandescit tumidus, fierique recusat
 Parvulus, atque infans tanquam si parvulus esset;
 Submitti; cæli hunc aditu, portisque repellit.
- (d) Angusta est, altum quæ porta adducit Olympum: 85
 Nec capit inflatos, capit hæc neque porta superbos.
- K 4 (a) Rur-

- (a) *Si oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum & projice abs te. Matth. 5. v. 29.*
- (b) *Sol non occidat super iracundiam vestram. Ad Ephes. 4. v. 26.*
- (c) *Relinque ibi munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari fratri tuo. Matth. 5. v. 24.*
- (d) *Quam angusta porta, & arcta via est quæ ducit ad vitam! Matth. 7. v. 14. Nisi efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum cælorum. Matth. 18. v. 3.*

(a) Rursum divitibus cælum ægre, vixque patere;
 Scanfile vix cælum fore nuntiat. Aggravat aurum;
 Pondereque ad terram prostermit. Pronius esse
 Inquit, gibbosum angustari, perque meatum, 90

(b) Perque foramen acus adigi, & transire *Camelum*.
 Ponit & ante oculos documentum horrore tremendum,
 Immerfi, ac barathro flammaram ardentis, aquai,

(c) Extremo digiti quæ pendet acumine guttam
 Exiguam efflictim sine spe sitientis *Avari*. 95

Lurco hic dum vixit fuerat, foribusque jacentem
 Ulceribus miserandum aspernabatur egenum:

Et quæ de mensa exciderant, canibusque dabantur,
 Reliquias panis misero, micæque negabat.

Auget terrorem, & generaliter occinit illis 100

(d) *Væ*, qui divitias, irritamenta malorum

Maxima, magnaue habent hujus solatia vitæ.

Intima præterea Lex hæc penetralia cordis

Ingreditur, desideriumque impune vagari

Haud finit: hoc etiam domat, infringitque severa. 105

(a) Al-

(a) *Quam difficile qui pecunias habent, in regnum Dei intrabunt. Luc. 18. v. 24.*

(b) *Ibid. v. 25.*

(c) *Mitte Lazarum, ut intingat extremum digiti sui in aquam, ut refrigeret linguam meam. Luc. 16. v. 23.*

(d) *Væ vobis divitibus, quia habetis consolationem vestram: Luc. 6. v. 24.*

(a) Alte illos damnat, quorum damnabile factum
 Apparet nullum, atque extrinsecus omnia munda
 Cum sint; obscœnas abscondunt pectore fordes.
 Non secus, atque horrore intus, fœtoreque mortis
 Plena, atque erosis, saniem stillantibus atram 110
 Ossibus; extra autem albata, & speciosa sepulchra.

Ergone *Lex* adeo injucunda, inimicaque carni,
 Hæccine *Lex*, hæc *Relligio* contendere cursu
 Cum Sole? Ultra etiam Solis, metasque diei
 Ire, & terrarum totum regnare per Orbem? 115
 Nulla humana quidem capere, aut præsumere posset
 Spes hoc. Hoc autem *Fidei* Auctor Christus IESUS
 Nil dubitans præsignificat, faturque perinde,

(b) Ac si præterita de re jam, reque peracta
 Colloqueretur. Erant sic jam perspecta, priusquam 120
 Essent, sic & erant olli jam certa futura.

Undique consurgunt denso agmine, & undique diri
 Conjurant *Solymis* hostes obsistere contra:

Nascentem & vix *Relligionem* extinguere cunis.

Christi Præcones illos, qui prima ferebant 125

Vexilla, & gentes Christi sub signa vocabant,

(a) Pro-

(a) *Væ vobis scribe, & Pharisei hypocrite, quia similes
 estis sepulchris dealbatis, quæ foris apparent hominibus
 speciosa; intus vero plena sunt ossibus mortuorum, &
 omni spurcitia: Matth. 23. v. 27.*

(b) *Ubicunque prædicatum fuerit hoc Evangelium in toto
 Mundo. Matth. 26. v. 13.*

- (a) Propositis terrent pœnis; ne deinde docere
 Pergant, neve ausint laudando extollere nomen
 JESU: & verberibus, vinclisque, & carcere multant;
 Despiciunt illi mortem, & tormenta, minasque: 130
 Altius & vocem extollunt: & verbera, vincla
- (b) Multa pati, JESU caussa, sibi gaudia ducunt.
 Utque fidem faciant: se, quæ Myſteria narrant,
 Quæ pandunt oracula, DEO aspirante profari;
 Perpetuas rerum leges, stabilemque tenorem 135
- (c) Naturæ ad libitum rumpunt, formidineque implent
 Obtrectatores, portentisque omnia complent.
 Adstabat coram quem *Petrus*, nomine JESU,
 Crure, & utroque pede interclusum Matris ab alvo;
 Fecerat arrectum stare, & consistere plantis, 140
 Et properare gradum, celeresque extendere cursus.
- (d) Vellent; non poterant hæc tam manifesta negare
 Signa, utcunque essent perfriſta fronte nefandi

Pon:

-
- (a) *Comminemur eis, ne ultra loquantur in nomine hoc ulli hominum. Act. 4. v. 17.*
- (b) *Ibant gaudentes a conspectu concilii, quoniam digni habiti sunt pro nomine Jesu contumeliam pati. Omni autem die non cessabant... evangelizantes Christum Jesum. Act. 5. v. 41. & 42.*
- (c) *Multa quoque prodigia, & signa per Apostolos in Jerusalem fiebant, & metus erat magnus in universis. Act. 2. v. 43.*
- (d) *Hominem quoque videntes stantem cum eis, qui curatus fuerat, nihil poterant contradicere. Act. 4. v. 14.*

Pontifices. Ut fulgentem mœsta, improbaque odit;
Sed tamen agnoscit vel nolens *Noctua* lucem. 145

In medio *Solymorum* urbis, freudentibus ipsis,
Millia ter primum, mox & dein millia quinque
Turmatim Christi sunt castra, & signa sequuti.

- (a) Plures inde alii, atque alii, quos magna trahebant
Prodigia: Umbra etiam (quo nil neque fingere fas est 150
Magnificumve magis, magis aut mirabile) euntis
Qua vult cunque *Petri* dabat ægris umbra salutem.
Asportabantur milleni. Si modo quemquam
Sospita inumbrabat, siquem *Petri* umbra tegebat;
Hoc satis, hoc morbos omnes, mortemque fugabat. 155

Quo nullus fuerat Christo ante ardentior hostis

- (b) De cælo *Saulus* vehementi luminis ictu
Tactus, & *Hebræa* subito caligine mentis
Pulsa, quæ tantas accenderat hætenus iras;
Antiquum infinito odium mutavit amore. 160

Continuoque inter Proceres, Fideique Magistros
Primores *Duodenorum* numero additus; instar

Ful-

- (a) *Magis autem augebatur credentium in Domino multi-
tudo virorum, ac mulierum, ita ut in plateas ejicerent
infirmos, & ponerent in lectulis, ac grabatis, ut ve-
niente Petro, saltem umbra illius obumbraret quemquam
illorum, & liberarentur ab infirmitatibus suis. Act.
5. v. 14. & 15.*

- (b) *Per illuminationem Salvatoris nostri J. C.... positus
sum ego Prædicator, & Apostolus, & Magister Gen-
tium. 2. ad Tim. 1. v. 10. & 11.*

Fulminis, hac, illac rapidissimus ambiit Orbem;
 Undique collectas ardens adsciscere Christo
 Gentes. Plusque ipsis *Duodenis* omnibus, unus 169
 (a) Nomen ob hoc ultro tulit, exhausitque laborum.
 (b) Hi *Petrus, Paulus* Romanis arcibus, Orbem
 Calcatum superinstructis, tumideque superbis
 Alte elata Crucis, Christique insignia primi
 Impavidi invexere; hostilibus undique cincti 170
 Turmis, ac valide obluētantibus undique ventis.
 Non prece, non genibus, neque dein jam thure colendus;
 Quin *Capitolinis* procul exturbandus ab aris
 Tandem erat, ac vulgi vulgo ludibrio habendus
Juppiter Imperii DEUS optimus, & Superum Rex 175
 Creditus, atque Urbis Tutor, Servator, & Auctor.
 (c) Cum *Jove* quotquot erant simulachra, Diique, Deæque
 Imperii averruncanda: & capitale futurum,
 Siquis adoraret, vel plures crederet uno
 Esse deos: abolenda etiam meretricia sacra: 180
 Nec fas jam *Veneri, Bacchoque* litare, sequive,
 Aut imitari hæc propudiosa exempla deorum.

Præ

(a) *Abundantius illis omnibus laboravi.* 1. ad Cor. 15.
 v. 10.

(b) *Constans esto: sicut enim testificatus es de me in Je-
 rusalem, sic te oportet & Romæ testificari.* Act. 23. v. 11.

(c) *Quæ autem conventio Christi ad Belial? aut quæ pars
 fidei, cum infidei? Quis autem consensus templo De-
 i cum idolis?* 2. ad Cor. 6. v. 14. & 15.

Præterea plebejorum quia poena latronum

Crux erat, & majus qua nullum dedecus; atrum

(a) Romanis horrorem oculis, probrumque ferebat. 185

Præolata est tamen, ac Romæ exaltata, domumque

(b) Cæsaris ingressa: & curvato poplite, & aris,

Et thure, & sancto Crux est inuenta triumpho.

(c) Et Romana fides Christo data, gloria Petri

Præcipua, atque ingens comitis quoque gloria Pauli, 190

Fama jam fuerat vel tum vulgata per Orbem.

Ultra etiam Imperium Romanum, & ad usque repostas

Cælo alio Gentes: trans utraque litora Gangis,

Ad Coromandelos, ubi primos exserit ortus,

Qua vigil Eois Aurora resurgit ab undis: 195

Usque & ad Æthiopas, nascenti conscia Nilo

Regna, & Sauromatas ultra, Scythiamque nivalem,

Qua septem super impendent, præsuntque Triones:

Qua Romanæ Aquilæ, nec pila minantia pilis

Cognita dum fuerant; quo vix languentia, & ictu 200

Obliquo, & fracta jam vi, Sol spicula vibrat,

Ad Gangem Thoma, ad Scythiam ductore Philippo,

Usque & ad Æthiopas Levi, & Simone, & Iuda,

Prolatum imperium Crucis est, & nomen IESU.

Tu

(a) Improperium ejus portantes. ad Hebr. 13. v. 13.

(b) Salutant vos omnes sancti, maxime qui de Cæsaris domo sunt. Ad Philip. 4. v. 22.

(c) Fides vestra annuntiatur in universo mundo, ad Rom. 1. v. 8.

Tu quoque, tu major *Jacobe* (veterrima fama 20
Patrum sic est ad feros perlata nepotes)

Cæsar ad *Augustam Fidei* tu altissima sanctæ
Dogmata, tuque Crucis primus vexilla tulisti
Gentis ad *Hesperiae Tartesia* litora, & usque
Herculis ad metas, ubi Sol postquam ambiit Orbem, 210
Sistit anhelantes, recreatque, lavatque jugales.

(a) Occidit *Herodis* gladio hic, primusque Magistrum
De *Duodenorum* numero, sanctoque Senatu,
Quem fuerat vita, sic est & morte sequutus.

Romani Herodis jussu, rigidique *Neronis* 215
Imperio, diro distentus corpora trunco

Petrus, & exsecta capite a cervice revulso
Paulus, Christi adum duo maxima lumina, *Romæ*

(b) Occubere, pares causa, etsi dispare morte.

Ultra etiam mortem socios, comitesque futuros 220

Abstulit una dies, & funere merfit utrosque.

Consimili ac prorsus fraterna morte peremptus

Andreas, decussatis, nexisque vicissim

Ad medium geminis suffixus brachia truncis.

A

(a) Misit *Herodes* rex manus, ut affligeret quosdam de
Ecclesia: occidit autem *Jacobum* fratrem *Joannis* gla-
dio. Act. 12. v. 1.

(b) Hæc, & historica dehinc ad finem omnia, ab Aucto-
ribus, non quidem Hagiographis, qui nulli jam sunt;
sed tamen probatissimis, & severiore Critica instructis-
simis excerpta sunt.

A latere oblongis, valide facto impete utrinque, 225
 Hastis confossus *Thomas*: dejectus & alter
Jacobus summi præceps de culmine templi,
 Exceptusque fude, & violento stipitis ictu.
 Tu vero absumptus nece, *Bartholomæe*, cruenta,
 Crudelique magis. Nam (carnificina ferarum 230
 Quæ sola est) cute direpta, pendenteque circum,
 Vivo etiam tibi dum patulæ, trepidæque micabant
 Venæ, ac totus eras cruor undique, & undique vulnus.
 Verbo, quotquot erant *Fidei*, morumque Magistri
 A Christo primi, varie & crudeliter una 235
 Omnes carnificum manibus laniati, & acerba
 Vi, ferro, excelsas animas posuere, caputque.
 Morte tua solus tu, quem dilexit amore
 Præcipuo, Matrem, cui commendavit IESUS
 Commoriens, & postrema jam voce vocavit, 240
 Ac dedit esse tuam, testamentoque reliquit,
 Morte tua extinctus solus tu. Sub Cruce namque
 Tu solus fueras. Nullum hoc atrocius ullum
 Supplicium: coram expirantem cernere JESUM:
 Ultima & excepisse sinu suspiria vitæ: 245
 Sanguine quin etiam aspergi morientis. Amoris
 Sic tu *Martyr* eras, gladio trajectus eodem
 Cum Matre. Ille tibi, rupit qui pectora Matri
 Ensis; plus oleo, quo dein fervente natasti,
 Attulit infandi, ac diri præ morte doloris. 250
 Instar erant *Duodeni* ovium; illos undique sævi

(a)Ma

(a) Mactabant hostes rabidorum more luporum.

Hoc semel, hoc iterum prædixerat ante Magister

(b) Discipulis: odia horrenda, & tristissima quæque
Omnia passuros, nil unquam tale merentes; 259
Hac una tandem de causa, ob nomen IESU.

Hæc Sanctis, hæc ille suis patrimonia liquit,
Carne quidem merfis oculis, oculisque profanis

(c) Tristia; Discipulis autem charissima, Regni
Cælestis cuncto pignus pretiosius auro. 260

Qui fuit *Hircana* foeta *Nero Trigryde* multo
Sævior, arctatos loris, valideque revinctos,
Incensaque pice, atque ardente bitumine tinctos
Christicolas, passim per compita, perque plateas
Romæ, accendebat nocturni in luminis usum: 265

Et quid non egit *Decii* furor impius? Ille
Barbara, inhumana, atque exquisitissima quæque
Supplicia exhaustit, laniandoque obtudit enses,
Confregitque rotas, delassavitque secures.

Tunc & Virginibus veterum de stirpe creatis 270
Heroum, & virtute magis quam sanguine claris,
Vul-

(a) *Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum. Matt.*
10. v. 16.

(b) *Eritis odio omnibus propter nomen meum. Ibid. v. 22.*
& *Marc. 13. v. 13. Si me persecuti sunt, & vos*
persequentur. Joa. 15. v. 20.

(c) *Si sustinebimus, & conregnabimus. 2. ad Tim. 2.*
v. 12.

Vulnere, quo nullum fortasse immarius, alto

Impete, dejectæ ferro, absumptæque papillæ.

(a) Quid sub Principibus, quorum vel Carmen abhorret
Nomina? Vix talem recipit te, sæve *Diocles*, 275

(b) Qualis eras plebeja ortus de gente, priusquam
Cingeret indignos diademate Purpura crines.

Exsecrabilior *Decio*, asperiorque *Nerone*

Hic, non ut *Nero* singillatim in lumina noctis;

Sed coacervatos uno dabat impete flammis 280

Millenos, & millenos. Processit & ultra

Christi odio, & *Phrygiam* infandis totam ignibus urbem

Absumsit, nigro involvens Matresque Virosque

Turbine flammarum, lactentesque ubere Matrum

Infantes, nullo ætatis discrimine, nullo 285

Sexus, in cineres ferri dedit omnia ventis.

Hos sic: ignitaque alios fartagine, subtus

Applicito, & lento paullatim torruit igne:

Ne *Siculi* pejora ulla essent facta tyranni.

Nec flammis solum; innumeros etiam obruit undis 290

Christi cultores. Manicis, & compede vinctos,

Lintribus impositos ruptis, lacerisque phaselis,

Et super hos alios, quasi muta, & inania sensu

Corpora congereret, turmatim pondere iniquo

Pars II.

L

Ag.

(a) *Intellige* Domitianum, Maximinum, Valerianum, Aurelianum, Diocletianum *Christianorum insectatores atrocissimos, & quorum syllabæ carmini repugnant.*

(b) *Diocletianus ante adeptum imperium Diocles dicebatur.*

Agglomerans; vasto pessumdari, & æquore mergi, 295
 Et dabat abjectis una cum linitibus omnes
 Fluctibus hauriri, spargique, rapique procellis.
Ursorum exuvias alios, pellesque ferarum
 Indutos, & compulsos incedere ritu
 Quadrupedum, sic deceptis, avidisque *Molossis* 300
 Objecit discerpendos. Sed parcere Sanctis
 Addidicere *Canes* tum, carnificesque vorarunt
 Desuper impulsi, ac pœnas sumpsere merentum.
 Sed quos non ausi indomiti lacerare *Molossi*;
 Hos, aut dejecto ex humeris capite hauriit ensis: 305
 Aut ruida attrito prostravit clava cerebro:
 Aut spissus lapidum tumulavit grandine nimbus.
 Sed quid ago? Nemo pœnarum nomina, nemo
 Voce queat (vox etsi alicui indefessa sonaret,
 Ferreaque) aut totidem scelerum comprehendere formas, 310
 Aut totidem, quot dilaniandi exercuit artes.
 Demens! qui quod opus rexit DEUS ipse, DEIQUE
 Filius, eruere, & se profligare putavit
 Posse, & sanguineis tegere, & tumulare ruinis.
 Imbecillæ oculis hominum, & laniatæ, & inermi 315
 Armatæ dumtaxat *Oves* patientia, & ipsa
 Morte obita, vicere *Lupos*, vicere *Nerones*,
 Ac *Decios*, teque his truciores, sæve *Diocles*.
 Sic vicisse opus Excelsi est, divinaque prorsus
 Hæc est, non opibus, non vi, non impete, & armis 320
 Proveniens; tota & cedens victoria victis.

Sanguine inundata, ac pene obruta sanguine; crevit
 Uberior, magis aucta, ac propagata per Orbem
 Relligio. Caput alte elata, Palatia Regum
 Conscendit victrix! Et qui diadema gerebant 325
Augusti, quorum vel nutus audiit Orbis,
 Submisere Cruci caput: hoc & fronte tulerunt
 Non jam ignominia, ut quondam; sed gloria, honoris
 Ac Regis Regum monumentum, insigneque signum.

Horum tu, cujus laudi præconia nulla 330
 Digna fatis, ductor tu *Constantine* fuisti,
 Ac Princeps. Tibi nam sublimis in aere visa
 Crux, medio ardentis cælo tum, lampade Solis
 Pulchrior. Inde tuis præcedens edita castris,
 Vexillisque tuis prælata; exterruit hostem, 335
 Et gelida super injecta formidine; turpem,
 Præcipitemque optare fugam ac dare terga coegit.
 Ponte quoque indignante hosti, abruptoque repente,
Tibridis exhaustus periit *Maxentius* ille
 Undis, qui *Dioclis* rabidæ feritatis, & iræ 340
 Æmulus; innocuum Christi vastabat ovile.
 Nec mora, jussisti: quæ *Romæ* plena cruoris
 Ibant Christiadam, ficcari, & flumina fisti
 Impia: & edicto Præconis voce per Urbem
 Vulgato, requiem Sanctis, pacemque dedisti. 345
 Donec sancta *Fides*, donec *Romana* vigebit
 Relligio, æternis quæ sustentata columnis
 Est; honor hic tuus, eximii hæc & gloria facti

Semper erunt, ferisque ætatis usque manebunt.

Viderat ab stygiis, semperque gementibus antris 350
 Noctipotens scelerum inventor, quod moverat atrox
 Hactenus effuso large undique sanguine bellum
 Successisse parum; quin & firmamina Christi
 Regno accessisse: & tantis, tot testibus usque
 Ad mortem, atque ultra immotis, quam vertere fundo 355
 Religionem attentabat; nova germina passim
 Emisisse, nova & noctam incrementa per Orbem.
 Qualiter in silvis lacerata bipennibus illex
 Per cædes, per damna, per & fera vulnera, ab ipso
 Ducit opes ferro, atque animos; & fronde superbit
 Lætior, ac cælum versus caput altius effert.
 Dat gemitum tonitru similem. Ad fraudesque, dolosque,
 Perfidiaque veneniferas revolutus ad artes;
 Intestinum aliud bellum, graviusque periculo
 Tentare instituit: neque jam solo ense cruento; 360
 Sed calamis magis, ingenioque, & mente gerendum
 Imbutis obfirmata discordia, & astu
 Vipereo, & pravo insanæ novitatis amore.

Aspidis in speciem exigui collectus; in ima 365
 Viscera stertenti clam se insinuavit *Ario*.
 Sacrorum hic fieri *Antistes* cui fecerat urbi
 Nomen *Alexander*, præcella & sede præesse
 Ambitione furens ardebat. At inde repulsus;
 Speque hac dejectus; turbatus mente, feroxque, 370
 Vindictam in somnis etiam spirabat, & iras.

Aspidis attactu, illapsuque ferocior; ipsum
 Impetere est ausus Cælum: æqualemque Parenti
 Esse negare Patri Unigenam, qui corpore tectus
 Nostro, illibata voluit de Virgine nasci. 375
 Carmine pestifero (vocat istud & ille *Thaliam*)
 Quod male tornatas peiores redderet aures;
 Obtulit incauto lethalia toxica vulgo.
 Seditioe potens plures capita alta ferentes
 (a) Pastores gregis infecit, tinxitque venenis, 380
 In partesque suas traxit, pepulitque volentes.
 Constantino etiam imposuit. Tristissima Regum
 (b) Sors hæc: larvato, & mendaci illudier astu:
 Nec sceleratorum falsos bene noscere vultus:
 Quippe sibi ignotos, qui nescia pectora fraudis, 385
 Regia corda gerunt. Fraudum ædificator *Arius*
 Eximius, vocem, faciem mentitus ovillam;
 Abdebat rictus, dentesque, unguesque lupinos.
 Huic fregere caput monstro celeberrima centum
 Ter *Nicænorum*, Sanctorumque agmina Patrum. 390
 Et tamen audebat calcatus livida colla

L 3

Arri-

-
- (a) *Arius anathemate ab Alexandro Episcopo Alexandri-
 no percussus; ad Eusebium Cæsareæ Episcopum confu-
 git, quem hæresis suæ socium, & fautorem nactus est,
 cum aliis Episcopis, inter quos erat Eusebius Nicome-
 diæ, cujus magna erat apud Constantinum gratia, &
 auctoritas.*
- (b) *Aures Principum simplices, & ex natura sua alios
 estimantes, callida fraude decipiunt. Esth. 16. v. 6.*

Arrigere, obliquasque in Cælum tollere cristas:
 Qualis quem preffit cantho rota forte jacentem,
 Obtritumque, ac seminecem, lacerumque reliquit;
 Prorepens tamen infurgit, tumidumque veneno 395
 Attollit caput, & furialia pectora *Serpens*.
 Tandem insperata præreptus funeris hora,
 Viscera diruptus (diuturnum ubi fecerat *Aspis*
 Nidum) sic etiam movit civilia bella.
 Usque adeo multos fraudum, hæredesque furoris 400
 Linquens: excessit fontes fremebundus ad umbras.

Harum quotquot erant turmarum *Athanasius* unus
 Terror erat. Quadraginta, atque his amplius annos,
 Urbis *Alexandri* defendit mœnia, denso
 Aggere, & objectu clypei impenetrabilis; etfi 405
 Sede sua, & patria extorris: vivusque sepultus
 Interdum, profugusque errans, ac lustra ferarum
 Confugio quærens. Soboles tamen impia *Arii*
 Hunc sic extorrem, & profugum, & timuere sepultum.

Nec minus interea (magno quem *Gallia* partu, 410
Gallia nunc, olim, semper fœcunda Virorum,
 Eduxit) Christi terrebat *Hilarius* hostes.

Facundus, vehemens sobolem illam cinxit, adegit
 Fossa: & prærapido effuso, exundanteque aquarum
 Agmine demersit, totis *Rhodani* obruit undis. 415

Par Athleta his, insanos *Hieronimus* ausus
 Contudit *Helvidii*, qui sanctæ aspergere Matri
 Dedecus, impuro, sceleratoque ore volebat.

(a) Omnigenum monstrorum alia, horrendaque rudentum
Dalmata bellipotens colla, & capita abscidit ense. 420
 Arma etiam tractare rudes munivit, & armis
 Induit: instruxitque novas Aciesque, Ducesque.
 Quippe Arma, & sanctos Armamentaria Libros
 Vulgavit *Latia*, facilesque aptavit in usus.
 Nec jam *Graja* opus est, peregrinaque litora adire: 425
 Quandoquidem tuta & sunt propugnacula bello,
 Sunt quoque & Arma domi; quæ versatissimus illis
 Attulit huc victor rediens *Hieronimus* oris.

Tu quoque Dux bello invictus, tu cujus in ore
 Examen confedit apum, cui melle fluebant 430
 Labra: *Augustinum* tu, melle, & acumine præstans,
 Vicisti: & fuerat qui formidabilis olim
 Hostis; fecisti Defensoremque, Ducemque.

Ecce autem, ecce alias, alios miscere tumultus,
 Umbrarum pater instaurat, stimulatque phalanges. 435
Nestorianorum, annitentum tollere Matri
 Divinæ totum hoc quantum est nomenque, decusque
 Immortale, DEIQUE omnes Genitricis honores.
Eutychianorum, qui dum in contraria tendunt;
 In Christo esse hominem absorptum, exhaustumq. volebant:
 Turbaruntque, & confudere Hominemq. DEUMque. 440
 Hos tamen horribiles, armisque, astuque potentes
 Prostravere hostes, ac deduxere triumpho

L 4

Ca-

(a) *Intellige Jovinianum, Montanum, Vigilantium, quorum hæreses Hieronimus prostravit.*

Captivos collecti *Ephesi*, & *Chalcedone* Patres.

Postremi hi hortatu acciti, Magnique *Leonis* 445

Rugitu. Qui surgentem ut contunderet hydram;

Suprema de sede *Petri* tonitralia verba,

Concussura hostes, signavit epistola: & ipsa,

Ignea tela etiam, & victricia fulmina misit.

Parte alia, toto divisis orbe *Britannis*, 450

Hostica prorupit secum focia agmina jungens

Pelagius. Nobis aspersam ab origine labem

Inficiabatur tumidus, stolideque superbus,

Vires de cælo, auxiliariaque arma negabat

Esse necesse, ut lucifugum, qui perdere tentat 455

Undique nos, profligemus, superemus & hostem.

Nil opus auxilio, aiebat, precibusque: salutem

Viribus unumquemque suis sperare jubebat.

Demens! qui neque se tandem, neque noverit hostem.

Nec saltem expertus potuit cognoscere, quantis 460

Debilitata malis sit nostra hæc vita, salusque.

Sic & febre jacens, oculos ubi denique preffit

Sera quies; rapidos, agilesque extendere cursus

Posse videtur. At in mediis conatibus impar

Deficit, & robur nullum illi est: somniat æger. 465

Hunc *Augustinus* calamo jugulavit: & omnes

Captantem latebras pavide, & caligine multa

Involventem astute aditus, varioque reflexu

Abdentem sese, & fumum, tenebrasque vomentem;

Per vestigia cæca, per intricata sequutus 470

Aurelius fugientem hostem protrivit: & atras,
Lumina magna ferens, dimovit, dispulit umbras.

Tu decus *Italiæ*, *Gregori*. Te patria *Roma*
Nolentem, invitumque excelsa fede federe
Petri, cælesti indicio, signoque coegit. 475

Tu præcellentes *Romanæ* Sedis honores,
Quos suffurari, sibi que usurpare volebat
Urbs fastu turgens, *Constantinique* superba
Nomine; servasti, assuetus jam vincere in illa
Urbe. Ibi Pastorem errantem, ac revocata sepulchris 480
Corpora nostra, iterum ad vitam reditura negantem,
Tristi hoc, immanique erepto errore; libenter
Victum, fecisti, *victum se*, & vera fateri.

Hæc duo semper erunt tibi, Magne, erecta trophæa
Illuc, angustis ubi faucibus usque coactum 485
Frendentem stringunt *Byzantia* litora pontum.

Sed rupere fidem tandem, rupereque pacem,
Majoresque iterum *Byzantia* litora turbas,
Vastificasque magis, tristesque dedere ruinas.
Bellum ingens ense, & sceptro *Leo* movit *Isaurus* 490

Undique *Imaginibus* sanctis, vetuitque precari
Coram: dejectas passim exturbavit ab aris:
Diripuitque, & sacrilegos conjecit in ignes.

Hoc truculento adeo generatus Patre *Leone*;
Excessit tamen impietate *Copronymus*: inde 495
Dictus sic, infans quia, dum de more, sacrato

Fon-

(a) *Ab anno 725. ad 787.*

Fonte lavabatur; fœdavit stercore fontem;
 Augurio infando. Nihil hic aut liquit inaufum;
 Aut intentatum in Superos: monumentaque Divum.
 Quæ Pietas, quæ Relligio penetralibus imis 500
 Abdiderat; conquifita exquisitius, alte
 Proruta, & infandis sunt omnia tradita flammis.

(a) Plus fexaginta furor hic caput extulit annos
Constantinopoli. Sed enim factò agmine, rursus
 Convenere Patres *Nicææ*: mœftaque tandem 505
 Relligio recreata est, exaltataque ad aras.

Singula percensere nefas quæ bella furentes
 Seditioforum turbæ, pugnasque ciebant.
 Qua tu cunque oculorum orbes per sæcula volvas;
 Perfidioforum, Desertorumque maniplos, 510
 Tartareasque acies videas, nigrasque catervas.

Sed quotquot fuerant tot jam per sæcula, cunctos
 Provocat, atque hostes vocat in certamina, & omnes
 (Tantus erat!) calamo invicto debellat *Aquinas*.

Angele, viventi dedit hoc tibi *Gallia* nomen, 515
 Et merito: neque enim posses, nisi & *Angelus* esses,
 Quadraginta, atque octo annis, quo tempore vitam

(a) Claufisti exiguo, tam magna volumina, tamque
 Egregia usque adeo felici reddere partu.
Summa tua una hostes fatis est frænare: filebunt 520
 Si capient: muti rabiosa silentia rodent.

Pugnantum te Acies pro Relligione sequutæ
 Sunt,

(a) Natus anno 1227. obiit 1274. 7. Martii.

Sunt, ceu Ductorem magnum, semperque sequentur.

Sævius in Cælum, terrasque *Acheronte* refuso,

Tum demum solito truculentior, intima ructans 525

Viscera lucifugus nigri *Draco* Legifer *Orci*;

Tisiphonem geminam, geminamque efflavit *Erinnym*

Lutherum, & *Calvinum*. Istis mage tristia monstra

Aut furibunda magis nulla ante efflaverat *Orcus*.

Ad mala cuncta etiam invitos, quasi compede vinctos, 530

Raptari misere nos, omninoque peremptum

Arbitrium jam tunc esse, affirmabat uterque,

Infita cum nobis prima est ab origine labes.

Et quid erat tandem hoc aliud, nisi fræna pudoris

Tollere? & efficere, ut vel quam foedissima quæque 535

Flagitia, & quotquot sunt crimina cuncta licerent?

Addunt: impulsu divini luminis actos

Nos, velut exanimum quid, compellique, rapique;

Quin obnitendi sit jam contra ulla potestas.

Atque adeo nihil omnino unquam posse mereri 540

Nos. Hæc Doctores illi solatia nobis

Portabant. Sed *mercedem*, meritamque *coronam*

(a) Divini passim Libri, & certaminis hujus

Pal-

-
- (a) *Merces vestra copiosa est in cælis. Matth. 5. v. 12. Reposita est mihi corona justitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die justus judex. 2. ad Timot. 4. v. 8. Et palmæ in manibus eorum. Apoc. 7. v. 9. Venerunt de tribulatione magna, & laverunt stolas suas in sanguine Agni:... ideo sunt ante thronum Dei. Ibid. v. 14. & 15.*

Palmas esse ajunt dandas victoribus, illic
 Vita ubi semper erit felix, semperque beata. 545
 At sanctos audax Libros minuebat uterque
 Ad libitum. Quos de numero hoc abradere visum;
 Radebant, scriptosque DEO aspirante negabant.
 Omnia quæ non jam scriptis, sed tradita verbo,
 Perpetuoque inde a Christo ad nos ordine, semper 550
 Relligione pari, tot jam volventibus annis,
 Demisso accepta obsequio, ac servata fuere;
 Stirpitis, atque imo tentabant vellere fundo.
 Desuper externa quadam quasi veste, volebant
 Justitia Christi indutos, quæ cuncta tegebat 555
 Crimina, conatu nullo, nulloque labore,
 Aut merito, subitos fieri, & consistere Sanctos.
 Ambo pudicitiaæ hostes, Virginitatis acerbi
 Ofores; castos nolebant esse Ministros
 Sacrorum. Sanctis abducta Virgine claustris, 560
 Sacrilega infandum perfriktus fronte triumphum
 Egit *Lutherus*. Per & ipsum facta potestas
 Vincula rumpendi, Christus quæ posse negavit
 (a) Rumpi, & fœdandi socialia jura marito,
 Obtentu, & specie panis, vinique latere 565
 Verum Hominem, verumque DEUM, voluisse negare;
 Nec potuisse tamen, nolens, victusque fatetur.
 Quid

- (a) *Quicumque dimiserit uxorem suam. & aliam duxerit;*
adulterium committit super eam. Marci 10. v. 11.
Lutherus tamen indulgit etiam hoc Philippo, Hassiæ,
ut ajunt, Landgravio.

Quid faceret? Rabidus vinum, panemque redactum
Ad nihilum, vult integrum, incolumemque manere;
Qualis erat, neque dum tonuit cum verba Sacerdos. 770

Effrænem hanc *Erebi Furiam* superare nefandus
Ausus *Calvinus*, Christum quoque sustulit: audens
Hoc etiam sceleris, quod tantum expaverat unum
Lutherus: quem terruerant clarissima Christi

(a) Verba, quibus *potum vere se ait esse, cibumque*. 575

Crudelem; immanemque DEUM depingere gaudens,
Ajebat: cæca, horribilique lubidine ductum,
Haud culpa prævisa ulla; præcludere cælum
Pluribus, æternisque illos addicere flammis.

Hæc infrunito ille ore; etsi Oracula sancta, 580
Sponte sua suavem esse DEUM, ingenioque benignum
Erga nos Patrem, passim clamantque, monentque:

(b) Æternæque negant morti ultro addicere quemquam.
Adjecit portenta alia, execrandaque. Plura

Jam calamus meminisse horret, lugensque recusat. 585

Centenis aliis monstra hæc vallata colubris,

(c) Accitisque aliis socialibus undique monstribus;

Heu!

(a) *Caro enim mea vere est cibus: & sanguis meus vero est potus. Joa. 6. v. 56.*

(b) *Non est voluntas ante Patrem vestrum, qui in celis est, ut pereat unus de pusillis istis. Matth. 18. v. 14. Nolens aliquos perire. 2. Pet. 3. v. 9.*

(b) *Intellige Melanchtonem, Osiandrum, Carlostadium, Zuinglium, Æcolampadium, Bucerum, Muncerum ca-*
put

Heu! quot, quamque graves coacervavere ruinas!

Quantaque *Tænariis* Regna involvere tenebris!

Quatuor actutum vestras, *Helvetii*, opacæ 590

Involvere plagas umbræ: involvere Trionum

Proxima fideribus quæ sunt duo maxima Regna,

Dania te, & rursus te bellica *Suecia*, totam:

Compluresque tuos ingens *Germania* tractus:

Indomitosque, & concordēs, fortesque *Batavos*. 595

Tu quoque Sanctorum nutrix, fecundaque Mater

Quondam; obscurata es tandem. Te semper amaro,

Semper te magno lugebimus, *Anglia*, luctu.

Sed vero tunc, tunc, inquam (mirabile dictu)

Tanta videbatur cum detrimenta subire 600

Religio; crevit magis, ultra & longius ivit:

Ignotosque, novosque est dilatata per Orbes.

Europæ parte excedentem *America* recepit

Utraque, & utralibet longe *Europa* undique tota

Major: cui præerat tunc *Moctezuma* supremo 605

Imperio: & quam postremus tunc *Inca* regebat.

Extremo Orbe alio positi, longeque remoti

Tunc dederunt (quod vaticinus prædixerat ante

(a) *Esaias*) sobolem sanctam *Septentrio*, & *Auster*.

Cum

put Anabaptistarum, Flaccum Illyricum, Bernardinum Ochinum, Theodorum Bezam, & tot alios illius ætatis hæreticos, qui omnes aut Lutherum, aut Calvinum duces habuerunt.

(a) Dicam *Aquiloni*: Da: & *Austro*: Noli prohibere: affec

- Cum *Fide* adorandum, & magnū tibi, *Mexice*, signū 610
 Exhibitum, lapsa & meliora ancilia cælo:
 Præsidium æternum tibi tutamenque futura.
 Namque DEI coram adstante, & sic Matre jubente;
 Saxoso, sterilique solo, medioque *Decembri*
 Erupere rosæ. Quas asperiore, rudique 615
 Palliolo implicitas, simul atque *Antistite* coram
 (Infula cui sacros umbrabat pendula crines)
 Indigena explicuit (mirum!) ecce impressa repente
 Palliolo est quam pulchra Dei Genitricis Imago,
 Aligero innixa, & sinuosa cornua Lunæ 620
 (a) Calcans: cæruleo fert didita plurima peplo
 Sidera; propendens capiti radiata corona
 Eminent, a tergo circumdatur undique Sole:
 Illius omnino ad normam, speciemque, sereno
 (b) Cælo tranquillus quam *Pathmo* viderat exul: 625
 Qua neque amabilius quidquam est, neque pulchrius Orbe.
 Ut

affer filios meos de longinquo, & filias meas ab extremis terræ. Isa. 43. v. 6.

- (a) Imaginem hanc miraculorum frequentia celeberrimam
 Mexicani vocant de Guadalupe. Colitur prope Urbem
 magnificentissimo templo, & Regio, ac præclarissimo
 Sacerdotum Collegio, cui & templi, & cultus procu-
 ratio mandata est. Rite, atque ordine Patronam Re-
 gnorum illorum principem proclamata esse Bened. XIV.
Auctorit. Apost. declaravit: & Officio, ut ajunt, pro-
prio illam decoravit die 24. Aprilis 1754.
 (b) Mulier amicta Sole, & Luna sub pedibus ejus. Apoc.
 12. v. 1.

Ut memini! Ut videor, te nunc quoque, Virgo, videre!
 Quod fas, hoc facio. Memor hinc, & cernuus ore,
 Quæ sola ire queunt, ad te, pulcherrima Virgo,
 Crebra, & itura quidem citius suspiria mitto. 630

Ardua tunc etiam relegens vestigia *Thomæ*,
 Ad *Coromandelos* longe processit, & ultra
Xaverius, qua vix ortam *Japonia* cunis
 Excipit Auroram, tenebrisque, undisque renatam.
 Christus ubi necdum, neque vox audita salutis 635
 Ulla unquam fuerat, Regionibus hætenus umbris
 Immerfis; lucem invexit: linguasque loquutus
 Ignotas, signoque Crucis faciens Maris undas
 Dulces: ad vitamque, olidis excita sepulchris,
 Corpora sæpe vocans, quot perfida sustulit isthac 640
Lutheri impietas; illac tot millia centum
 Restituit, Regna adducens ingentia Christo.
 Tandem *Tisiphonem* geminam elisere *Tridenti*
 Patres, deinque alii calamis victricibus omnes,
 Undique Doctores acciti in prælia tanta. 645
 Hos inter *Bellarminus* caput extulit alte,
 Romano, excelsoque ornatus murice frontem.
 Formidabilior nemo hoc fuit hostibus hostis.
 Contra unum hunc omnes conspiravere, & in unum
 Irrita jecerunt densissima tela sine ictu. 650

Et quas non turbas, quos non movere tumultus?
 Qui se *Augustini* genuinos esse, merosque
 Discipulos jactabundi, tumidique volebant.

Nec

Nec veriti hunc tam præclarum affectare Parentem;

Cum *Lutheri* essent, *Calvinique* ibrida proles. 655

Quandoquidem Auxilio interiori (utcunque tenebris

Omnia inumbrarent) re, obsisti posse negabant,

Non secus atque illi quondam fecere: fuitque

Gratia, ut his, illis quoque delectatio victrix.

Sicui non sancta hæc victrix, potiorque voluptas 660

Desuper immissa est; præcepta faceffere posse

Hunc divina negant. Quidquid conetur; iturum

Ajunt, quo major, vasto quasi pondere, deorsum

Frustra obluetantem rapiet male sana voluptas.

Inficiantur item, pro nobis omnibus esse 665

Perpeffum, & vitam Christum, aut fudisse cruorem:

Quæ *Calvini* etiam deliramenta fuerunt.

O bene! quod manifeste adeo exturbabit utrosque,

(a) Et totidem docuit verbis contraria *Paulus*!

Quo vix nascentem, vix ortam fulmine *Roma* 670

(b) Contudit hanc pestem; poterat fortasse videri

Profligata. At enim infirmo discrimine *Juris*,

Et facti, veteratores audacius illi

Pergebant perturbare, & confundere pacem.

Donec ab excelso *Clemens* hoc nomine dictus 675

Pars II.

M

(a) Un-

(a) *Pro omnibus mortuus est Christus. 2. ad Cor. 5. v. 15.*

(b) *Constit. Innocent. X. Cum occasione edita die 31. Maji 1653.*

(a) *Undecimus* majora aliis duo fulmina misit.

(b) Quæ *Ludovici* etiam *Pietas*, & *Regia* prorsus
Majestas in seditiosos inque rebelles
Impulit, & tandem afflixit delevit & hostes.

Nec vero potuit vel tum consistere tuta 680

Pax. Namque ex horum foetentibus offibus, agmen
Philosophorum, hoc se titulo, hoc se nomine donant
Ipsi, *Philosophorum*, inquam, furiosius agmen
Prorupit. Qualem *Græci* finxere Poetæ

De serpentinis, quasi semine, dentibus ortam 685

Improvisam aciem, clypeataque sæva virorum

Agmina. *Vipereæ*, magna vi, vulnera genti

Victor *Agenorides*, mortemque inferre parabat.

Ipsi autem horrendis se confecere vicissim

Ïctibus *anguigenæ* per mutua vulnera fratres. 690

Sic hi, se jugulant ipsi: pugnantia passim

Secummet mire obliti, immemoresque loquuntur.

Non *Scripturarum*, aut armamentaria *Patrum*

Tractant: quippe horum indocti, ignarique, rudesque

Armorum. Sola armati petulantia, & ausu, 695

Certamen, pugnamque cient: salibusque, jocisque

Asperfa, & fucō insidioso, atque illita melle

Mor-

(a) *Duas Constit.* Vineam Domini Sabaoth edit. d. 20.
Oct. 1705. & celebriorem aliam Unigenitus Dei Fi-
lius, emanatam die 8. Sept. 1713.

(b) Intellige XIV. & XV. Uterque enim *Constit.* Unigenitus
favet religiosissime. Et tandem *Ludovici XV. Edicto Con-*
stitutio, illa, tanquam *Regni Lex* roborata est, anno 1756

Mortifero, nova tanquam essent, & magna reperta;
Rancida divendunt *Epicuri* insomnia vulgo.

An quia *Philosophi* istius sunt castra sequuti; 700

Philosophorum etiam placet his sibi sumere nomen?

Quidquid erit, vetera hi nostri, & mera somnia vendunt
Philosophi: atque ideo sibi pugnant, nec sibi constant.

Religionem aliquam *naturalem* esse, docebant

Nuper, & esse DEUM nonnullum, cui super Orbe 705

Cura foret. Satis, ajebant, hoc esse; negabant

Cætera, & esse anuum male facta inventa volebant.

Nunc etiam hoc rupere jugum; tentantque vel ipsum

Siderea de sede, thronoque, a vertice Olympi

Regnatorem Orbis deturbare Omnipotentem. 710

En quos collaudat, nostra admiratur & ætas

Philosophos! At ego memini, audivisse rudentes

Hæc eadem turpes *Epicuri* de grege porcos.

Nec bene congruere, aut sociari posse putabam

Philosophi grande, & venerabile nomen, haramque. 715

Hui stultum me! Quæ fieri tum posse negabam;

[*Philosophi* hi nostri faciunt, factoque triumphant.

Antiquum revocare chaos nituntur: & esse

Instar brutorum, perituros nos quoque morte

Totos, persuasum sibi habent, gaudentque ruina: 720

Horrentque, ac detestantur sine fine futuram,

Et nunquam morituram Animam: tuaque illa, *Lucreti*

(*) Cantant: *Dissolvi quoque convenit omnem animai*

M 2

Na-

*) *Lib. 3. v. 456. & v. 37. &c.*

Naturam, ceu fumus in altas aeris auras.

Et metus ille foras præceps Acheruntis agendus 725

Funditus, humanam qui vitam turbat ab imo,

Omnia suffundens mortis nigrore; neque ullam

Esse voluptatem liquidam, puramque relinquit.

Accumulant alia, atque alia his affinia: & ipsis

Nil dubitant sanctis maculas aspergere Libris: 730

Quos aperire quidem necdum didicere. Sigillis

Clausi sunt septem. Neque tot dissolvere nodos

Hi, neque divinas possunt contingere claves.

(a) *Sed quid ego? Jam Nonnotus, Bergerius, ambo*

Belligeri excelsi, invicti fregere superbos

Philosophos istos, irridendosque dedere.

Perpetuum hoc fuit: hostili tentata tumultu;

Clara magis facta, ac dilucida dogmata sancta

Sunt: & dissidio hac illac, certamineque ipso

Reddita lux major; stygias procul expulit umbras. 740

Hactenus & nobis invitus profuit hostis.

Nec deerunt posthæc alia, & nova prælia. Nunquam

Aut fessus Phlegeton, aut Styx saturata quiescent.

Quidquid agent. Furias omnes, monstra omnia contra

Religio exstabit victrix, semperque manebit. 745

Quam solet, aptatis varie pro tempore remis,

Tuta gubernaculo firmo, Rectoreque Navis

Affue-

(a) *Hi duo præcipue Gallicani Scriptores præstantissimi a Philosophorum incurfibus Religionem vindicarunt, & vindicare porro pergent.*

Assueto ventos, tempestatesque domare;

(a) Vincere ventorum furias, calcare procellas;
Pergereque infensas sulco victore per undas. 750

Aut veluti solet in cælum ire, expositaque Ponto,

Multa trophæa altis ostentans undique pinnis,

(b) Surgere; & immenso scopulo *Arx* fundata, tumentes
Frangere, & illisos immota retundere fluctus.

Hæc ego, ad *Eridani* umbrosas, Vatumque canori 755

Agminis assiduo resonantes carmine ripas,

Tum cecini (exilio quærens solatia cantu)

(c) Cum *PIUS*, & re præcipue, & cognomine *SEXTUS*,

Quas *Sexti* attulerant alii sarcire ruinas

Natus, tergeminumque sua Pietate *Tiaram* 760

Nactus, ad excelsam, *Petri* dignissimus hæres,

Conscendit Cathedram, clavesque accepit utrasque,

Magnifica, ingenti spe Religionis, & Orbis.

Hanc *Navem*, hanc *Arcem* e cælo *DEUS* ipse tuetur:

(d) Proptereaue tibi, *PIE*, dat, mandatque regendam. 765

Vive diu felix. Votorum hæc summa meorum.

Cætera præstabis spes tu ultra, ac vota Piorum.

Siqua fides oculis, primo auscultare libenter

M 3

Vi-

(a) Imperavit ventis, & mari. Matth. 8. v. 26.

(b) Fundata enim erat super petram. Luc. 6. v. 48.

(c) Electus die XV. Feb. 1775. Vivat feliciter.

(d) Quia diligit Deus Israel, & vult servare eum in æternum, idcirco posuit te super eum Regem, ut facias judicia, atque justitiam. 2. Paral. 9. v. 8.

Visa est, ac moestam paullatim exporgere frontem:

Indeque respirare, manumque abducere vultu: 770

Ac tandem luctus posuisse, & dulciter ore,

Blandius atque etiam mihi subrisisse Poesis.



J U D E X.

*Consurgant, & ascendant gentes in vallem Josaphat:
quia ibi sedebo, ut judicem omnes gentes.*

C A R M E N XLIII.

EN fuit, & jam supremos confedit in ignes,
Et nihil est, & vix ardet, vix fumigat orbis!
Tot Regna, excelsæque urbes, monumentaque Regum,
Eximiaeque artis portenta, hominumque labores,
Et queis fidebant auri, argentique superbi
(a) Thesauri, & quidquid nuper spectabile toto
Orbe fuit; tristes cineres, putresque favillæ
Sunt! Jubare extincto lugubribus obrutus umbris,
(b) Et nunquam jam oriturus posthac occubuit Sol:
Luna cruentatos, moribundosque horrida vultus 10
Extulit: obscuris filuere sepulta tenebris
Sidera, & ardentes Terram oppressere Cometæ!
(c) Magna, & amara dies Domini hæc est. Hactenus orbem

M 4

(a) Ab-

(a) *Argentum eorum, & aurum eorum non poterit libera-
re eos in die iræ Domini: in igne zeli ejus devora-
bitur omnis terra. Sophon. I. v. 18.*

(b) *Sol convertetur in tenebras, & Luna in sanguinem.
Joel. 2. v. 31. Stellæ cæli... non expandent lumen
suum. Isa. 13. v. 10. Stellæ cadent de cælo. Matth.
24. v. 29.*

(c) *Magnus enim dies Domini, & terribilis valde. Joel.
2. v. 11.*

- (a) Abjecisse hominum arbitrio, peregreque profectus
Esse videbatur; nos audacissima quæque, 15
Tanquam si nunquam dein jam rediturus abisset,
Egimus interea. Sed majestate tremendus
Nunc redit. Ecce vocat, fremitumque imitata tubarum
- (b) Vox Domini, immenso terras, cælum, æthera complens
Clangore; imperio jubet omnipotente sepulchris 20
Erigi, & ad folium excelsum, ad sublime tribunal
Sisti Mortales quot sunt, quot & orbe fuere
Omnes. Ecce adsum, & carne, & circumtegor ipsa
- (c) Rursus pelle mea: meaque arida, putridaque ossa
- (d) Audivere tubæ sonitum, Dominique vocantis 25
Vocem: juncturisque suis aptata, suisque
Nexibus, accepere iterum lucemque, diemque.
Quæ subter me condiderat, preffitque jacentem
Tellus, restituit salvum. Ut quæ vasta vorarat
Evomuit Pistrix, posuitque in litore Jonam 30
In-

(a) Sicut homo qui peregre profectus, reliquit domum suam, & dedit servis suis potestatem cujusque operis. Mar. 13. v. 34.

(b) In voce Archangeli, & in tuba Dei. 1. ad Thessal. v. 4. Omnes, qui in monumentis sunt audient vocem filij Dei. Jo. 5. v. 28.

(c) Rursus circumdabor pelle mea, & in carne mea videbo Deum meum. Job. 19. v. 26.

(d) Ossa arida audite verbum Domini. Ezech. 37. v. 4. et accesserunt ossa ad ossa unumquodque ad juncturam suam. Ibid. v. 7. & vixerunt, steteruntque super pedes ejus. Ibid. v. 10.

Incolumem. Aut veluti granum tellure repositum,
 Et moriens, gemmat rursus, rursusque resurgens
 E tumulo, longo post tempore, alacrius alte
 Extollit caput, atque erumpens vertice rursus,
 Vitales iterum carpit frondosior auras. 35

Quæ fortuna olim invexit discrimina iniqua
 Inter mortales, sublata hic omnia: nil jam
 (a) Profunt divitiæ, neque refert sanguine cretum
 Augusto, aut Atavis Orbis dominatoribus ortum.
 Nec juvat ingenio excelso, mentisque vigore 40
 Eminuisse, omnesque avide excurrisse per artes.
 En quot felices quondam dum vita fluebat
 Mortalis, quos vix genitos jam purpura cunis
 Excepit, quorum filuit conterritus orbis
 Aspectu: quique ingenio, qui mente valebant, 45
 Majus & imperium nacti, ultra funera, & ultra
 Mortem regnarunt; nunc mœsti, & lumina vultu
 (b) Dejecti incedunt, incurvanturque pudore.

Heu sero agnoscunt, per devia, perque tenebras

(c) Errasse. At contra multi neque laude decori 50
 Ingenii, neque doctrinæ, neque origine clari,

M 5

(a) Qui

(a) *Non proderunt divitiæ in die ultionis.* Prov. 11.
 v. 4.

(b) *Oculi sublimis hominis humiliati sunt, & incurvabitur altitudo virorum... in die illa.* Isa. 2. v. 11.

(c) *Ergo erravimus a via veritatis.* Sap. 5. v. 6.

(a) Qui genus indecores, qui despectissima turba

(b) Esse putabantur; rapiuntur in aera Regi

Obviam, & augusto diademate tempora cingunt:

Sed vero quatitur tonitru, ac totum undique cælum 55

Panditur. Agmen agit, Regem & præcedit euntem

(c) Præfulgens, & adhuc divino sanguine rorans

Crux. Planctum terrarum omnes populique, tribusque

Dant: amor has Sanctis lacrimas expressit; at horror;

Et pavor his Jesum qui contemere, crucemque 60

Detrectaverunt humeris portare, voluptas

Queis semper fuit, & tumefacta superbia cordi.

(d) Quem confixerunt, legionibus undique cinctus

Innumerabilium Aligerum, pompaque, quadrigis

(e) Fulmineis, rapidos late spirantibus ignes, 65

Descendit cælo, omnipotentemque explicat iram

(f) Rex: quam multa illa diademata tempora cingunt:

Ex

(a) Hi sunt, quos habuimus aliquando in derisum, & in similitudinem improprij. Sap. 5. v. 3.

(b) Rapiemur cum illis in nubibus obviam Christo in aera: 1. ad Theff. 4. v. 16.

(c) Tunc parebit signum filij hominis in cælo, & tunc plangent omnes tribus terræ. Matth. 24. v. 30.

(d) Aspicient ad me quem confixerunt. Zachar. 12. v. 10. Exercitus qui sunt in cælo sequebantur eum. Apoc. 19. v. 14.

(e) Ecce Dominus in igne veniet, & quasi turbo quadrigæ ejus. Isa. 66. v. 15.

(f) Oculi autem ejus sicut flamma ignis, & in capite ejus

- Ex oculis flammæ erumpunt, ore eminet ensis:
 Et femori inscriptum descriptumque undique veste
 (a) Hoc illi est nomen, *Rex Regum*: interlita multo 70
 Quem large effudit, chlamys est, & rubra cruore.
 Incassum miseri colles, montesque precantur,
 (b) Ut super incumbant sese: penetralibus abdi
 Terræ, ipsisque Erebi sepeliri immitibus umbris
 (c) Optant. Sic Agni, sic est & Judicis ira 75
 Terribilis! Fuga præclusa est, perstantque, manentque,
 Quas fugere optabant lacrimas, pœnasque daturi.
 Jam Superum pennata cohors, celeresque manipuli
 Explicitis pompa pennis inito undique gyro,
 (d) Sontibus insontes abjungunt: crimine vitæ 80
 Intactos, & qui lacrimis commissa piarunt,
 Judicis ad dextram; sceleratos parte sinistra,
San-

- jus diademata multa. Apoc. 19. v. 12. Et de ore ejus procedit gladius. Ibid. v. 15.*
 (a) *Et habet in vestimento suo, & in femore suo scriptum: Rex Regum, & Dominus dominantium. Ibid. v. 16. vestitus erat veste aspersa sanguine. Ibid. v. 13.*
 (b) *Tunc incipient dicere montibus: cadite super nos, & collibus operite nos. Lucæ 23. v. 30. Quis mihi hoc tribuat, ut in inferno protegas me, & abscondas me, donec pertranseat furor tuus. Job. 14. v. 13.*
 (c) *Abscondite nos a facie sedentis super thronum, & ab ira Agni. Apoc. 6. v. 16.*
 (d) *Exibunt Angeli, & separabunt malos de medio Justorum. Matth. 13. v. 49. Et statuet oves quidem a dextris; hædos autem a sinistris. Matth. 25. v. 33.*

Sanctorum medio avulsos raptantque locantque.

Audin qui gemitus? Qui luctus? Amicus Amico,

Et socius socio assiduus, fraterque sorore, 85

(a) Gnato etiam Pater, & quam dulci a conjuge conjux

Nunquam iterum se visuri, æternoque futuro

Diffidio, immensum proh! divelluntur, utrinque.

(b) Haud longe *Solymis*, crudeli ubi morte peremptus;

Nostram morte sua quæstiverat ipse salutem; 90

Nunc folio fidit Rex: argumentaque amoris

Indignabundus majores vertit in iras.

(c) Compellatque reos ipsos, quæ vulnera gestat

Ostentans: Nunquidnam aliud sibi poscere, nunquid

Plus optare sibi potuissent? Hiscere contra 95

Nemo. At qui justî quondam gemuere silentes;

Nunc alte extollunt vocem: & quæ pessima passi

(d) Nil meriti, lamentantur: cassosque labores

Qui fecere suos, magnamque dedere ruinam

Constanter digito ostendunt; pœnasque reposcunt. 100

Quo gemitu, flent inviti, damnantque nocentes

(a) Ipsi

(a) Erunt duo in lecto uno: unus assumetur, & alter relinquetur. Lucæ 17. v. 34.

(b) In vallem Josaphat... ibi sedebo.

(c) Habitatores Jerusalem, & viri Juda judicate inter me, & vineam meam. Quid est quod debui ultra facere vineæ meæ, & non feci ei? Isa. 5. v. 3. & 4.

(d) Tunc stabunt Justî in magna constantia adversus eos, qui se angustiaverunt, & qui abstulerunt labores eorum. Sap. 5. v. 1.

- (a) Ipsi se, & mire languntur, trepidantque suorum
 Aspectu scelerum, quæ confidenter, & ore
 Impavido, abjectoque olim admifere pudore;
 Nunc rubor ora subit, domuitque infamia frontem. 105
 Contra ac debuerant, perversoque ordine rerum
 Omnia agebantur mortalis tempore vitæ.
 Immerito plerumque scelus fulgebat honore;
 Vertice conspicuo incedebant crimina; virtus,
 Relligio, Pietas conculcabantur inique: 110
 (b) Et quicunque sequi optabant vestigia Christi,
 Hos peracerba odia, atque atrocia cuncta manebant.
 (c) Si nihil ultra esset mortem, si nulla fuisset
 Sors alia; injustus Deus, atque indignus amari,
 Et fautor scelerum foret, assimilisque Tyranno, 115
 Præmia qui largus sceleri manu utraque libenter,
 (d) Et solas lacrimas tanquam patrimonia Sanctis
 Impartiretur. Sic porro nexa vicissim
 Una, eademque Dei caussa est, & caussa Piorum.
 En cur magna dies, toto spectante theatro 120
 Orbis terrarum, dicta hæc est: nequis inultus

San

-
- (a) *Inimicos ejus induam confusione. Ps. 131. v. ult.*
 (b) *Omnes qui pie volunt vivere in CHRISTO IESU persecutionem patientur. 2. ad Timot. 3. v. 12.*
 (c) *Si in hac vita tantum in CHRISTUM sperantes sumus, miserabiliores sumus omnibus hominibus. 1. ad Cor. 15. v. 19.*
 (d) *Plorabitis, & flebitis vos, Mundus autem gaudebit: vos autem contristabimini. Joa. 16. v. 2.*

Sanctorum, nequemve in Christo habuisse repositam

(a) Spem pudeat. Dum Mundus erat, dum vita manebat,
Fabula agebatur; nunc acta est: scena remotis

(b) Aulæis, finem nata est jam, quamque gerebat. 125
Quisque, olim dum vita fuit, persona recessit.

Orbis erat dominus Nero quondam; carcere Petrus,
Paulusque ignoti, abjecti, vinctique jacebant.

Quam mira, atque ingens nunc est conversio rerum!

Aspice quid tandem Nero nunc? fax ultima, fundo 130

Carceris igniti, piceæque voraginis imo

Volvendus, nunquam tamen absumendus ab igne.

Aspice quid Petrus? quid Paulus? sidera cæli 135

Fulgidiora duo: duo prima sedilia Regi

Proxima utrinde tenent, hic ense, & clavibus ille 135

Insignes: Mundi Heroum, Regumque futuri

(c) Arbitri adorandi, regnaturique perennes 140

Inter delicias, longe ultra vota beati.

En paupercula anus quæ despectissima Mundo,

(d) Stercoris instar erat; sed erat gratissima Divis, 140

Et

(a) Etenim universi qui sustinent te non confundentur. Ps.

24. v. 3.

(b) Præterit enim figura hujus Mundi. I. ad Cor. (7.

v. 31.

(c) Cum sederit Filius hominis in sede majestatis sue se-
debitis & vos super sedes duodecim judicantes. Matth.

19. v. 28.

(d) Tanquam purgamenta hujus Mundi. I. ad Cor. (4.

v. 13.

Et Christo; cujus morientis imagine, vitam
Augustam, & duros didicit tolerare labores.

(a) Poenarum comitem, comitem quoque gloria CHRISTI
Subsequitur, sceptrumque gerit, fulgetque corona.

Plaudite qui JESUM vita, qui morte sequuti: 145

Quæ mala passi estis brevis, & rapidissima vexit

Hora, eademque iterum nunquam turbanda deinceps

(b) Ponderis immensi, infinitaque gaudia vexit:

Et quos invidit, quos olim Mundus ademit

(c) Nunc venerabundus cum fœnore reddit honores. 150

Dum peragebatur perituri fabula Mundi,

(d) Larva ibant homines tecti: quid quisque fuisset

Ignotum, nequedum veros tum cernere vultus

Concessum: fallax oculos ludebat imago;

Perfidiosaque erant mendacia proxima veris. 155

Hæc erat expectanda dies, qua fraude subacta;

Nulli fas animo contraria verba sonare,

Nulli jam vultus discordes mente liceret

Fingere: & unicuique suus color, & sua cuique;

Veraque jam facies, fuko, larvisque remotis, 160

Assignaretur. Quidquid *Venus* improba, quidquid

Im-

(a) Cum CHRISTUS apparuerit vita vestra, tunc & vos appa-
rebitis cum ipso in gloria. Ad Coloss. 3. v. 4.

(b) Quod in præsentis est momentaneum, & leve tribula-
tionis nostræ supra modum in sublimitate æternum glo-
riæ pondus operatur in nobis. 2. ad Cor. 4. v. 17.

(c) Nimis honorificati sunt amici tui, Deus. Ps. 138. v. 17.

(d) Mundus totus in maligno positus est. 1. Joa. 5. v. 19.

- Impulit ut faceres sitis ardens, & rabida auri,
 Quæ tibi tu tacitus, quæ secretissima cæco
 Pectoris arcano, intimioreque condita mente
 Servasti; in medio posita, ac nudata retexit, 165
 (a) Vulgavitque DEUS: lucem impartitus ab alto
 Divinam, sinuosa tui penetralia cordis
 Diffidit, ac toto nemo est quin viderit orbe:
 Omnia cum fuerint sic jam patefacta, librique
 Clausi, & inaccessi mundanæ tempore vitæ 170
 (b) Ante oculos positi, & coram omnibus undique aperti,
 Propatulique, audi quæ sit sententia: Judex
 Quos habet ad dextram aspectans placidissimus ore:
 (c) O mihi vos, Patrique meo charissimi, adeste,
 Et regnaturi mecum mea sceptrâ tenete. 175
 Sic porro meriti, namque esuriemque sitimque
 Ex.
-

- (a) Nihil enim est opertum quod non revelabitur, & occultum, quod non sciatur. Matth. 10. v. 26.
 (b) Et libri aperti sunt... & judicati sunt mortui ex his, quæ scripta erant in libris secundum opera ipsorum. Apoc. 20. v. 12.
 (c) Tunc dicet Rex his, qui a dextris sunt: Venite benedicti Patris mei: possidete paratum vobis regnum... esurivi enim, & dedistis mihi manducare: sitiivi, & dedistis mihi bibere: hospes eram, & collegistis me. Nudus, & cooperuistis me: infirmus, & visitastis me: in carcere eram, & venistis ad me. Matth. 25. a v. 34. ad 36.

Expertus, memini, vos occurristis utrique.

Nudus eram; mihi vos tegumen, vestemque dedistis:

Hospes eram; tecto vos me excepistis amico:

Æger eram; vos me vestro recreastis amore: 180

Carcere vinctus eram; venistis visere vos me.

Hæc vero Sancti haud capiunt, dubitantque, rogantque.

(a) Quando hæc? & Judex: cum subvenistis egenis,

Cum miserati inopes estis, minimosque meorum;

Tum vos, tum mihi opem, & solatia cuncta tulistis. 185

Ad lævam dein terribilis, vultuque revolvens

(b) Immensam irarum molem: Discedite in ignes

Æternos, inquit: quoniam vidistis acerba

Me fame confectum, ac nudum, vinctumque catenis;

Atque ægrum, & despexistis: neque porgere panem, 190

Auxilioque venire inopi, nudumve fovere,

Aut misereri ægro, aut vincto didicistis. At illi

Attoniti: quando ah! nos te despeximus? Et Rex:

(a) Cum

(a) *Amen dico vobis, quandiu fecistis uni ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis v. 40.*

(b) *Tunc dicet & his, qui a sinistris erunt: Discedite a me maledicti in ignem æternum... esurivi enim, & non dedistis mihi manducare... nudus eram, & non cooperuistis me: infirmus, & in carcere, & non visitastis me. v. 41. & 43.*

- (a) Cum renuistis opem miseris, cum terga dedistis;
Tum me vos inopem, tum despexistis egentem. 195
- (b) Nec mora: præcipitant hi, involvunturque profundis
Ignibus, & scandunt illi sublimia regna.

CONCLUSIO.

Haëtenus, alme DEUS, potui, exiguique laboris
Pro te suscepti, quoniam tu parva rependis
More tuo magnis, magna hæc mihi præmia posco: 200
Ut cum corporeis vinclis me, & carcere solves;
Quæ puer hispano recitabam carmine, vate
Xaverio dictante, mea hæc sint ultima verba,
Intima & hæc postrema meæ suspiria vitæ:

Ut flagrem, DEUS alme, tuique inflammer amore, 205
Haud equidem promissa movent me munera cæli;
Nec me adeo impellunt horrendæ ad Tartara pœnæ,
Quominus in te ausim quidquam tentare protervus.

Hoc moveor, quia te JESU charissime, cerno
Tergemino infami confixum vulnere trunco, 210
Ora cruentatum, & lacerum crudeliter, inter

Op-

-
- (a) *Amen dico vobis: quandiu non fecistis uni de mino-
ribus his, nec mihi fecistis. v. 45.*
- (b) *Et ibunt hi in supplicium æternum: justi autem in
vitam æternam, v. ult.*

Opprobria, inter tormenta exspirare, morique.

Aspectu hoc uror, sic & mihi pectora fervent,
Ut si nec pœnæ, neque gaudia me ulla manerent;
Sponte vererer adhuc, & adhuc te semper amarem. 215

Deme, licebit enim per me, quæ magna parasti
Præmia: nam quamvis tua tu mihi præmia demas;
Non secus atque ultro te amo nunc, ardenter amabo.

F I N I S.

Opprobria, inter tormenta exspirare, moribus.
Alphidii hoc uir, sic & mihi pectora ferant.
Ut si nec pectus, nique gaudia me uis transierit.
Sponte uerterechus, & eductus super amicum. 212
Deus, licet enim per me, que magna parasti
Poenis: non quoniam tu tu mihi poenis datus;
Non Iesus atque ultro te amo nunc, uolenter amabo.

ERRATA

CORRIGE:

Part. I. Pag. XI. lin. 10 cæterique.	cæterisque.
p. XIV l. 4 Latinorum Principes.	Latinorum Principum.
p. XXIII. l. 5 post triennium.	post biennium.
p. XXIV. l. 7 Civili jure.	Civili juri.
p. 60 v. 2. tantare.	tentare.
p. 108 v. 5. lecrimæ.	lacrimæ.
p. 110 v. 41. amarum.	amararum.
p. 121 v. 15. nostris.	rostris.
p. 148 v. 98. funera.	funere.
p. 153 v. 3. signa.	si qua.
p. 157 v. 78. fluat.	fuat.
p. 159 v. 122. incedebat.	incendebat.

Part. II. Pap. 5 v. 42. furura.	futura.
p. 65 v. 85. deinde.	dein.
p. 80 v. 14. despondere.	despondete.
p. 92 v. 109. Præter.	Prætor.
p. 99 v. 1. Ad vepres.	Ad vepresque.
p. 108 v. 61. pa iere.	patiere.
Ibid. v. 65. demiffere.	demisere.
p. 131 v. 2. Connubisque.	connubijque.
p. 156 v. 186. axaltata.	exaltata.
p. 164 v. 357. pe orbem.	per orbem.
p. 185 v. 39. dominatoribus.	domitoribus.

CORRIGE

ERRATA

ceteris
 Principum
 post beatum
 Civilis
 tentare
 lectum
 amantem
 totius
 tunc
 si quis
 iust
 incendat

ceteris
 Principum
 post beatum
 Civilis
 tentare
 lectum
 amantem
 totius
 tunc
 si quis
 iust
 incendat

futurum
 deum
 despondere
 pastor
 Ad vesperum
 patere
 demittere
 committitur
 exaltat
 per cibum
 dominibus

futurum
 deum
 despondere
 pastor
 Ad vesperum
 patere
 demittere
 committitur
 exaltat
 per cibum
 dominibus

Abad, Diego José

De deo, deoque homine heroica

Bd.: 2. Prs.

Caesenae 1780

Augsburg, Staats- und Stadtbibliothek -- NL 1
urn:nbn:de:bvb:12-bsb11270629-2